

In welke mate zijn sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief?

Een onderzoek naar de maatschappelijke activiteiten van Nederlandse sportverenigingen die buiten het reguliere aanbod van een sportvereniging vallen en de factoren en randvoorwaarden die hieraan bijdragen.

Nathalie de Schepper
196308

Leisure Studies
Master Thesis
Begeleider: Drs. Janine van Kalmthout
Tweede lezer: Dr. Ir. H.J.J. van der Poel

Master Leisure Studies
Faculteit Sociale Wetenschappen

Universiteit van Tilburg
17 augustus 2010

Voorwoord

Deze Master Thesis heb ik geschreven ter afsluiting van de Master Leisure Studies aan de Universiteit van Tilburg. Na de afronding van mijn HBO studie Commerciële Economie, waarbij ik twee maal stage heb gelopen in de vrijetijdssector, wilde ik mijn kennis op het gebied van vrije tijd vergroten en verdiepen. Daarbij vond ik het een grote uitdaging om te studeren aan de Universiteit van Tilburg om zo mijn master te behalen. Hoewel het twee zware en drukke jaren zijn geweest, ben ik blij met deze keuze en met het eindresultaat wat voor u ligt.

Deze Master Thesis gaat over maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen die niet tot het reguliere aanbod van sportverenigingen behoren. Het stond voor mij gelijk vast dat ik mijn scriptie over het onderwerp sport wilde schrijven. Tijdens de colleges van Contemporary Themes werden alle afstudeeronderwerpen gepresenteerd, waaronder een presentatie van Koen Breedveld van het W.J.H. Mulier Instituut waarin verschillende sportonderwerpen werden behandeld. Het onderwerp sportverenigingen trok mijn aandacht, mede doordat ik tijdens mijn vorige twee stages veel heb samengewerkt met sportverenigingen. Na overleg met mijn begeleidster Janine van Kalmthout kwamen we uit op de maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen. Na enige verdieping werd mijn interesse en enthousiasme op dit gebied groter en wilde ik graag een Master Thesis over dit onderwerp schrijven.

Ondanks dat het proces niet altijd even soepel is verlopen, heb ik de afgelopen periode waarin ik deze Master Thesis heb geschreven als een leuke en leerzame periode ervaren. Er zijn veel mensen die me hierbij hebben geholpen en enkele daarvan wil ik in het bijzonder bedanken. Ten eerste wil ik mijn scriptiebegeleidster Janine van Kalmthout bedanken voor haar tijd, adviezen en begeleiding die ze mij heeft gegeven. Ook wil ik mijn tweede begeleider Hugo van der Poel bedanken voor zijn feedback en de waardevolle adviezen die hij mij heeft gegeven. Daarnaast wil ik Ad Vossen bedanken voor zijn hulp bij het analyseren van de data. Tot slot wil ik mijn ouders, mijn vriend en mijn vriendinnen bedanken, omdat ze me gedurende de gehele periode hebben gesteund, gemotiveerd en een laatste kritische blik op mijn scriptie hebben geworpen.

Nathalie de Schepper

Vogelwaarde, augustus 2010

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	5
1. Inleiding	8
1.1 Aanleiding	10
1.2 Probleemstelling	10
1.3 Doelstelling	11
1.4 Wetenschappelijke relevantie	12
1.5 Maatschappelijke relevantie	12
1.6 Opdrachtgever	13
1.7 Opbouw	13
2. Theoretisch kader	14
2.1 De sociale waarde van sport	14
2.2 De sportvereniging en sociaal kapitaal	17
2.3 De sportvereniging	19
2.3.1 Huidige positie van de sportvereniging	21
2.4 Het sportbeleid	23
2.5 Maatschappelijke betekenis van sport	24
2.6 Definitie maatschappelijk actief	26
2.7 Factoren en randvoorwaarden	28
2.7.1 Demografische structuur	28
2.7.2 Sociale structuur	30
2.7.3 Interne structuur	32
2.7.4 Randvoorwaarden	33
2.8 Conceptueel model en onderzoeksvragen	35
3. Methoden van onderzoek	37
3.1 Onderzoeksstrategie en onderzoeksdesign	37
3.2 Populatie, steekproef en dataverzameling	37
3.3 Onderzoeksinstrument	37
3.4 Operationalisering centrale concepten	38
3.5 Analysetechnieken	41
3.6.1 Analyse beschrijvende vraag	41
3.6.2 Analyse verklarende vraag	42
4. Sportverenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn	44
4.1 Maatschappelijk actieve sportverenigingen	44
4.2 Verklarende factoren en randvoorwaarden	45
4.2.1 Correlatieanalyse	45
4.2.2 Enkelvoudige regressieanalyse	46
4.2.3 Hiërarchische regressieanalyse	48
4.2.4 Variantieanalyse	51
5. Conclusie en discussie	53
5.1 Centrale onderzoeksvraag	53
5.1.1 Factoren	54
5.1.2 Randvoorwaarden	56
5.2 Aanbevelingen voor toekomstig sportbeleid	57

5.3 Instrument Verenigingsmonitor	59
5.4 Beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek	62
5.5 Reflectie onderzoeksproces en afsluiting	64
6. Literatuurlijst	66
Bijlage 1: Model van Breedveld (2003) en van De Groot (2008)	69
Bijlage 2: Frequentietabellen beschrijvende vraag	72
Bijlage 3: Correlatiematrix met redelijk sterke samenhangen	78
Bijlage 4: Output enkelvoudige regressieanalyse	79
Bijlage 5: Output hiërarchische regressieanalyses	88
Bijlage 6: Output variantieanalyse	101
Bijlage 7: Vragenlijst	106

Samenvatting

Staatssecretaris Bussemaker van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport doet in de beleidsbrief *De kracht van sport* (2008) de uitspraak dat "sport het belangrijkste sociale verband van onze huidige samenleving is". De laatste jaren besteedt de overheid veel aandacht aan de maatschappelijke functie van sport. Deze maatschappelijke functie van sport maakt sport gewild en kansrijk voor het realiseren van belangrijke kabinetsdoelen die betrekking hebben op preventie, gezondheid, jeugdbeleid, onderwijs, waarden en normen, integratie, wijken en veiligheid (VWS, 2008). Een belangrijk middel bij het realiseren van deze doelstellingen is de sportvereniging. Ook van de sportvereniging wordt verwacht dat zij een bijdrage levert aan de maatschappij. De overheid wil in 2012 dat 10% van de Nederlandse sportvereniging zodanig 'sterk' is dat zij zich niet alleen op de leden richten, maar zich ook richten op het onderwijs, de naschoolse opvang, de wijk en/of op de vaak kwetsbare doelgroepen die in verhouding minder aan sport deelnemen (VWS, 2008).

De vraag die daarom in dit onderzoek centraal staat is in hoeverre Nederlandse sportverenigingen op dit moment maatschappelijke activiteiten aanbieden die niet tot het reguliere aanbod van een vereniging behoren en welke factoren en randvoorwaarden er aan bijdragen dat een sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is.

Allereerst is er door middel van literatuur nagegaan of de sport en de sportvereniging daadwerkelijk kunnen bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de overheid. Op basis van de sociaal kapitaaltheorie van Putnam is verondersteld dat de sport en de sportvereniging een positieve bijdrage kunnen leveren aan het opbouwen van sociale cohesie en sociaal kapitaal. De sportvereniging zal hiervoor zichzelf wel moeten aanpassen. In plaats van intern georiënteerd zal de sportvereniging zich extern moeten gaan oriënteren en verder kijken dan alleen de eigen leden. Daarbij zijn er bepaalde factoren en randvoorwaarden die bijdragen aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal maatschappelijk actief kan zijn.

Op basis van het onderzoek van De Groot (2008), het onderzoek van Van Kaltmhout en Van Lindert (2009) en bestudering van de Verenigingsmonitor (2008) zijn een aantal factoren en randvoorwaarden geïdentificeerd. De factoren zijn ingedeeld in drie categorieën. De demografische structuur bevat de factoren percentage jeugdleden, percentage 65-plussers, percentage gehandicapten en etnische diversiteit. De sociale structuur bestaat uit de

factoren interne betrokkenheid, maatschappelijke thema's en grootte vereniging. Bij de interne structuur gaat het om de aard van de sport, de type sporters en binnen/buitensport. Tot slot bestaan de randvoorwaarden uit accommodatie, betaalde medewerkers, financiële positie en aandeel vrijwilligers.

De factoren en randvoorwaarden zijn allereerst in een enkelvoudige regressieanalyse gestopt. De factoren en randvoorwaarden die hierin niet significant bleken te zijn, zijn verder buiten beschouwing gelaten aangezien de literatuur voornamelijk directe effecten veronderstelde. Vervolgens is door middel van meerdere hiërarchische regressieanalyses nagegaan welke factoren en randvoorwaarden bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. De factor 'grootte vereniging' is geanalyseerd door middel van een variantieanalyse, omdat deze factor samenhangt met meerdere andere factoren. Op deze manier bleven de hiërarchische regressieanalyses zuiver.

Uit de verschillende analyses is gebleken dat de factoren 'gezelligheidssporters' (-0,148), 'maatschappelijke thema's' (0,146), 'percentage 65-plussers' (-0,118) en 'grootte vereniging' een significant effect te hebben op de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Dit betekent dat verenigingen met relatief veel gezelligheidssporters minder maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met relatief weinig gezelligheidssporters. Ook verenigingen met relatief veel 65-plus leden zijn minder maatschappelijk actief dan verenigingen met relatief weinig 65-plus leden. De factor 'maatschappelijke thema's' staat voor het maatschappelijk bewustzijn van een vereniging. Uit dit onderzoek blijkt dat wanneer een vereniging een rol voor zichzelf ziet weggelegd in bepaalde maatschappelijke thema's deze meer dan normaal maatschappelijk actief is dan een vereniging die geen rol voor zichzelf hierin ziet weggelegd. Tot slot zijn grote verenigingen meer maatschappelijk actief dan kleine verenigingen.

Uit dit onderzoek zijn ook een drietal significante randvoorwaarden gebleken. Ten eerste is gebleken dat verenigingen met betaalde medewerkers meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen zonder betaalde medewerkers. Ook verenigingen met een eigen sportaccommodatie zijn meer maatschappelijk actief dan verenigingen zonder een eigen sportaccommodatie. Hiermee is gebleken dat betaalde medewerkers en het hebben van een eigen sportaccommodatie belangrijke randvoorwaarden zijn voor een vereniging om meer dan normaal maatschappelijk actief te kunnen zijn. Tot slot is gebleken dat verenigingen

met een ongezonde financiële positie meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met een gezonde financiële positie. Hieruit kan opgemaakt worden dat maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod van verenigingen behoren, worden gebruikt om de financiële positie van verenigingen te verbeteren.

Op basis van deze resultaten zijn een aantal aanbevelingen gedaan voor het toekomstig sportbeleid. Om de doelstelling betreffende de sterke sportverenigingen te behalen, moet de overheid zich richten op grote sportverenigingen met een eigen sportaccommodatie en betaalde medewerkers in dienst. Daarbij moet de overheid een maatschappelijke subsidie creëren voor verenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Wanneer de overheid hier vervolgens verplichtingen aan verbindt, zoals een bepaald aantal maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod per jaar, dan verzekert de overheid zichzelf ervan dat verenigingen ook daadwerkelijk meer dan normaal maatschappelijk actief zijn in de praktijk. Wanneer de overheid ook kleine verenigingen hierbij wil betrekken, dan kan de overheid een subsidiestelsel opbouwen. Kleine verenigingen kunnen dan in aanmerking komen voor een geringer subsidiebedrag waar vervolgens ook minder zware verplichtingen aan vast zitten. Tot slot moet de overheid verenigingen bewust maken van hun maatschappelijke functie. Dit kan de overheid doen door middel van campagnes, brochures of informatiedagen.

Een tweede doelstelling van dit onderzoek was het na gaan of de Verenigingsmonitor als instrument kan dienen om de factoren en randvoorwaarden te achterhalen die bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Op basis van de lage verklaarde variantie van dit onderzoek, het ontbreken van vragen over mogelijk relevante factoren en randvoorwaarden en het creatief moeten omgaan met enkele bestaande factoren, is geconcludeerd dat de Verenigingsmonitor niet geheel geschikt hiervoor is. Door de aanbevelingen op te volgen, kan dit een nieuw instrument worden om de mate waarin sportverenigingen maatschappelijk actief zijn, te meten.

Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat sportverenigingen goed op weg zijn betreffende de mate waarin ze meer dan normaal maatschappelijk actief zijn, aangezien slechts 7% van de Nederlandse sportverenigingen niet meer dan normaal maatschappelijk actief is. Om de doelstellingen van de overheid te behalen, moet de overheid zich actief inzetten omdat verenigingen dit niet alleen kunnen. Met een actieve inzet vanuit de overheid, kan de overheid haar doelstelling betreffende de sterke sportverenigingen behalen.

1. Inleiding

Sport is niet meer weg te denken uit onze huidige samenleving. Veel mensen doen aan sport, helpen in een sportvereniging of kijken naar sport (VWS, 2005). Maar nog belangrijker is dat sport belangrijke maatschappelijke waarden vertegenwoordigt. Sport verbreedert, stimuleert sportief gedrag, draagt bij aan de sociale cohesie en aan de integratie van bepaalde doelgroepen. "Het kabinet acht sport van groot belang voor de samenleving", zo schrijft Staatssecretaris Bussemaker van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in de beleidsbrief *De kracht van sport* (VWS, 2008). De maatschappelijke functie van sport maakt sport gewild en kansrijk voor het realiseren van belangrijke kabinetsdoelen die betrekking hebben op preventie, gezondheid, jeugdbeleid, onderwijs, waarden en normen, integratie, wijken en veiligheid (VWS, 2008). Volgens VWS (2008) is sport "het belangrijkste sociale verband van onze huidige samenleving".

De rol van sport is de laatste decennia veranderd. Tot aan de jaren negentig was sport een doel op zichzelf. Hiermee wordt bedoeld dat het bij sport ging om het plezier, de ontspanning en het sociale element (De Knop, Scheerder & Vanreusel, 2006). In de jaren negentig kwam de ommekeer. Beleidsmakers koppelden de betekenis van sport voor het individu aan de betekenis voor het maatschappelijk welzijn, de gezondheid en de economie (Van Bottenburg & Schuyt, 1996). Deze brede maatschappelijke betekenis van sport werd het uitgangspunt bij de herinrichting van het nationale sportbeleid. Vanaf dit moment is de rol van sport langzamerhand veranderd van sport als doel naar sport als middel. Waar het eerst ging om het beoefenen van de sport zelf, wordt tegenwoordig van de sport verwacht dat het een positieve bijdrage levert aan de maatschappij en de samenleving. Sport dient te worden ingezet als oplossing voor maatschappelijke problemen op lokaal niveau (De Knop, Scheerder & Vanreusel, 2006).

Deze maatschappelijke functie van sport komt duidelijk terug in de nationale sportnota 'Tijd voor Sport'. Één van de pijlers van deze sportnota is 'Meedoen'. De beleidsdoelstelling die bij dit thema hoort is het vergroten van de maatschappelijke samenhang in Nederland (VWS, 2005). Volgens VWS (2005) kan sport een bijdrage leveren aan een gezondere samenleving met gezondere burgers en de maatschappelijke samenhang bevorderen. Om deze doelstellingen te kunnen bereiken is een grote rol voor de sportvereniging weggelegd. Ook van de sportvereniging wordt verwacht dat zij een bijdrage levert aan de maatschappij. In plaats van alleen het aanbieden van de kernactiviteiten (sportdiensten, trainingen en wedstrijden), wordt van de sportvereniging verwacht dat zij gaat samenwerken met allerlei

partners, zoals scholen, bedrijven, welzijnsinstellingen, naschoolse opvang en de gezondheidszorg om zo een bijdrage te leveren aan oplossingen voor lokale maatschappelijke vraagstukken (VWS, 2005). Daarom is het van belang dat de sportvereniging zich ontwikkelt tot een sterke organisatie, zodat zij mensen aan zich kan binden en haar maatschappelijke functie kan vervullen of zelfs kan vergroten.

Één van de doelen van de overheid in de beleidsbrief *De kracht van sport* (2008) is het versterken van sport in de breedte. Hiermee wordt bedoeld dat het kabinet de maatschappelijke functie van de sportsector wil optimaliseren. De sportvereniging is hierbij een belangrijk middel. De sportvereniging wordt ingezet in het onderwijs, naschoolse opvang en de wijk; door middel van de sportvereniging wordt het effect van sport en bewegen vergroot op de volksgezondheid; de participatie, emancipatie en integratie van achterblijvende of kwetsbare groepen wordt door de sportvereniging versterkt en tot slot werkt een sportvereniging mee aan het leveren van topprestaties (VWS, 2008). Om deze doelen te verwezenlijken zijn sterke sportverenigingen nodig. Het kabinet wil de komende jaren extra investeren in sportverenigingen om de volgende doelstelling te behalen:

"In 2012 is 10% van de sportverenigingen zodanig 'sterk' dat zij niet alleen in staat zijn om de eigen leden te bedienen, maar zich ook richten op het onderwijs, de naschoolse opvang, de wijk en/of op de (vaak kwetsbare) doelgroepen die in verhouding minder aan sport deelnemen" (VWS, 2008, p.19).

Natuurlijk is een sportvereniging van nature al maatschappelijk actief. Het verenigingsleven is voor veel mensen een belangrijke vrijetijdsbesteding, in de sportvereniging ontmoeten vele mensen elkaar, worden nieuwe contacten gelegd en worden deze contacten onderhouden. Maar de overheid wil verder gaan dan alleen sporten bij een sportvereniging als doel op zich. De overheid wil sport inzetten als middel, waardoor maatschappelijk actief in een andere context wordt geplaatst. Zoals in de bovengenoemde doelstelling te lezen is, wil het kabinet dat sportverenigingen naar buiten treden en zich richten op een grotere doelgroep dan alleen de leden. Het gaat hier om maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod en de primaire maatschappelijke functie (aanbieden van sportmogelijkheden, trainingen en wedstrijden en het bevorderen van sportbeoefening) van een sportvereniging behoren (Van Kalmthout en Van Lindert, 2009). Om dit te kunnen verwezenlijken, moet de sportvereniging haar positie herzien. In plaats van intern georiënteerd, moet de sportvereniging zich extern gaan oriënteren.

1.1 Aanleiding

Zoals uit de inleiding blijkt, vinden beleidsmakers de maatschappelijke functie van sport belangrijk waardoor ook de rol van de sportvereniging verandert. De vraag is echter of de sportvereniging deze nieuwe rol kan vervullen en welke factoren en randvoorwaarden eraan bijdragen dat een sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is. Hoewel er steeds meer onderzoeken komen op dit gebied, is de hoeveelheid informatie nog schaars. In 2008 heeft De Groot een onderzoek gedaan naar de maatschappelijke activiteiten van Amsterdamse sportverenigingen. In dit onderzoek is gezocht naar factoren en randvoorwaarden die de keuze van een sportvereniging om maatschappelijk actief te zijn, beïnvloeden. Uit dit onderzoek zijn een aantal verklarende factoren en randvoorwaarden gekomen en ook is er een typering tot stand gekomen naar aanleiding van de mate waarin Amsterdamse sportverenigingen maatschappelijk actief zijn.

Uit het onderzoek van De Groot (2008) bleek dat 68% van de Amsterdamse sportverenigingen maatschappelijk actief is. In dit onderzoek wordt de stand van zaken bij Nederlandse sportverenigingen in kaart gebracht. Er wordt gekeken in welke mate verenigingen maatschappelijke activiteiten organiseren die niet tot hun reguliere aanbod behoren. Ten tweede wordt in kaart gebracht welke factoren en randvoorwaarden ertoe bijdragen dat een sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijke actief is.

Tot slot wordt door middel van dit onderzoek nagegaan of de Verenigingsmonitor¹ van het Mulier Instituut als instrument kan dienen om de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn, te meten.

1.2 Probleemstelling

De volgende onderzoeksvraag staat centraal in dit onderzoek:

In hoeverre organiseren Nederlandse sportverenigingen maatschappelijke activiteiten die niet tot hun reguliere aanbod behoren en welke factoren en randvoorwaarden dragen er aan bij dat sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn?

¹ De Verenigingsmonitor is een uitgebreide vragenlijst die jaarlijks wordt verspreid onder 1.300 sportverenigingen in Nederland die representatief zijn voor alle Nederlandse sportverenigingen. De resultaten worden weergegeven in een rapportage die de stand van zaken en de ontwikkelingen in de Nederlandse sportverenigingen presenteert (www.mulierinstituut.nl).

De centrale onderzoeksvraag bestaat zowel uit een beschrijvende als een verklarende vraag. De beschrijvende vraag gaat na in hoeverre Nederlandse sportverenigingen maatschappelijke activiteiten organiseren die niet tot hun reguliere aanbod behoren, zodat in kaart gebracht kan worden in welke mate sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een continuüm. Van Kalmthout en Van Lindert hebben in 2009 een onderzoek gedaan naar de maatschappelijke rol van sportverenigingen in Tilburg. Een conclusie die uit het groeps gesprek met verschillende Tilburgse verenigingen naar voren is gekomen, is dat er een continuüm van maatschappelijke betrokkenheid bestaat. Dit continuüm loopt van een minimale tot een maximale betrokkenheid. Verenigingen met een minimale betrokkenheid staan wel open voor nieuwe leden en houden ook ledenwervingsacties, maar richten zich niet op bepaalde doelgroepen (Van Kalmthout & Van Lindert, 2009). Verenigingen met meer maatschappelijke betrokkenheid richten zich bijvoorbeeld op bepaalde doelgroepen wanneer zij ledenwervingsacties houden, zoals mensen met een handicap, allochtonen of ouderen (Van Kalmthout & Van Lindert, 2009). Wanneer verenigingen ook deelnemen aan andere initiatieven van de gemeente, bijvoorbeeld combinatiefuncties, dan schuiven ze nog meer naar rechts richting een hoge maatschappelijke betrokkenheid op het continuüm (Van Kalmthout & Van Lindert, 2009). De verklarende vraag achterhaalt de factoren en randvoorwaarden die bijdragen aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is.

Op basis van verschillende onderzoeken (Verenigingsmonitor, 2008; De Groot, 2008; Van Kalmthout en Van Lindert, 2009) wordt in dit onderzoek de volgende omschrijving van het reguliere aanbod van verenigingen gehanteerd: *'Het reguliere aanbod van een sportvereniging bestaat uit het aanbieden van sportdiensten, trainingen, competities, toernooien en clubwedstrijden.'*

1.3 Doelstelling

Dit onderzoek kent twee doelen. De eerste doelstelling die met dit onderzoek wordt beoogd is het inzicht krijgen in de mate waarin Nederlandse sportverenigingen maatschappelijke activiteiten organiseren die niet tot hun reguliere aanbod behoren en de factoren en randvoorwaarden die hieraan bijdragen, teneinde na te gaan of het huidige nationale sportbeleid en haar doelstellingen haalbaar en reëel zijn en aanbevelingen te kunnen doen voor toekomstig sportbeleid aan gemeenten en andere organisaties die zich bezig houden met de maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen.

Een tweede doelstelling van dit onderzoek is nagaan of het instrument Verenigingsmonitor als instrument kan dienen om de factoren en randvoorwaarden te achterhalen die bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn, teneinde na te gaan welke informatie hiervoor nodig is en aanbevelingen te kunnen doen om de Verenigingsmonitor aan te vullen waar nodig.

1.4 Wetenschappelijke relevantie

Zoals eerder vermeld, heeft De Groot in 2008 onderzoek gedaan naar de maatschappelijke activiteiten van Amsterdamse sportverenigingen en de factoren en randvoorwaarden die hierop van invloed zijn. In dit onderzoek wordt de stand van zaken bij Nederlandse sportverenigingen in kaart gebracht. Dit onderzoek is als het ware een vervolg op het onderzoek van De Groot (2008). Omdat dit onderzoek een grotere steekproef kent, wordt verwacht dat er meerdere of nieuwe verklarende of bemiddelende factoren worden gevonden, wat een aanvulling op zowel het vorige onderzoek is als op de theorie rondom maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen. Daarbij is er behoefte aan informatie over de maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen, aangezien onderzoek op dit gebied schaars is. Dit onderzoek is dan ook wetenschappelijk interessant, omdat het op basis van verzamelde data nieuwe inzichten geeft over de maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen en de factoren en randvoorwaarden die bijdragen aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is.

Een tweede wetenschappelijke relevantie is toetsen of het instrument Verenigingsmonitor als instrument kan dienen om de factoren en randvoorwaarden te achterhalen die bijdragen aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is. Door middel van aanbevelingen kan de Verenigingsmonitor tot een nieuw instrument worden ontwikkeld om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

1.5 Maatschappelijke relevantie

De kennis die uit dit onderzoek voortkomt, kan worden gebruikt bij het opstellen en uitvoeren van toekomstig sportbeleid. Wanneer men kennis heeft van de factoren en randvoorwaarden die er aan bijdragen dat sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn, kunnen betrokken partijen (gemeenten, sportbonden, Mulier Instituut, VWS etc.) daar op inspelen, waardoor de maatschappelijke waarde van sportverenigingen kan worden vergroot. Beleidsmakers kunnen op basis hiervan bepalen welke verenigingen geschikt zijn om een sterke vereniging te kunnen worden.

1.6 Opdrachtgever

Het Mulier Instituut is opdrachtgever en op 12 april 2002 opgericht met als doel het bevorderen van de onderlinge afstemming, coördinatie en diepgang van het sociaalwetenschappelijk sportonderzoek in Nederland. Hierin werkt het samen met participerende universiteiten, sportorganisaties en de overheid. Het Mulier Instituut specialiseert zich in het doen van sportonderzoek. Hun primaire taak is het opbouwen van kennis door middel van onderzoek te doen. Daarnaast vergaart en ordent het Mulier Instituut kennis waarna zij deze actief verspreidt. Het Mulier Instituut benadert sport vanuit veel verschillende perspectieven en concentreert zich op allerlei vraagstukken en ontwikkelingen die de sportwereld betreffen (www.mulierinstituut.nl).

1.7 Opbouw

In hoofdstuk twee wordt het theoretisch kader beschreven. Aan de hand van de sociaal kapitaaltheorie van Putnam (2000) wordt de sociale waarde van zowel de sport als de sportvereniging beschreven. Hierbij komen de concepten sociale cohesie, sociaal kapitaal, bonding en bridging aan bod. Nadat de sociale waarde van sport en de sportvereniging is beschreven, wordt er dieper ingegaan op de sportvereniging en haar maatschappelijke functie. Hierbij wordt een definitie van maatschappelijk actief gegeven en wordt er ingegaan op het huidige nationale sportbeleid. Tot slot wordt ingegaan op de factoren en randvoorwaarden die er aan kunnen bijdragen dat sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn.

In hoofdstuk drie worden de data en methodologie aan de orde gesteld. Allereerst komen de onderzoeksstrategie, populatie, dataverzameling en het onderzoeksinstrument aan bod. Vervolgens wordt de operationalisering van de centrale concepten beschreven en worden de analysetechnieken besproken.

Hoofdstuk vier presenteert de resultaten die uit de analyses zijn voortgekomen. Er wordt begonnen met de resultaten van de beschrijvende vraag. Daarna worden de resultaten van de verklarende vraag besproken aan de hand van een correlatieanalyse, enkelvoudige regressieanalyse, hiërarchische regressieanalyses en een variantieanalyse.

Hoofdstuk vijf vormt de conclusie. In de conclusie wordt er antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag en wordt er stilgestaan bij de doelstellingen van het onderzoek en bij de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie. Vervolgens worden er aanbevelingen gegeven voor het toekomstige sportbeleid. Tevens wordt ingegaan op de vraag of de Verenigingsmonitor als instrument kan dienen om de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn, te meten. Tot slot worden de beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek beschreven.

2. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van de sociale waarde van sport vanuit een theoretisch perspectief. Door middel van de sociaal kapitaaltheorie van Putnam (2000) wordt de sociale waarde van sport besproken. Vervolgens wordt in de tweede paragraaf aan de hand van dezelfde theorie de combinatie van een sportvereniging en sociaal kapitaal besproken. Hierbij wordt tevens door middel van andere literatuur dieper ingegaan op sociale cohesie, sociaal kapitaal, 'bonding' en 'bridging'. Het doel hiervan is om na te gaan of het reëel is te verwachten dat zowel de sport als de sportvereniging kan bijdragen aan het behalen van de maatschappelijke doelen van de overheid. Om deze maatschappelijke functie ook daadwerkelijk te kunnen vervullen, zal de sportvereniging zich moeten herpositioneren. In de derde paragraaf wordt hier dieper op ingegaan. De positie van de sportvereniging wordt besproken, waarna het nationale sportbeleid en de definitie van maatschappelijk actief aan bod komen. Tot slot wordt er in de laatste paragraaf ingegaan op de factoren en randvoorwaarden die er aan bijdragen dat een sportvereniging meer dan normaal maatschappelijk actief kan zijn en daardoor maatschappelijke activiteiten kan aanbieden die niet tot hun reguliere aanbod behoren.

2.1 De sociale waarde van sport

Tot nu toe is constant gesproken over de maatschappelijke functie van sport en sportverenigingen. Beleidsmakers willen dat sport bijdraagt aan de maatschappij en de samenleving. Met andere woorden, men focust zich op de sociale waarde van sport. Sportverenigingen worden zowel vanuit de rijksoverheid als vanuit de gemeente aangespoord om als het ware een 'bredere' functie te gaan vervullen dan alleen het aanbieden van sportdiensten, trainingen en wedstrijden (Van Kalmthout, 2009). Hierbij komt het vooral neer op de integratie van minderheden, bevorderen van de leefbaarheid in achterstandswijken, bevordering van de volksgezondheid, vergroten van de sportparticipatie en het creëren van arbeidsplaatsen in en rondom sportverenigingen (Verenigingsmonitor, 2008).

Het merendeel van deze doelen heeft te maken met sociale cohesie en sociaal kapitaal. De sociale waarde van sport kan vervolgens aan deze twee concepten worden gekoppeld. Volgens VWS (2005) draagt samen sporten bij aan de sociale cohesie. Uit een onderzoek van Breedveld en Van der Meulen (2002) is gebleken dat er een relatie bestaat tussen sporten in verenigingsverband en vertrouwen hebben in andere mensen. Ook uit het onderzoek van Verweel en Janssens (2008) is gebleken dat één derde van de mensen die

aan sport doen, hun netwerken, zelfvertrouwen en vertrouwen in andere mensen danken aan het sporten. Door samen te sporten komen persoonlijke contacten en sociale relaties tot stand, bouwen mensen vriendenkringen op en wordt het gemeenschapsgevoel versterkt (VWS, 1997). Dit kan vervolgens de sociale cohesie versterken, aangezien sociale cohesie te maken heeft met de samenhang tussen mensen en de betrokkenheid bij de omgeving zowel in gedrag als in beleving (Ruijsbroek & Verweij, 2009). Berkman en Glass (2000) schrijven dat sociale cohesie verwijst naar de mate van verbondenheid en solidariteit binnen groepen en gemeenschappen. Een gedetailleerdere beschrijving geeft sociale cohesie weer als de mate waarin mensen in hun gedrag en beleving uitdrukking geven aan hun betrokkenheid bij maatschappelijke verbanden in hun persoonlijke leven, als burger in de maatschappij en als lid van de samenleving (Schnabel, Bijl & Hart, 2008). Kortom, sociale cohesie gaat om langdurige relaties en het doen ontstaan van sociale netwerken.

Sociale cohesie hangt sterk samen met sociaal kapitaal. Sociaal kapitaal verwijst naar de voordelen die je kunt halen uit contacten met andere mensen (Ruijsbroek & Verweij, 2009). Pierre Bourdieu was de eerste die onderzoek deed naar sociaal kapitaal en hij heeft het concept op de volgende manier gedefinieerd: *"the aggregate of the actual or potential resources which are linked to possession of a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance or recognition"* (Bourdieu, 1985, p. 248). Deze definitie maakt twee dingen duidelijk. Allereerst betreft sociaal kapitaal de sociale relaties die individuen toegang geven tot bepaalde bronnen en ten tweede gaat het om de kwaliteit van deze bronnen (Portes, 1998). Bourdieu behandelt het concept op een instrumentele manier, wat wil zeggen dat hij zich focust op de voordelen voor individuen die participeren in groepen (Portes, 1998). Deze voordelen zijn tevens de basis voor de solidariteit van mensen (Bourdieu, 1985, p. 249). Wanneer mensen in staat zijn om sociaal kapitaal op te bouwen, krijgen ze toegang tot bepaalde bronnen, hulp, steun, informatie en middelen (Kleinmans, 2005). Hierbij kan worden gedacht aan economische bronnen of het vergroten van cultureel kapitaal (Portes, 1998).

Sociale cohesie verwijst dus naar de netwerken en sociale interacties zelf en sociaal kapitaal verwijst naar de middelen die toegankelijk zijn via deze netwerken (Kleinmans, Priemus & Engbersen, 2007). Sociaal kapitaal kan geïnterpreteerd worden op zowel individueel- als op groepsniveau.

In dit onderzoek gaat het om sociaal kapitaal op groepsniveau in combinatie met de sportvereniging. Door te sporten bij een sportvereniging bouwt men immers sociale contacten en netwerken op, die vervolgens kunnen leiden tot sociale cohesie en het

opbouwen van sociaal kapitaal. Putnam (2000) heeft door middel van zijn sociaal kapitaaltheorie hier veel over geschreven. Putnam beschrijft in zijn theorie zowel het individuele als het maatschappelijke belang van sociaal kapitaal, maar hij legt de nadruk voornamelijk op het maatschappelijke belang. Volgens Putnam (2000) betreft sociaal kapitaal de sociale banden die mensen met elkaar onderhouden, de opvattingen over wederkerigheid en het onderling vertrouwen. Deze zorgen er voor dat mensen effectiever met elkaar gaan samenwerken om bepaalde doelen te behalen. Wanneer men sociale netwerken creëert die wederkerig zijn, ontstaat er vertrouwen. Sociaal kapitaal is volgens Putnam (2000) een maat voor sociale cohesie. Samenlevingen hebben in meer of mindere mate sociaal kapitaal met als gevolg daarvan meer of mindere samenhang (Verweel, Janssens en Roques, 2005).

Volgens Putnam (2000) neemt de hoeveelheid sociaal kapitaal in westerse samenlevingen af en daarmee ook de sociale samenhang. Hij geeft hiervoor de volgende verklaringen: toenemende tijdsdruk waardoor mensen minder tijd vrij maken voor sociale contacten, groeiende mobiliteit waardoor reistijden toenemen, groeiende rol van televisie waardoor men geïsoleerd kan raken, groeiende ontwikkelingen media en ICT waardoor men minder fysieke persoonlijke contacten heeft en tot slot de opkomst van andere generaties die minder contact met elkaar zoeken dan vroegere generaties deden. Uit deze verklaringen blijkt dat het sociaal kapitaal van mensen afneemt doordat ze minder tijd voor elkaar vrij maken, ofwel doordat ze prioriteit geven aan andere individuele activiteiten (televisie, media en ICT) ofwel doordat men verder uit elkaar woont door de groeiende mobiliteit.

In zijn boek 'Bowling Alone: The collapse and revival of American Community' ziet Putnam een rol voor de sport weggelegd om het sociaal kapitaal van mensen te herstellen. Volgens Putnam (2000) kan dit op de volgende manieren. Sporten zorgt voor een intensief *face-to-face* contact op regelmatige basis en door middel van regelmatig contact kunnen mensen een relatie met elkaar opbouwen. Ten tweede zorgt sport voor een relatief informele setting, waardoor het voor mensen de drempel kan verlagen om contact met anderen te zoeken. Ten derde creëert sport een sociale setting waarin het sociale leven kan worden besproken. Hierbij kan worden gedacht aan andere activiteiten die worden georganiseerd naast het sporten of de zogenoemde 'derde helft' (De Groot, 2008). Hierdoor kan men elkaar beter leren kennen, wat vervolgens de netwerken en sociale cohesie versterkt en het vertrouwen in elkaar verhoogt. Ten vierde schrijft Putnam (2000) dat sport kan helpen om organisatorische en sociale vaardigheden te ontwikkelen die vervolgens van

pas kunnen komen in het dagelijkse leven. Tot slot geeft sport de mogelijkheid om een vriendenkring op te bouwen en deze te onderhouden.

Wanneer er naar deze vijf manieren wordt gekeken, wordt duidelijk dat de sportvereniging een ideale plaats is om deze vijf manieren tot uiting te laten komen. In een sportvereniging kan namelijk op regelmatige basis met anderen worden gesport, de sfeer in een sportvereniging is informeel, de drempel is laag om bij een sportvereniging te sporten, er is gelegenheid voor sociale settings, veel verenigingen organiseren activiteiten naast het sporten waardoor men sociale vaardigheden kan ontwikkelen en tot slot kan men vriendschappen opbouwen en onderhouden.

De sociaal kapitaaltheorie van Putnam (2000) veronderstelt dat sport kan bijdragen aan de maatschappelijke doelen van de overheid. Een belangrijk middel hierbij is de sportvereniging. Behalve Putnam veronderstellen ook anderen dat de sportvereniging een positieve rol kan spelen in het opbouwen van sociaal kapitaal. Zoals eerder vermeld, blijkt uit het onderzoek van Breedveld en van der Meulen (2002) dat er een positieve relatie bestaat tussen het sporten in verenigingsverband en het vertrouwen dat mensen in elkaar hebben. Uit het onderzoek van Breedveld (2003) is gebleken dat er een positief verband bestaat tussen sporten in een vereniging en verschillende aspecten van sociaal kapitaal, zoals het opbouwen van sociale contacten en netwerken en het vergroten van het zelfvertrouwen en het vertrouwen in anderen. Uit dit onderzoek blijkt tevens dat sporten in een vereniging eerder bestaande vriendschappen tussen gelijken bevestigt en versterkt, in plaats van dan dat er nieuwe groepsoverstijgende vriendschappen worden gevormd (Breedveld, 2003). Tot slot blijkt uit het onderzoek van Verweel, Janssens en Roques (2005) dat de sportvereniging een context vormt waarin sociale netwerken en sociaal vertrouwen wordt opgebouwd. In de volgende paragraaf wordt op de combinatie van de sportvereniging en sociaal kapitaal besproken.

2.2 De sportvereniging en sociaal kapitaal

De sociaal kapitaaltheorie van Putnam (2000) veronderstelt dat participatie in een sportvereniging een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van het algemeen vertrouwen, wederkerigheid en sterkere netwerken van maatschappelijke betrokkenheid. Sociaal kapitaal zorgt ervoor dat mensen elkaar vertrouwen, elkaar helpen, een basis vinden om samen te werken en oplossingen zoeken voor collectieve problemen (Breedveld, 2003). Met andere woorden, het participeren in het verenigingsleven zou bijdragen aan de vorming van sociaal kapitaal. Volgens Hooghe (2003) bestaan er twee tegenstrijdige kampen met betrekking tot deze stelling. Het ene kamp gaat uit van socialisatie-effecten.

Dit betekent dat de leden binnen een vereniging worden gesocialiseerd in een democratische cultuur (Hooghe, 2003). Hierdoor leren de leden niet alleen hun medeleden te vertrouwen, maar bouwen ze ook een algemeen vertrouwen op in medeburgers waardoor ze hun eigen sociaal kapitaal kunnen vergroten (Hooghe, 1999).

Het andere kamp gaat uit van zelfselectie. Hiermee wordt bedoeld dat mensen die van zichzelf al maatschappelijk betrokken zijn de weg naar een sportvereniging makkelijk vinden, maar dat het participeren in de sportvereniging niet veel extra's meer toevoegt aan hun normen en waarden (Hooghe, 2003). Uit zijn studie bleek wel dat leden van een sportvereniging wederzijdse invloed op elkaar uitoefenen en dat hierdoor het algemene vertrouwen groeit. Dit is wel afhankelijk van het opleidingsniveau van de leden, namelijk hoe hoger de leden zijn geschoold, hoe groter het algemeen vertrouwen (Hooghe, 2001). Dit wil zeggen dat niet elke vereniging op zich waardevol is voor het opbouwen van sociaal kapitaal, maar dat het verenigingsleven zelf wel een belangrijke bron vormt (Hooghe, 2001).

Het eerste kamp veronderstelt dus dat het verenigingsleven wel degelijk helpt bij het opbouwen van sociaal kapitaal en het tweede kamp veronderstelt dat een vereniging enkel een verzamelplaats is voor mensen die al maatschappelijk betrokken zijn, maar dat het verenigingsleven als geheel wel een belangrijke bron is voor het opbouwen van sociaal kapitaal (Hooghe, 2003).

De twee bovengenoemde verklaringsmodellen nemen beide een ander perspectief in, maar veronderstellen allebei dat participatie in een vereniging leidt tot het opbouwen van sociaal kapitaal, voor het ene model in een wat grotere mate dan voor het andere. Het opbouwen van sociaal kapitaal gebeurt volgens Breedveld (2003) vaak binnen een gesloten cirkel van bekenden en vertrouwelingen, zoals in een sportvereniging. Sociaal kapitaal is dus gerelateerd aan vertrouwen. Vertrouwen ontstaat voornamelijk in groepen die sterke sociale netwerken kennen. Deze sociale netwerken kunnen in twee groepen worden verdeeld (Beugelsdijk & Smulders, 2003).

De eerste groep zijn gesloten netwerken van vrienden en familie. Putnam (2000) noemt dit ook wel 'bonding social capital', waarmee hij het contact leggen met mensen binnen de eigen kring bedoeld. Het gaat hier om de versterking van de eigen identiteit en de groepsidentiteit (Verweel, Janssens en Roques, 2005). Volgens Beugelsdijk en Smulders (2003) heeft 'bonding' een negatief effect voor de gehele samenleving, omdat men zich blijft focussen op één groep. 'Bonding' heeft wel positieve effecten voor de leden die tot deze gesloten groep behoren.

De tweede groep bestaat uit open netwerken die verschillende groepen met elkaar verbinden (Beugelsdijk & Smulders, 2003). Putnam (2000) noemt dit ook wel 'bridging social capital' ofwel contact leggen buiten het veilige netwerk. 'Bridging social capital' betreft het omgaan met anderen, ook als deze anders denken (Verweel, Janssens en Roques, 2005). Volgens Beugelsdijk en Smulders (2003) is 'bridging' positief voor zowel de groep als de gehele gemeenschap. Dit kan tevens worden gerelateerd aan de theorie van Burt. Deze theorie veronderstelt dat de optimale positie van een individu tussen bepaalde groepen is en niet bij één vaste groep (Beugelsdijk & Smulders, 2003).

Om sociaal kapitaal ook sociale maatschappelijke waarde te geven, is het van belang dat er zowel 'bonding' als 'bridging' ontstaat in een sportvereniging. Volgens De Groot (2008) kan dit in een sportvereniging op twee manieren. In een heterogene sportvereniging (een vereniging met veel verschillende soorten leden qua leeftijd, afkomst enzovoorts) komt men tijdens het sporten al met andere groepen in contact. In een homogene sportvereniging (een vereniging met dezelfde soort leden qua leeftijd, afkomst enzovoorts) komt men door middel van competities of wedstrijden in contact met andere groepen.

Putnam (2007) heeft aangetoond dat er een positieve correlatie bestaat tussen 'bonding' en 'bridging'; 'bonding' leidt tot 'bridging'. Contact met gelijken leidt tot meer vertrouwen in andere personen. 'Bonding' is dus belangrijk voor 'bridging'. Aangezien een sportvereniging een ideale plaats is om contacten op te bouwen en te onderhouden, is participatie in een vereniging heel waardevol.

De theorie tot nu toe veronderstelt dat sport een positieve rol kan spelen in het vergroten van sociale cohesie en het opbouwen van sociaal kapitaal en dat de sportvereniging hierbij een belangrijk middel is. Het is hierbij wel belangrijk dat mensen in georganiseerd verband sporten en niet op zichzelf. De doelen van de overheid lijken haalbaar. De sportvereniging kan een belangrijke functie vervullen bij de totstandkoming van sociale cohesie en sociaal kapitaal, al zal de sportvereniging haar positie hiervoor moeten herzien. In de volgende paragraaf wordt hier dieper op ingegaan.

2.3 De sportvereniging

Al tientallen jaren zijn er discussies aan de gang over de toekomst van de sportverenigingen in Nederland. Verenigingen worden de laatste decennia geconfronteerd met verschillende maatschappelijke en culturele ontwikkelingen die invloed hebben op hun functioneren (Van Kalmthout, Lucassen en Janssens, 2005). De meningen over het voortbestaan van de sportvereniging zijn verdeeld. Aan de ene kant zijn er analisten die schrijven dat de

ontwikkelingen die gaande zijn, zoals de individualisering, vergrijzing, verkleuring, groeiende regeldruk, groeiende eisen van leden en het tekort aan vrijwilligers, het functioneren van de vereniging zodanig zullen bemoeilijken dat deze vorm uiteindelijk zal verdwijnen (Van Kalmthout, Lucassen en Janssens, 2005). Aan de andere kant zijn er instanties die de sportvereniging beschouwen als een belangrijk middel bij de ontwikkeling van de sport (NOC*NSF, 2001). Zij zijn zich er wel degelijk van bewust dat er de afgelopen decennia veel is veranderd in de samenleving en in de sport, maar ze denken dat sportverenigingen hier goed op kunnen inspelen en een hoofdrol in de sport kunnen blijven spelen als ze zich hieraan aanpassen (Van Kalmthout, Lucassen en Janssens, 2005).

De sportvereniging is ontstaan aan het einde van de negentiende eeuw en het begin van de twintigste eeuw (Rubingh en Westerbeek, 1992). De doelstelling van deze sportvereniging was het realiseren van ontspanning voor de leden. Daarnaast kende de vereniging een gezelligheidsfunctie en participatie was het belangrijkste kenmerk (Rubingh en Westerbeek, 1992). Het aantal sportverenigingen nam in deze periode enorm toe. Dit is voornamelijk te danken aan twee ontwikkelingen, namelijk de afname van klassenverschillen en de toename van sociale mobiliteit (Stokvis, 1989). Doordat de verschillen in sociale klassen afnamen, ging men zich verenigen op basis van hun gezamenlijke interesse voor sport en niet op basis van sociale klassen (De Groot, 2008). Dit wordt ook wel de traditionele sportvereniging genoemd.

Het belangrijkste uitgangspunt van de traditionele sportvereniging is participatie, ofwel het aanbieden van sport (Stokvis, 2004). Eigenschappen zijn het wij-gevoel, samen dingen doen en onderlinge solidariteit (Rubingh en Westerbeek, 1992). Een traditionele sportvereniging is niet uit op winst en dus niet commercieel ingesteld en voornamelijk intern gericht (Stokvis, 2004). Volgens Stokvis (2004) biedt een traditionele sportvereniging de volgende diensten aan: accommodatie en faciliteiten, training en instructie, wedstrijdorganisatie en -deelname en team- en groeppvorming.

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde het karakter van de sportvereniging. In plaats van ontspanning en plezier, kreeg de sportvereniging een meer dienstverlenend karakter. In de jaren tachtig had de overheid te weinig geld voor subsidies, waardoor het verenigingsleven weer terugviel in de traditionele vorm (De Knop, Scheerder en Vanreusel, 2006). De sociale waarde van sport werd toen wel herkend, maar men kon er nog geen uitvoering aan geven. Vanaf de jaren negentig werd de maatschappelijke functie van sport het uitgangspunt bij het nationale sportbeleid. De sportvereniging moest zich niet alleen focussen op de 'core-

business' (aanbieden van sportdiensten, trainingen en wedstrijden), maar ook op de samenleving en de maatschappij. Dit wordt ook wel de moderne sportvereniging genoemd.

De twee gekarakteriseerde verenigingen zijn twee uiterste vormen. Veel sportverenigingen in Nederland bevinden zich ergens tussen deze twee uitersten in. Het is wel duidelijk dat de verwachtingen van de sportvereniging anders zijn dan vroeger. NOC*NSF noemt de sportvereniging ook wel een maatschappelijk verantwoorde onderneming (De Groot, 2008). Hiermee bedoelt men een sportvereniging die midden in de lokale maatschappij staat en inspeelt op vragen uit de omgeving. Dit doet de vereniging door aan de ene kant lokale samenwerkingen aan te gaan met bijvoorbeeld bedrijven, scholen en welzijnsinstellingen en aan de andere kant verschillende diensten aan te bieden, zoals kinderopvang of huiswerkbegeleiding (Boessenkool, Van Eekeren & Lucassen, 2008). Hierbij is het belangrijk dat er een optimale samenwerking is met bedrijven en partners uit de buurt of de wijk. Beleidsmakers zien de sportvereniging als een ondernemende en vraaggerichte organisatie. Dit betekent dat de kern van de sportvereniging moet veranderen, namelijk van intern naar extern gericht (Boessenkool, Van Eekeren & Lucassen, 2008). De vereniging moet zich openstellen voor niet-leden en zich inzetten voor maatschappelijke vraagstukken. Voor veel verenigingen zal dit een grote verandering zijn.

2.3.1 Huidige positie van de sportvereniging

Op dit moment kent de georganiseerde sport ongeveer 27.000 verenigingen, waarvan ongeveer 54% kleine verenigingen (<100 leden), 28% middelgrote (101-250 leden) en 18% grote verenigingen (>250 leden) (Verenigingsmonitor, 2008). Ten opzichte van voorgaande jaren wordt het verenigingsleven gekenmerkt door stabiliteit ondanks de dynamische omgeving. De belangrijkste knelpunten bij de sportvereniging zijn nog steeds het werven van leden, geschikt kader en vrijwilligers. Hoewel er meer mensen zijn gaan sporten is het aandeel sporters in de sportvereniging gedaald (Van Kalmthout, Lucassen en Janssens, 2005). Ondanks deze knelpunten zijn de verenigingen overwegend positief over de toekomst (Van Kalmthout, De Jong & Lucassen, 2008).

De sportvereniging heeft te maken met druk vanuit externe maatschappelijke ontwikkelingen. Hierbij valt te denken aan de complexe en dynamische samenleving. De Nederlandse samenleving wordt steeds diverser, waardoor ook het ledenbestand van verenigingen meer divers wordt (Boessenkool, Van Eekeren & Lucassen, 2008). Dit betekent dat de wensen en behoeften van de leden meer heterogeen worden, waardoor het moeilijk

wordt voor een vereniging om aan alle behoeften van de leden te voldoen. Een tweede externe ontwikkeling is de individualisering. Naast het feit dat mensen vaker kiezen voor individuele activiteiten, zijn de keuzemogelijkheden enorm toegenomen waardoor het moeilijker wordt om te kiezen tussen verschillende vrijetijdsbestedingen (Boessenkool, Van Eekeren & Lucassen, 2008). Een derde externe ontwikkeling is de economisering. Tegenwoordig ligt in de maatschappij de nadruk op marktgerichtheid, effectiviteit en bedrijfsmatigheid (Boessenkool, Van Eekeren & Lucassen, 2008). Dit zet zich ook door naar non-profit organisaties. Men verwacht dat de sportvereniging ook als een onderneming gaat opereren, aangezien de leden van een sportvereniging zich opstellen als consumenten en waar willen krijgen voor hun geld (Boessenkool, Van Eekeren & Lucassen, 2008). Een hieraan gerelateerde ontwikkeling is de veranderende vraag naar sport. Sporters zijn zakelijker en kritischer geworden ten aanzien van het sportaanbod (Verenigingsmonitor, 2008). Ze willen professionele begeleiding, flexibele deelname aan sportactiviteiten en minder verplichtingen tot vrijwilligerswerk. Daarbij krijgen mensen het steeds drukker, aangezien meer mensen werken en men meer verplichtingen hebben (Tiessen-Raaphorst en De Haan, 2008). Men zal hierdoor eerder kiezen voor het beoefenen van individuele sporten in plaats van georganiseerde sporten, aangezien men dan zelf kan bepalen wanneer men gaat sporten, waar en hoelang. Tot slot is er de druk vanuit de overheid. De overheid bemoeit zich steeds meer met de vereniging, waardoor deze meer taken toebedeeld krijgt, het papierwerk binnen een vereniging toeneemt en de vereniging zich aan vele nieuwe wetten en regels moet houden (Boessenkool, Van Eekeren & Lucassen, 2008). Daarbij wordt de overheid kritischer bij het verlenen van subsidies.

De bovengenoemde ontwikkelingen betreffen maatschappelijke ontwikkelingen op de langere termijn. Wanneer er naar de korte termijn wordt gekeken, blijkt dat meer mensen zijn gaan sporten, maar dat dit minder in clubverband wordt gedaan (Breedveld, 2008). De sportdeelname van Nederlanders is namelijk gestegen van 61% in 2003 naar 65% in 2007, terwijl zowel onderzoek van het TBO als onderzoek van het AVO een dalende lijn laten zien in het sportlidmaatschap (Breedveld, 2008). Daarentegen heeft de schaalvergroting van de sportvereniging doorgezet, aangezien het gemiddeld aantal leden van een sportvereniging gestegen is van 174 in 2004 naar 190 in 2007.

Ondanks bovengenoemde knelpunten en externe ontwikkelingen, blijkt uit de verenigingsmonitor 2008 dat de sportverenigingen zich goed staande houden in deze turbulente tijden. Naast het omgaan met deze knelpunten en externe maatschappelijke

ontwikkelingen, moet de sportvereniging zich ook bezighouden met haar maatschappelijke functie. De overheid wil de maatschappelijke waarde van de sportvereniging vergroten. Deze nieuwe opdracht voor de sportvereniging is niet gemakkelijk. De interne gerichtheid, wat lang het kenmerk was van een sportvereniging, wordt steeds minder belangrijk. De overheid wil zich voornamelijk richten op sterke sportverenigingen die verder kijken dan alleen de eigen leden. In de volgende paragraaf wordt dit besproken middels het sportbeleid.

2.4 Het sportbeleid

In 2005 is er een nieuwe sportnota tot stand gekomen genaamd, 'Tijd voor Sport'. Deze sportnota was een vernieuwing van de oude sportnota 'Wat sport beweegt' uit 1997. Er was behoefte aan vernieuwing, omdat er zowel in de sport als bij de overheid veel was veranderd sinds 1997 (VWS, 2005). De verandering in de sport is samen te vatten als een verandering van sport als doel naar sport als middel. De veranderingen bij de overheid betreffen de mate van verantwoordelijkheid en de inzet van middelen. De overheid neemt geen verantwoordelijkheden meer op zich die niet bij haar passen, wat resulteert in een overheid die selectief is in haar bemoeienissen (VWS, 2005). Ook de inzet van middelen is door de jaren heen veranderd. Sinds 2007 zijn de subsidieregelingen van VWS vernieuwd, wat wil zeggen dat bestaande subsidieregelingen zijn afgebouwd om nieuwe initiatieven te kunnen financieren. Daarnaast is er extra geld vrijgemaakt om de voornemens en doelstellingen van VWS te kunnen realiseren. De subsidies worden verstrekt aan de hand van concrete programma's. Wanneer de overheid sport en bewegen voor iedereen toegankelijk wil houden, dan zijn hiervoor middelen nodig (VWS, 2005). Om dit te kunnen bereiken zullen vele organisaties hieraan moeten bijdragen, zoals de sporter zelf, sportverenigingen, gemeenten, provincies en de nationale overheid. Tot slot zal er ook regelmatig een beroep worden gedaan op het bedrijfsleven om via publiek-private samenwerkingen de sport een stevige impuls te geven (VWS, 2005).

Ondanks deze strengere regels, is er nog nooit zoveel aandacht en financiële middelen vanuit de overheid aan sport besteed. De bruto uitgaven van de totale overheid (rijk, provincies en gemeenten) aan sport bedroegen in 2005 1243 miljoen euro en waren in 2008 gestegen naar 1491 miljoen euro (CBS, 2010). Met deze aandacht en extra overheidsgeld streeft men naar het volgende:

"Een sportieve samenleving waarin zowel veel aan sport wordt gedaan als van sport wordt genoten" (VWS, 2005, p.19).

Het kabinet ziet sport als een belangrijk bindmiddel in de huidige maatschappij. De overheid wil bereiken dat mensen elkaar via sport ontmoeten en sociale contacten opbouwen en dat sportverenigingen naast hun reguliere aanbod maatschappelijke activiteiten aanbieden die zich op een grotere doelgroep richten dan alleen de leden (VWS, 2005). Daarnaast waren de onderwerpen gezondheid, waarden en normen, integratie en maatschappelijke binding belangrijke onderwerpen in het kabinet Balkenende IV (De Groot, 2008). Dit kabinet had tevens in het coalitieakkoord opgenomen dat sport aspecten bevat van deze onderwerpen, waardoor sport hier een belangrijke rol in vervult (De Groot, 2008).

Gemeenten spelen ook een rol in het behalen van de overheidsdoelstellingen. Gemeenten hebben grotendeels een autonomie wat het sportbeleid betreft. De rijksoverheid heeft de laatste jaren een aantal sportstimuleringsprogramma's aangeboden aan gemeenten, zoals de breedtesportimpuls, sportbuurtwerk, brede scholen en meedoen allochtone jeugd. Een belangrijke doelstelling die met deze programma's moet worden gerealiseerd is het bundelen van de terreinen sport, cultuur en onderwijs (NOC*NSF, 2007 in De Groot, 2008). Om deze doelstelling te verwezenlijken zijn bepaalde projecten bedacht, zoals de brede school en combinatiefuncties (VWS, 2005).

Een andere ambitie van VWS is het versterken van de sportvereniging. Zoals in de inleiding is beschreven, streeft het kabinet ernaar dat in 2012 10% van de sportverenigingen zodanig 'sterk' zijn dat zij zich naast de eigen leden ook kunnen richten op het onderwijs, naschoolse opvang, de wijk en kwetsbare doelgroepen (VWS, 2008). Om dit te verwezenlijken is het van belang dat sportverenigingen worden geprofessionaliseerd. Hiermee wordt niet alleen professionaliteit op het gebied van sportbegeleiding bedoeld, maar ook op het gebied van bestuur en management (Boessenkool, Lucassen & Van Eekeren, 2008). Professionalisering stelt verenigingen in staat om te kunnen omgaan met invloeden van buitenaf en de maatschappelijke functie van sport te vergroten (Boessenkool, Lucassen & Van Eekeren 2008).

Naast deze maatschappelijke betekenis, streeft de overheid ook andere belangrijke maatschappelijke waarden na. Deze worden in de volgende paragraaf beschreven.

2.5 Maatschappelijke betekenis van sport

De maatschappelijke betekenis van sport kent geen eenduidige definitie. Het staat altijd in relatie met het perspectief van waaruit men dit begrip bekijkt. Verschillende auteurs houden zich bezig met de maatschappelijke betekenis van sport en de sportvereniging. Van Bottenburg en Schuyt (1996) beschrijven vier maatschappelijke betekenissen, namelijk:

- Sport en karaktervorming; de relatie tussen sport en persoonlijkheids- en gedragskenmerken, zoals doorzettingsvermogen en prestatiestreven.
- Sport en sociale binding; de invloed van sport op sociale cohesie van groepsverbanden en de dynamiek van deze groepsverbanden, zoals integratie.
- Sport en gezondheid; de invloed van sport op de gezondheid, de fitheid, de conditie, lichaamsbeheersing en lichaamsontwikkeling.
- Sport en economie; de economische waarde van de sportmarkt, zoals werkgelegenheid, winst en media.

In het onderzoek 'Uitwerking van de bouwsteen maatschappelijke betekenis in het kader van het Olympisch plan 2028' worden vier maatschappelijke betekenissen van sport genoemd. Het gaat hier om de sociale betekenis, economische betekenis, culturele betekenis en een betekenis voor duurzaamheid. Sociale integratie/cohesie en opvoeding vallen onder de sociale betekenis. Onder de economische betekenis vallen economische activiteiten en de culturele betekenis staat voor (nationale) trots en identiteit. Over de betekenis voor duurzaamheid is nog niet veel bekend, maar Van Eekeren et. al. (2007) noemen hier milieu en armoedebestrijding.

VWS (1997) schrijft in haar sportnota dat sport bijdraagt aan bepaalde maatschappelijke waarden. Men noemt dit sportwaarden. Van den Heuvel, Van Sterkenburg en Van Bottenburg (2007) hebben een onderzoek gedaan naar de sportwaarden die in de literatuur te vinden zijn en die door deskundigen worden genoemd. Uit dit onderzoek kwamen voornamelijk psychologische waarden naar voren. Zij hebben een indeling in vier categorieën gemaakt, namelijk sport en well-being/gezondheid, sport en zelfwaardering/zelfvertrouwen, sport en presteren en sport en sociaal gedrag. Bij de laatste categorie kan gedacht worden aan tolerantie, respect en verantwoordelijkheidsgevoel. Nederlanders vinden dit belangrijke waarden, zo blijkt uit dit onderzoek. Sport kan dus een positieve bijdrage leveren aan belangrijke waarden van Nederlanders (Van den Heuvel, Van Sterkenburg en Van Bottenburg (2007)).

Uit deze onderzoeken blijkt dat er veel maatschappelijke betekenissen aan sport kunnen worden gegeven. Toch liggen de maatschappelijke betekenissen dicht bij elkaar. Het gaat voornamelijk om een positieve bijdrage aan psychologische waarden. Deze psychologische waarden kunnen versterkt worden door middel van maatschappelijke activiteiten. De volgende paragraaf geeft een definitie van het begrip maatschappelijk actief.

2.6 Definitie maatschappelijk actief

Het begrip maatschappelijk actief kent eveneens geen eenduidige definitie. Verschillende auteurs hebben er een definitie aan gegeven. Kolk (2003) geeft de volgende definitie: *“activiteiten die een meerwaarde hebben voor het bedrijf en de maatschappij, maar die niet tot de core business behoren en ook niet wettelijk verplicht zijn”* (Kolk, 2003, p.7). Vertaald naar de sportvereniging betekent dit dat een vereniging een activiteit moet ondernemen met een meerwaarde voor de maatschappij en de vereniging. Daarbij moet het een andere activiteit betreffen dan de ‘core business’, ofwel het aanbieden van sportdiensten, trainingen en wedstrijden.

Een tweede definitie van maatschappelijk actief ondernemen is de definitie van Meijs (2004) die wordt genoemd in het rapport van De Groot (2008). Meijs hanteert de volgende definitie: *“maatschappelijk betrokken ondernemen zijn alle activiteiten die een organisatie onderneemt om de (lokale) leefomgeving te verbeteren”* (De Groot, 2008, p.7). Voor de sportvereniging betekent dit dat deze zich moet richten op maatschappelijke vraagstukken uit de (lokale) leefomgeving, zoals het integreren van sport met andere terreinen, zoals cultuur of onderwijs of het aanpakken van bepaalde doelgroepen, zoals jongeren of allochtonen.

Tot slot wordt hier de definitie van De Groot (2008) genoemd. Zij hanteert in haar onderzoek het volgende:

“Een actieve bijdrage aan de oplossing van (lokale) maatschappelijke vraagstukken ook als die oplossing buiten het normale bereik van de vereniging valt en dus ook gericht kan zijn op niet-leden” (De Groot, 2008, p.7).

Wanneer er naar deze definitie wordt gekeken, is het als het ware een combinatie van de twee vorige definities. In de eerstgenoemde definitie gaat het om de meerwaarde voor de maatschappij en de onderneming zelf en het feit dat de activiteit niet tot de core business mag behoren. Deze twee elementen komen terug in de definitie van De Groot (2008) doordat men zich richt op zowel leden als niet-leden en het feit dat de oplossing buiten het normale bereik van de sportvereniging valt. In de tweede definitie staat het verbeteren van de lokale leefomgeving centraal en dit element komt terug in de definitie van De Groot (2008) als het feit dat het gaat om een actieve bijdrage aan de oplossing van (lokale) maatschappelijke vraagstukken.

In dit onderzoek wordt de definitie van De Groot (2008) gehanteerd, omdat deze definitie al gericht is op sportverenigingen en ten tweede erg compleet is. Een opmerking

die hierbij geplaatst moet worden is dat met het huidige instrument dat wordt gebruikt voor dit onderzoek, de Verenigingsmonitor 2008, het eerste gedeelte van de definitie *'een actieve bijdrage aan de oplossing van (lokale) maatschappelijke vraagstukken'* niet kan worden getoetst.

In dit onderzoek wordt dus gekeken naar de maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod van sportverenigingen behoren. Hierbij mag niet worden vergeten dat een sportvereniging per definitie al maatschappelijk actief is door de kerntaken die zij verricht. Uit het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009) blijkt dat sportverenigingen vinden dat ze altijd een maatschappelijke functie hebben. De Tilburgse sportverenigingen zeggen hier zelf het volgende over: *"Als je met een sportvereniging bezig bent creëer je samenhang. Dit bestaat uit twee dingen: een positieve uitstraling naar de omgeving en het tegengaan van zaken als obesitas"* (Van Kalmthout en Van Lindert, 2009, p. 17). Oftewel, het is als sportvereniging onmogelijk om niet maatschappelijk actief te zijn. Dit blijkt tevens uit het reguliere aanbod van een vereniging. De primaire functie van een sportvereniging is het aanbieden van sportdiensten en het bevorderen van sportbeoefening. (Van Kalmthout en Van Lindert, 2009). Door het aanbieden van sport is de vereniging al maatschappelijk actief, aangezien participatie in sport bijdraagt aan een goede fysieke gesteldheid, een verbeterde gezondheid, een verbeterde mentale gesteldheid en psychologisch welzijn, persoonlijke ontwikkeling bevordert, sociaalpsychologische voordelen heeft zoals het ontwikkelen van vertrouwen en sociale vaardigheden en tot slot de gemeenschapsidentiteit, sociale samenhang en integratie bevordert (De Groot, 2008). Het verenigingsleven is voor veel mensen daarom een belangrijke vrijetijdsbesteding.

Zoals al eerder is beschreven, wil de overheid zich richten op sterke sportverenigingen. Met een sterke sportvereniging wordt een vereniging bedoeld die in staat is om naast de eigen leden, zich ook te richten op het onderwijs, de naschoolse opvang, de wijk en op de (vaak kwetsbare) doelgroepen die in verhouding minder aan sport doen (VWS, 2008). Wanneer een vereniging een sterke vereniging wil worden, zal het zich moeten gaan bezighouden met maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod behoren. In dit onderzoek wordt daarom gekeken naar maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod van sportverenigingen behoren, waardoor sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief worden. De vraag hierbij is welke factoren en randvoorwaarden hieraan bijdragen, zodat een sportvereniging ook daadwerkelijk meer dan normaal maatschappelijk actief kan zijn. Deze factoren en randvoorwaarden worden in de volgende paragraaf beschreven.

2.7 Factoren en randvoorwaarden

Deze paragraaf heeft als doel het theoretisch identificeren van factoren en randvoorwaarden die bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. De factoren dragen mogelijk bij aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is. De verklarende kracht van deze factoren is mede afhankelijk van de randvoorwaarden. De randvoorwaarden zijn belangrijke hulpmiddelen voor een sportvereniging om daadwerkelijk meer maatschappelijk actief te kunnen zijn. Zij moeten aanwezig zijn bij een sportvereniging om deze keuze ook daadwerkelijk te kunnen maken.

Onderzoek betreffende dit onderwerp staat nog in de kinderschoenen. De factoren en randvoorwaarden zijn gebaseerd op het model van Breedveld (2003), het model van De Groot (2008), het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009) en bestudering van de Verenigingsmonitor 2008². De factoren zijn verdeeld in drie categorieën, namelijk een demografische, sociale en interne structuur.

2.7.1 Demografische structuur

Sportdeelname in georganiseerd verband speelt een positieve rol bij het opbouwen van sociaal kapitaal (Breedveld, 2003). Dit is ook gebleken uit paragraaf 2.1 en 2.2. Daarom wordt er in dit onderzoek gekeken wie er participeren in een sportvereniging en welke verschillen zich daarbij voordoen in de demografie. VWS (2005) wil dat sport bijdraagt aan de integratie van bepaalde groepen, zoals jongeren, ouderen, gehandicapten en allochtonen. Om de integratie van deze doelgroepen tot een succes te maken, zal een sportvereniging maatschappelijke activiteiten moeten ondernemen naast het reguliere aanbod.

Jeugdleden en 65-plussers

Deze factor wordt meegenomen op basis van het model van De Groot (2008) en bestudering van de Verenigingsmonitor 2008. Uit de Verenigingsmonitor 2006 blijkt dat sportverenigingen moeite hebben jeugdleden voor langere tijd aan zich te binden. Het sportstimuleringsbeleid richt zich al decennia lang voornamelijk op de jeugd en dit is ook het geval bij het huidige sportstimuleringsbeleid. Hierbij valt te denken aan brede scholen, meedoen allochtone jeugd, sportbuurtwerk en combinatiefuncties. Door middel van deze programma's maakt de jeugd kennis met de vereniging, waardoor de kans bestaat dat ze lid worden. Voornamelijk sportverenigingen met een jeugdafdeling of de wens om een

² Zie bijlage 1 voor het model van Breedveld (2003) en het model van De Groot (2008).

jeugdafdeling te creëren worden benaderd voor sportstimuleringsprojecten (De Groot, 2008). Daarbij stelt Putnam (2000) dat nieuwe generaties minder contact met elkaar zoeken. De sportvereniging is een ideale plaats voor jongeren om contacten op te bouwen en sociale relaties te onderhouden. Ook 65-plussers gaan steeds meer sporten. In 1975 deden ouderen slechts 3,2 uur per week aan sport en in 2006 was dit gestegen naar 5,6 uur per week (Breedveld, 2006). VWS heeft ook sportstimuleringsprojecten voor ouderen, zoals het project GALM (Groninger Actief Leven Model) (NISB, n.d.). Doordat 65-plussers vaak niet meer werken of al met pensioen zijn, hebben ze meer vrije tijd en dus ook meer tijd voor het verenigingsleven en extra activiteiten buiten het sporten. Putnam (2000) veronderstelt dat de sportvereniging een sociale setting creëert waarin nevenactiviteiten en de derde helft centraal staan, iets wat bij deze doelgroep past. Verenigingen die zich op deze twee doelgroepen richten, kunnen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn.

Gehandicapten

Deze factor wordt meegenomen op basis van het bestuderen van de Verenigingsmonitor 2008. Onder gehandicapten worden mensen verstaan met een lichamelijke handicap (al dan niet rolstoelgebonden), mensen met een verstandelijke handicap of mensen met een zintuiglijke handicap (blind, slechtziend, doof, slechthorend) (Verenigingsmonitor, 2008). Uit de Verenigingsmonitor 2008 blijkt dat 46% van de sportverenigingen gehandicapte leden heeft, maar dat slechts 11% van de verenigingen een aanbod heeft voor verstandelijk gehandicapten en 15% voor lichamenlijk gehandicapten. Uit deze monitor blijkt ook dat een vereniging vaak slechts enkele gehandicapte leden heeft, namelijk maximaal drie per vereniging. Om toch een sportaanbod voor deze mensen te creëren, wordt verwacht dat de vereniging op zoek gaat naar andere partners of dat ze speciale activiteiten voor deze mensen gaan organiseren, waardoor ze meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief kunnen zijn.

Etnische diversiteit

Deze factor wordt meegenomen op basis van het model van Breedveld (2003) en het model van De Groot (2008). Volgens VWS (2005) draagt sport bij aan de integratie van specifieke groepen of individuen, draagt het bij aan de sociale samenhang en geeft het een zinvolle invulling aan vrije tijd. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar allochtone jeugd, bijvoorbeeld door het programma 'Meedoen allochtone jeugd door sport'. In dit vijfjarig programma wordt er op twee manieren gewerkt. Aan de ene kant wordt aan sportverenigingen

gevraagd zich meer 'open' te stellen voor allochtone jeugd en aan de andere kant wordt de allochtone jeugd gestimuleerd om samen met hun ouders actief in een sportvereniging te participeren (VWS, 2005). Net zoals er integratievraagstukken spelen in de Nederlandse samenleving, zo spelen er ook integratievraagstukken in gemengde sportverenigingen. Uit het onderzoek van Verweel, Janssens en Roques (2005) blijkt aan de ene kant dat allochtonen die sporten in een gemengde sportvereniging leren over de leefwijze, cultuur en gewoonten van autochtonen waardoor ze kunnen integreren in de Nederlandse samenleving. Aan de andere kant blijkt uit dit onderzoek dat er ook regelmatig conflicten en discriminatie voorkomt. Om dit te voorkomen is het belangrijk dat sportverenigingen activiteiten organiseren waarbij allochtonen en autochtonen samenkomen, zodat ze leren om met elkaar om te gaan en allochtonen kunnen integreren in de Nederlandse samenleving. Allochtonen die sporten in een gemengde sportvereniging hebben minder intensieve sociale contacten dan allochtonen die sporten in een geheel allochtone sportvereniging (Verweel, Janssens en Roques, 2005). Een manier om de interactie tussen allochtonen en autochtonen te bevorderen, is het organiseren van activiteiten. Ook Putnam (2000) veronderstelt dat sport het integratieproces van allochtonen kan bevorderen. Er wordt verwacht dat een vereniging met etnische diversiteit meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zal zijn dan een vereniging zonder etnische diversiteit.

2.7.2 Sociale structuur

De sociale structuur betreft factoren die betrekking hebben op de betrokkenheid van de leden, de intentie van de sportvereniging om zich te richten op bepaalde maatschappelijke thema's en de grootte van de vereniging.

Interne Betrokkenheid

Deze factor is meegenomen op basis van het model van De Groot (2008). Volgens Meijs (2004) is er betrokkenheid nodig om participatie te bevorderen. Dit betekent dat wanneer de betrokkenheid onder de leden hoog is, men eerder bereid is om te participeren in de vereniging. Een te hoge interne betrokkenheid wijst op een hoge mate van 'bonding social capital'. Wanneer een vereniging een hoge interne betrokkenheid kent, zullen de leden zich voornamelijk richten op de eigen identiteit en de groepsidentiteit (Verweel, Janssens en Roques, 2005). Smulder en Beugelsdijk (2003) gaven in hun paper aan dat deze vorm van sociaal kapitaal niet goed is voor de samenleving, aangezien men zich blijft focussen op zichzelf en de gesloten groep. Een vereniging met een hoge interne betrokkenheid onder de leden, zal daarom niet meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Een lage

betrokkenheid zal daarentegen ook niet zorgen dat verenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief worden, aangezien in dit geval het vermogen tot coördineren niet aanwezig is (De Groot, 2008). Coleman (1988) veronderstelt dat er een zekere mate van betrokkenheid nodig is om activiteiten te coördineren. Tot slot heeft Putnam (2007) aangetoond dat er een positieve relatie bestaat tussen 'bonding' en 'bridging'. 'Bonding' leidt immers tot 'bridging', ofwel interne betrokkenheid leidt tot het feit dat men buiten het eigen netwerk gaat kijken. Daarom wordt in dit onderzoek verwacht dat verenigingen die leden hebben met een gemiddelde betrokkenheid meer dan normaal maatschappelijk actief zullen zijn.

Maatschappelijke thema's

Zoals in paragraaf 2.5 is beschreven, wordt de maatschappelijke betekenis van sport door veel auteurs uitgedrukt in maatschappelijke thema's (gezondheid, economie, cultuur en duurzaamheid) of psychologische waarden (doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen, sociale cohesie, respect, verantwoordelijkheid enzovoorts). Tevens schrijven deze auteurs dat het participeren in sport en in een sportvereniging deze thema's en psychologische waarden kan versterken. In de Verenigingsmonitor 2008 zijn een vijftal maatschappelijke thema's opgenomen met daarbij de vraag voor welke thema's de vereniging een rol voor zichzelf ziet weggelegd. Deze thema's zijn participatie, gezondheid, opvoeding, duurzaamheid, sportwaarden of geen enkel thema. Deze thema's kunnen als indicator worden gebruikt om te bepalen in welke mate verenigingen hun maatschappelijke functie erkennen en de intentie hebben deze functie te gaan vervullen. In de verenigingsmonitor is geen rangvolgorde aangebracht in de thema's, wat betekent dat alle thema's als even belangrijk worden gezien. De verwachting is dat wanneer een vereniging een rol voor zichzelf ziet weggelegd in één of meerdere thema's, deze meer maatschappelijk bewustzijn heeft en meer dan normaal maatschappelijk actief zal, dan een vereniging die geen enkele rol voor zichzelf ziet weggelegd.

Grootte vereniging

Uit het onderzoek van De Groot (2008), het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009) en uit de Verenigingsmonitor (2008) blijkt dat grote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen. De grootte van een vereniging staat niet geheel op zichzelf. Grote verenigingen hebben namelijk vaak een betaald kader, een eigen accommodatie, meer jeugdleden en meer organiserend vermogen, waardoor zij maatschappelijke activiteiten naast het reguliere aanbod kunnen aanbieden. Voor kleine

verenigingen is dit moeilijker, aangezien zij vaak niet over deze hulpmiddelen beschikken (Verenigingsmonitor, 2008). Er wordt daarom verwacht dat de grootte van de vereniging samenhangt met andere factoren uit dit onderzoek. Omdat uit eerdere onderzoeken blijkt dat grote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen, wordt deze factor wel meegenomen in dit onderzoek. Deze factor zal niet in de hiërarchische regressieanalyses worden gestopt om deze zo zuiver mogelijk te houden, maar er zal door middel van een variantieanalyse worden nagegaan of grote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen.

2.7.3 Interne structuur

Tot slot is het van belang te weten welke keuzes een sportvereniging heeft gemaakt op het gebied van de interne structuur. Door middel van deze factoren kan een sportvereniging een imago creëren en een visie uitstralen. Onder deze categorie vallen de aard van de sport, type sporters en binnen- of buitensport.

Aard sport

Deze categorie is meegenomen op basis van het model van De Groot (2008) en het model van Breedveld (2003). De aard van de sport kan worden ingedeeld in individuele sporten en teamsporten. Uit de verenigingsmonitor 2008 blijkt dat verenigingen die een teamsport aanbieden een aantal kenmerken hebben die erop duiden dat deze verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen die individuele sporten aanbieden. Zo hebben verenigingen met teamsporten vaker trainers en betaalde medewerkers in dienst. Hieruit kan opgemaakt worden dat deze verenigingen meer organiserend vermogen hebben, waardoor ze maatschappelijke activiteiten kunnen aanbieden. Ten tweede blijkt uit deze monitor dat verenigingen met teamsporten vaker allochtone leden hebben dan verenigingen met individuele sporten, dat ze specifieke doelgroepen zoals allochtonen en mensen met een handicap goed bereiken en dat ze flexibel zijn in lidmaatschappen. Deze drie kenmerken maken duidelijk dat teamsportverenigingen openstaan voor verschillende doelgroepen. Tot slot zijn teamsportverenigingen vaak grote verenigingen en verenigingen die individuele sporten aanbieden zijn vaak kleiner. Op basis van deze eigenschappen, wordt er verwacht dat verenigingen die teamsporten aanbieden meer dan normaal maatschappelijk actief zijn dan verenigingen die individuele sporten aanbieden.

Type sporters

Deze factor is meegenomen op basis van het model van De Groot (2008) en het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009). In dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen prestatiesporters en gezelligheidssporters. In de Verenigingsmonitor 2008 worden prestatiesporters omschreven als 'het sporten voor de prestatie en competitie' en gezelligheidssporters als 'het sporten voor de gezelligheid, sociale contacten, sfeer en plezier'. Uit de verenigingsmonitor 2008 blijkt dat verenigingen met veel prestatiesporters meer oog hebben voor andere activiteiten naast het reguliere aanbod. Dit geeft aan dat verenigingen met prestatiesporters verder kijken dan hun 'core-business'. Ook uit het onderzoek van De Groot (2008) is gebleken dat prestatieve sportverenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan recreatieve verenigingen. Daarbij hebben verenigingen met veel prestatiesporters een goed organiserend vermogen nodig, aangezien prestaties samen gaan met wedstrijden en competities. Met dit organiserend vermogen kunnen ze ook maatschappelijke activiteiten organiseren. Er wordt verwacht dat verenigingen met prestatiesporters meer dan normaal maatschappelijk actief zijn en verenigingen met voornamelijk gezelligheidssporters dit minder zijn.

Binnen- en buitensport

Deze factor is meegenomen op basis van het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009). Deze factor staat niet geheel op zichzelf. Een binnensportvereniging heeft doorgaans minder leden dan een buitensportvereniging (Goossens, Kamphuis & Van Veldhoven, 2008). Ook hebben binnensportverenigingen minder vaak een eigen accommodatie tot hun beschikking dan buitensportverenigingen (Goossens, Kamphuis & Van Veldhoven, 2008). Zij moeten dan ook vaak een accommodatie huren, zoals een sportzaal of een buurthuis. Hierdoor hebben binnensportverenigingen grotere lasten en minder inkomsten, waardoor hun financiële positie vaak minder goed is dan die van buitensportverenigingen. Op basis hiervan wordt verwacht dat buitensportverenigingen doorgaans meer maatschappelijk actief zijn dan binnensportverenigingen, aangezien zij hiervoor meer geoutilleerd zijn.

2.7.4 Randvoorwaarden

Accommodatie

Het hebben van een eigen accommodatie is belangrijk voor een vereniging. Volgens De Groot (2008) is dit op twee manieren belangrijk. Ten eerste draagt het bij aan de identiteit van een vereniging. Men voelt zich veilig in het clubhuis en men kan daar sociale relaties

opbouwen en onderhouden. Ten tweede beschikt de vereniging altijd over een ruimte om maatschappelijke activiteiten te organiseren. Het hebben van een eigen accommodatie is daarom belangrijk voor een vereniging om meer dan normaal maatschappelijk actief te zijn.

Financiële positie

De financiële positie van een sportvereniging kan op twee manieren ervoor zorgen dat een vereniging meer dan normaal maatschappelijk actief wordt. Wanneer een vereniging een goede financiële positie heeft zal de vereniging tijd, energie en geld hebben om aan andere zaken te besteden zoals maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod. De financiële positie van een vereniging staat op de vierde plaats als het gaat om knelpunten bij sportverenigingen (Verenigingsmonitor, 2008). Wanneer een vereniging zich hier geen zorgen over hoeft te maken komt er organiserend vermogen vrij en kan dit worden besteed aan maatschappelijke activiteiten. Aan de andere kant kan een sportvereniging met een slechte financiële positie ook meer dan normaal maatschappelijk actief worden. Deze vereniging zal namelijk bepaalde manieren moeten bedenken om geld binnen te halen. Hierbij valt te denken aan maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod, zoals ledenwervingsacties of het deelnemen aan sportstimuleringsprojecten. Uit het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009) is gebleken dat wanneer een vereniging meedoet aan maatschappelijke projecten ze in aanmerking komen voor subsidies, wat vervolgens de financiële positie kan versterken. Ook uit het onderzoek van Hoekman en Gijsbers (2010) blijkt dat gemeenten subsidies verstrekken aan verenigingen die hun maatschappelijke functie vervullen. Deze randvoorwaarde heeft dus twee kanten.

Betaalde medewerkers

Een goed kader is belangrijk bij de leiding van sportverenigingen. De nieuwe maatschappelijke functie zorgt voor een nieuwe soort leiding, namelijk een kader met betaalde krachten, professionals en mensen die goede contacten hebben met de gemeente (Boessenkool, Lucassen & Van Eekeren, 2008). Een professioneler kader is gewenst. Dit kader is vaak op de hoogte van de maatschappelijke functie van de vereniging.

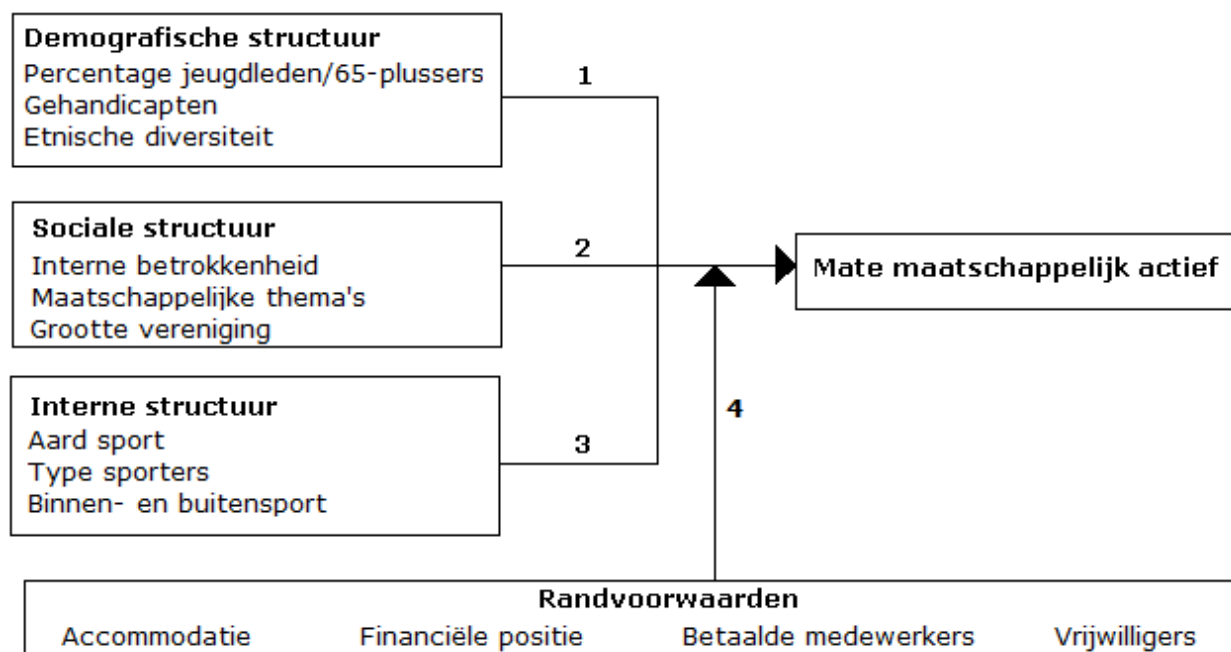
Vrijwilligers

Een sportvereniging kan niet zonder vrijwilligers. Een vereniging die over voldoende vrijwilligers beschikt, heeft meer menselijke capaciteit ter beschikking om meer dan normaal maatschappelijk actief te zijn dan een vereniging die een tekort heeft aan vrijwilligers. De belangrijkste motieven om vrijwilligerswerk te doen zijn betrokkenheid bij

de plaatselijke gemeenschap, affiniteit met de doelstellingen van de organisatie, het opdoen van sociale contacten en het verlangen om eigen ervaringen en capaciteiten toe te passen voor een nuttige zaak (CBS 2008, in De Groot, 2008). Uit deze motieven is op te maken dat vrijwilligers voornamelijk om sociale redenen vrijwilligerswerk doen. Vrijwilligers zijn vaak nauw betrokken bij de vereniging en het zijn veelal sociale mensen die daardoor open kunnen staan voor maatschappelijke activiteiten naast het reguliere aanbod.

2.8 Conceptueel model en onderzoeksvragen

De categorieën demografische structuur, sociale structuur en interne structuur hebben een aantal factoren onder zich die zouden kunnen bijdragen aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is. Dit zijn allemaal directe effecten en deze worden in onderstaand conceptueel model weergegeven met de pijlen 1, 2 en 3. De mate waarin de factoren van deze drie groepen aanwezig zijn, draagt bij aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is. De randvoorwaarden staan horizontaal in het model, omdat de randvoorwaarden belangrijke hulpmiddelen voor een vereniging zijn om daadwerkelijk maatschappelijk actief te kunnen zijn. Ze worden ingezet als controlevariabelen en daarom staan ze horizontaal in het model.

De volgende onderzoeksvragen staan centraal:

1. In hoeverre organiseren Nederlandse sportverenigingen maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod behoren?
2. Welke factoren uit de demografische structuur (percentage jeugdleden/65-plussers, gehandicapten en etnische diversiteit) dragen er aan bij dat verenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn?
3. Welke factoren uit de sociale structuur (interne betrokkenheid, maatschappelijke thema's en grootte vereniging) dragen er aan bij dat verenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn?
4. Welke factoren uit de interne structuur (aard sport, type sporters en binnen- en buitensport) dragen er aan bij dat verenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn?
5. Welke randvoorwaarden (accommodatie, financiële positie, betaalde medewerkers, vrijwilligers) dragen er aan bij dat verenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn?
6. In welke mate is de verenigingsmonitor een instrument dat in staat is de factoren en randvoorwaarden te achterhalen die bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn?

3. Methoden van onderzoek

3.1 Onderzoeksstrategie en onderzoeksdesign

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een secundaire analyse op basis van kwantitatieve data, omdat er een nieuwe analyse wordt gedaan op een bestaande dataset (Baker, 1999). Deze bestaande dataset is verzameld door middel van een webenquête, namelijk de vragenlijst Verenigingsmonitor 2008. Deze webenquête is gehouden onder het verenigingspanel van het Mulier Instituut dat bestaat uit 1300 verenigingen. Het is tevens een cross-sectioneel onderzoek, omdat er één moment van afname is geweest. Aangezien het in dit onderzoek om één meetmoment bij één groep gaat, ziet het onderzoeksdesign er als volgt uit:

$$\frac{T1}{O1}$$

3.2 Populatie, steekproef en dataverzameling

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van het verenigingspanel van het Mulier Instituut. Het panel bestaat uit 1300 verenigingen die allemaal verschillende takken van sport beoefenen en afkomstig zijn uit gemeenten verspreid door heel Nederland (www.mulierinstituut.nl). In het panel zijn allerlei categorieën naar evenredigheid vertegenwoordigd, zoals grote en kleine verenigingen, clubs met teamsporten en (semi)-individuele sporten, verenigingen gevestigd in kleine en grote gemeenten enzovoorts (www.mulierinstituut.nl). Hiermee is, volgens het Mulier Instituut, het verenigingspanel representatief voor de georganiseerde breedtesport in Nederland. Het gehele panel is benaderd om de webenquête in te vullen, waarbij iedere vereniging een uniek correspondentienummer heeft.

Van de 1300 benaderde sportverenigingen hebben 664 verenigingen de vragenlijst ingevuld, wat neer komt op een respons van 51 procent. Na het sturen van de vragenlijst is er nog een herinnering gestuurd en een laatste oproep. De representativiteit is nader geanalyseerd op vijf basiscriteria, namelijk gemeentegrootte, regio, aard sport, binnen-/buitensport en tak van sport (Verenigingsmonitor, 2008). De respons op de eerste twee criteria sluit vrij goed aan bij de populatieverdeling, maar wijkt iets af op de laatste drie criteria. Daarom is er een weegfactor aan het bestand gekoppeld.

3.3 Onderzoeksinstrument

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een survey en wel van de database Verenigingsmonitor 2008. De Verenigingsmonitor is een uitgebreide vragenlijst die wordt verspreid onder het verenigingspanel. In deze vragenlijst komen verschillende aspecten voor over het functioneren van een vereniging aan bod. Hierbij gaat het om algemene

kenmerken (tak van sport, omvang, regio en accommodatie), leden en activiteiten (samenstelling ledenbestand, ledenverloop en ledenwerving), bestuur en beleid (samenstelling bestuur, zorgen in vereniging en beleidsvoering), kader (vrijwilligers, vergoedingen en professionalisering), externe contacten (advies, ondersteuning en samenwerking), financiën (contributies en financiële positie) en sport en gezondheid (sociale hygiëne) (www.mulierinstituut.nl).

3.4 Operationalisering centrale concepten

In deze paragraaf wordt duidelijk welke factoren en randvoorwaarden met welke variabelen worden getoetst.

Afhankelijke variabele

In dit onderzoek wordt gekeken welke factoren en randvoorwaarden bijdragen aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is. Hiermee vormt 'mate maatschappelijk actief' de afhankelijke variabele. De definitie van deze afhankelijke variabele is te vinden in paragraaf 2.6. In de context van dit onderzoek staat maatschappelijk actief voor maatschappelijke activiteiten die sportverenigingen aanbieden naast hun reguliere aanbod (het aanbieden van sportdiensten, trainingen, competities, toernooien en clubwedstrijden). De afhankelijke variabele wordt als volgt geoperationaliseerd:

Indicator	Hoe gemeten?
Mate maatschappelijk actief	0 = Niet meer dan normaalmaatschappelijk actief 1 = Nauwelijks tot matig meer dan normaal maatschappelijk actief 2 = Enigszins tot redelijk meer dan normaal maatschappelijk actief 3 = Meer dan normaal maatschappelijk actief

De variabele 'mate maatschappelijk actief' is een somscore van vijf vragen uit de webenquête die allemaal een andere maatschappelijke activiteit buiten het reguliere aanbod meten. Het gaat hierbij om niet reguliere activiteiten voor leden, activiteiten voor niet-leden, activiteiten om nieuwe leden te werven gericht op bepaalde doelgroepen, samenwerking met andere organisaties en deelname aan sportstimuleringsprojecten van de gemeente of andere organisaties. Het element samenwerking met andere organisaties is specifiek gedefinieerd, aangezien niet alle samenwerkingen tot maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod behoren, leiden. Wanneer een vereniging in samenwerking met een andere vereniging een toernooi organiseert, is dit in mindere mate meer dan normaal

maatschappelijk actief dan wanneer een vereniging samenwerkt met een brede school. Daarom zijn er in dit onderzoek vier vormen van samenwerking gekozen waarvan de maatschappelijke betrokkenheid redelijk hoog tot hoog is. De variabele 'samenwerking' bestaat uit: samenwerking met school of brede scholen, naschoolse opvang, buurt/wijk/welzijnsorganisaties en (sport)fysiotherapeut/huisartsen/zorginstelling.

Het element 'activiteiten om nieuwe leden te werven' is ook specifiek gedefinieerd. Ledenwervingsacties worden namelijk vaak gerekend tot de 'core-business' van een sportvereniging, aangezien verenigingen leden moeten werven om te kunnen blijven bestaan. Daarom is er in dit onderzoek verder gegaan en is er gekeken of verenigingen bij de ledenwervingsacties zich richten op bepaalde doelgroepen, zoals jongeren, ouderen, allochtonen, gehandicapten of wijkbewoners.

De vijf vragen zijn geselecteerd op basis van het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009) en de presentatie van de monitordag 2009. De vragen 'ledenwervingsacties gericht op doelgroepen' en 'deelname sportstimuleringsprojecten' zijn gebaseerd op het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009). Op basis van de definitie die in dit onderzoek wordt gehanteerd, zijn de vragen 'activiteiten naast reguliere activiteiten voor leden' en 'activiteiten voor niet-leden' gekozen. Tot slot staat in de presentatie van de monitordag 2009 dat samenwerking met andere partners een kenmerk is van maatschappelijke betrokkenheid.

Mate maatschappelijk actief bestaat uit de volgende vijf vragen:

1. Heeft uw vereniging het afgelopen jaar/seizoen naast het reguliere sportaanbod (trainingen, wedstrijden, competitie, lessen e.d) ook andere activiteiten/faciliteiten georganiseerd voor leden?
2. Heeft uw vereniging het afgelopen jaar (seizoen) (sport)activiteiten georganiseerd waarbij deelname openstond voor niet-leden?
3. Op welke specifieke doelgroepen heeft de vereniging zich bij de ledenwervingsacties gericht?
4. Heeft uw vereniging het afgelopen jaar samengewerkt met één of meer organisaties/instanties? We spreken van samenwerking als er sprake is van gezamenlijke acties/activiteiten van twee of meer zelfstandig blijvende organisaties die elkaar aanvullen.
5. Is de vereniging dit jaar betrokken bij sportstimuleringsprojecten van de gemeente of andere organisaties?

Onafhankelijke variabelen

Demografische structuur

De categorie 'demografische structuur' bevat factoren over de soorten leden in een vereniging. Het is namelijk belangrijk om te weten wie er participeren in een sportvereniging en welke verschillen zich daarbij voordoen, aangezien sportdeelname een positieve rol speelt bij het opbouwen van sociaal kapitaal. De factoren die onder 'demografische structuur' vallen, worden als volgt geoperationaliseerd:

Indicatoren	Hoe gemeten?
Percentage jeugdleden en 65-plussers	Percentage jeugdleden en percentage 65-plussers berekend op basis van het totaal aantal leden.
Percentage gehandicapten	Percentage gehandicapten berekend op basis van het totaal aantal leden.
Etnische diversiteit	Percentage allochtonen berekend op basis van het totaal aantal leden.

Sociale structuur

De categorie 'sociale structuur' betreft factoren die gaan over de mate waarin leden zich betrokken voelen bij de vereniging, wat een vereniging voor de leden wil betekenen en de grootte van de vereniging. Deze factoren worden als volgt geoperationaliseerd:

Indicatoren	Hoe gemeten?
Interne betrokkenheid	Door middel van twee stellingen. Deze stellingen gaan over de betrokkenheid van leden bij de vereniging en de opkomst bij trainingen en toernooien. De stellingen worden gemeten door een vijfpuntsschaal.
Maatschappelijke thema's	0 = Nee (de vereniging ziet geen rol voor zichzelf weggelegd voor één of meerdere thema's) 1 = Ja (de vereniging ziet een rol voor zichzelf weggelegd voor één of meerdere thema's)
Grootte vereniging	1 = klein (< 100 leden) 2 = middel (101 - 250 leden) 3 = groot (> 250 leden)

Interne structuur

De categorie 'interne structuur' gaat over de keuzes die een sportvereniging heeft gemaakt. Door middel van deze factoren kan een sportvereniging een imago creëren en een visie uitstralen. De factoren die onder deze categorie vallen, worden als volgt geoperationaliseerd:

Indicatoren	Hoe gemeten?
Aard sport	0 = Ja, teamsport 1 = Nee, geen teamsport
Type sporters	Percentage gezelligheidssporters en percentage prestatiesporters in de vereniging.
Binnen/buitensport	0 = buitensport met beiden (Dit betekent dat wanneer men zowel buiten- als binnensport heeft ingevuld, dit antwoord is gerekend bij buitensport met beiden. 1 = binnensport

Randvoorwaarden

De categorie 'randvoorwaarden' geeft aan of het voor een sportvereniging wel of niet mogelijk is om meer dan normaal maatschappelijk actief te zijn. Deze randvoorwaarden moeten dan ook aanwezig zijn om deze keuze ook daadwerkelijk te kunnen maken. De randvoorwaarden worden als volgt geoperationaliseerd:

Indicatoren	Hoe gemeten?
Accommodatie (sportaccommodatie en/of kantine)	0 = nee 1 = ja
Financiële positie	1 = minder gezond 2 = redelijk gezond 3 = gezond
Betaalde medewerkers	0 = nee 1 = ja
Aandeel vrijwilligers	Aandeel vrijwilligers in de vereniging (dit betekent hoeveel vrijwilligers er zijn op het aantal leden, bijvoorbeeld één op de vijf leden is vrijwilliger).

3.5 Analysetechnieken

Door middel van het programma SPSS 17.0 zullen de analyses worden uitgevoerd. De probleemstelling bestaat zowel uit een beschrijvende als een verklarende vraag. De beschrijvende vraag zal geanalyseerd worden aan de hand van een somscore. De verklarende vraag zal worden beantwoord aan de hand van een correlatieanalyse, enkelvoudige regressieanalyse, hiërarchische regressieanalyse en variantieanalyse.

3.5.1 Analyse beschrijvende vraag

De beschrijvende vraag betreft de vraag in hoeverre Nederlandse sportverenigingen maatschappelijke activiteiten die niet tot hun reguliere aanbod behoren, organiseren. Zoals uit paragraaf 3.4 is gebleken bestaat de inventarisatie van deze vraag uit een somscore van vijf vragen die allemaal een maatschappelijke activiteit buiten het reguliere aanbod

betreffen. Vervolgens zijn deze vragen op dezelfde manier gehercodeerd en is er een somscore van gemaakt. Bij deze somscore zijn alleen die verenigingen meegenomen die op alle vijf de vragen hebben geantwoord.

3.5.2 Analyse verklarende vraag

De vraag welke factoren en randvoorwaarden er aan bijdragen dat een vereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is, vormt de verklarende vraag. Om het antwoord op deze vraag in kaart te krijgen, zal er allereerst een correlatieanalyse worden uitgevoerd. Door middel van een correlatiematrix wordt nagegaan in welke mate de verschillende onafhankelijke variabelen met elkaar samenhangen en in welke mate de onafhankelijke variabelen met de afhankelijke variabele samenhangen. De meest opvallende correlaties zullen worden toegelicht.

Wanneer er geen vreemde of onverklaarbare correlaties zijn gevonden, worden alle factoren en randvoorwaarden in een enkelvoudige regressieanalyse gestopt. In deze analyse wordt het verband nagegaan tussen één onafhankelijke variabele (een factor of een randvoorwaarde) en de afhankelijke variabele (mate maatschappelijk actief). Er wordt getoetst wat de invloed is van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele. De factoren en randvoorwaarden die in deze analyse niet significant blijken te zijn, worden niet verder meegenomen in de volgende analyses. Dit omdat zij er niet aan bijdragen dat een vereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is en omdat uit de literatuur niet blijkt dat deze niet-significante variabelen samen met een andere variabele wel significant kunnen zijn. De literatuur veronderstelt vooral directe relaties.

Uit de literatuur is gebleken dat de randvoorwaarden noodzakelijk zijn voor een vereniging om ook daadwerkelijk meer dan normaal maatschappelijk actief te kunnen zijn. Er moet daarom gecontroleerd worden voor deze vier randvoorwaarden. Dit wordt gedaan aan de hand van een hiërarchische regressieanalyse. Model 1 zal bestaan uit de significant gebleken randvoorwaarden. Vervolgens zullen er drie hiërarchische regressieanalyses worden uitgevoerd, waarbij telkens in model 2 de factoren uit de verschillende categorieën worden toegevoegd. Tot slot zal er een hiërarchische analyse worden gedaan waarin alle factoren worden gestopt. In het tweede model zullen de factoren uit de 'sociale structuur' worden toegevoegd. In het derde model worden de factoren uit de 'interne structuur' toegevoegd en in het laatste model worden de factoren uit de 'demografische structuur' toegevoegd. Uit deze analyse zal blijken welke factoren en randvoorwaarden er aan

bijdragen dat een vereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is.

Tot slot zal er een variantieanalyse worden uitgevoerd om verschillen tussen bepaalde groepen te achterhalen. Deze variantieanalyse heeft betrekking op de grootte van de vereniging. Deze factor wordt namelijk niet meegenomen in de hiërarchische regressieanalyse, aangezien deze veel samenhangt met de andere factoren. Om de hiërarchische regressieanalyse zo zuiver mogelijk te houden, wordt er door middel van een variantieanalyse nagegaan of grote verenigingen daadwerkelijk meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen. Allereerst zal er door middel van een Independent-Sample T-test worden nagegaan of grote verenigingen vaker over betaalde medewerkers en een eigen accommodatie beschikken. De randvoorwaarde 'financiële positie' zal geanalyseerd worden door middel van een kruistabel en tot slot zal er een One-Way Anova worden uitgevoerd op de grootte van een vereniging en de mate waarin ze maatschappelijk actief zijn, zodat er nagegaan kan worden of gesteld kan worden dat grote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen.

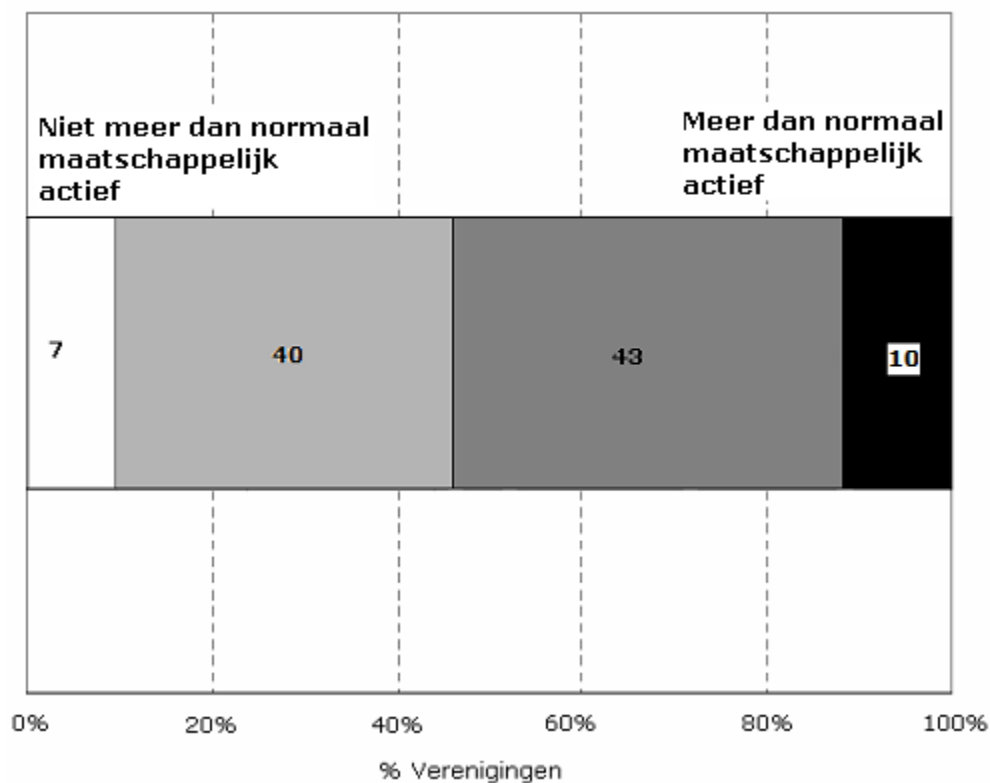
4. Sportverenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn

4.1 Maatschappelijk actieve sportverenigingen

De mate waarin Nederlandse sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn, is als volgt:

Maatschappelijk actief	Aantal verenigingen	Percentage verenigingen
Niet meer dan normaal maatschappelijk actief	41	7%
Nauwelijks tot matig meer dan normaal maatschappelijk actief	224	40%
Enigszins tot redelijk meer dan normaal maatschappelijk actief	243	43%
Meer dan normaal maatschappelijk actief	60	10%

Van de Nederlandse sportverenigingen is 10% meer dan normaal maatschappelijk actief. Zij voldoen aan alle elementen uit deze variabele. Van de Nederlandse sportverenigingen is 7% totaal niet meer dan normaal maatschappelijk actief. De volgende 43% missen één tot twee elementen van deze variabele en zijn daarmee nog enigszins tot redelijk meer dan normaal maatschappelijk actief en tot slot is 40% van de verenigingen nauwelijks tot matig maar dan normaal maatschappelijk actief, aangezien zij slechts op één of twee van de vijf elementen scoren. Het continuüm waar eerder over is geschreven, ziet er als volgt uit:

Wanneer er afzonderlijk naar de elementen uit de afhankelijke variabele wordt gekeken, blijkt dat het organiseren van activiteiten naast de reguliere activiteiten voor de eigen leden door de meeste verenigingen wordt gedaan, namelijk door 81%. Het organiseren van activiteiten voor niet-leden staat op een tweede plaats met 72%, gevolgd door ledenwervingsacties gericht op doelgroepen met 51%. Samenwerken met scholen/brede scholen, naschoolse opvang, buurt/wijk/welzijnsorganisaties en (sport)fysiotherapeut, huisarts en zorginstellingen en het participeren in sportstimuleringsprojecten worden het minst gedaan door de verenigingen, respectievelijk door 34% en 27%. De doelgroepen die het meeste worden benaderd tijdens ledenwervingsacties zijn jeugd t/m 12 jaar (51%), volwassenen van 18 t/m 44 jaar (44%), jeugd van 13 t/m 17 jaar (37%) en masters van 45 t/m 64 jaar (27%).

De conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat veel Nederlandse sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief genoemd kunnen worden, maar dat de mate hierin erg verschilt. Daarnaast zijn er weinig sportverenigingen die totaal niet meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Wanneer er wordt gekeken naar wat sportverenigingen precies doen aan maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod, dan gaat het bij het merendeel om nevenactiviteiten voor leden, activiteiten voor niet-leden en ledenwervingsacties gericht op bepaalde doelgroepen. Samenwerken met andere organisaties en participeren in sportstimuleringsprojecten gaan al een stap verder in het continuüm van maatschappelijke betrokkenheid (Van Kalmthout en Van Lindert, 2009) en deze twee elementen worden door aanzienlijk minder sportverenigingen gedaan³.

4.2 Verklarende factoren en randvoorwaarden

4.2.1 Correlatieanalyse

Allereerst is er een correlatieanalyse uitgevoerd om de samenhang tussen de onafhankelijke variabelen onderling en tussen de onafhankelijke variabelen en de afhankelijke variabele na te gaan⁴. Een opvallend punt is dat ongeveer 90% van de correlaties een nauwelijks tot zwak verband aangeeft. Dit betekent dat er tussen het merendeel van de variabelen bijna geen samenhang tot een zwakke samenhang is.

³ Zie bijlage 2 voor de frequentietabellen.

⁴ Zie bijlage 3 voor de redelijk sterke samenhangen.

Hierbij doen zich enkele uitzonderingen voor. Er bestaat een redelijke samenhang tussen de 'grootte van de vereniging' en 'betaalde medewerkers' (0,411). Een verklaring hiervoor is dat grote verenigingen vaker betaalde medewerkers in dienst hebben dan kleine verenigingen. Dit is gebleken uit de literatuur. Ten tweede bestaat er een redelijke samenhang tussen 'percentage jeugdleden' en 'percentage 65-plussers' (-0,446). Een mogelijke verklaring voor deze negatieve samenhang kan zijn dat een sportvereniging zich speciaal richt op één bepaalde doelgroep, bijvoorbeeld speciaal op jongeren of speciaal op ouderen. Daarbij komen deze twee variabelen uit dezelfde vraag, waardoor de samenhang groter wordt. De derde redelijke samenhang doet zich voor tussen 'percentage gezelligheidssporters' en 'percentage prestatiesporters' (-0,588). Een mogelijke verklaring voor deze negatieve samenhang is dat gezelligheidssporters en prestatiesporters andere motieven hebben om te gaan sporten. Gezelligheidssporters sporten voor de gezelligheid, sociale contacten, sfeer en plezier, terwijl prestatiesporters sporten voor de prestatie en de competitie. Het is mogelijk dat beide uitgangspunten niet te vinden zijn in dezelfde vereniging. Daarbij komen deze twee variabelen uit dezelfde vraag, waardoor de samenhang groter wordt. Tot slot bestaat er een redelijke samenhang tussen 'binnen- en buitensport' en 'accommodatie' (-0,532). Uit de literatuur is gebleken dat buitensportverenigingen vaker over een eigen accommodatie beschikken dan binnensportverenigingen en dit is dan ook een mogelijke verklaring voor deze samenhang.

Aangezien er voor elke redelijk sterke samenhang een mogelijke verklaring te vinden is, kan er geconcludeerd worden dat er geen vreemde of onverklaarbare correlaties in de matrix te vinden zijn. De overige correlaties zijn laag tot zeer laag, wat betekent dat er weinig samenhang is tussen de overige variabelen. Aangezien jeugdleden/65-plussers en gezelligheidssporters/prestatiesporters uit dezelfde vraag komen, wordt ervoor gekozen om slechts één van deze twee variabelen in de regressieanalyse te stoppen om multicollineariteit te voorkomen en te zorgen voor een zuivere analyse. Deze variabelen zullen daarom in verschillende analyses worden gestopt en niet tegelijkertijd in één analyse.

4.2.2 Enkelvoudige regressieanalyse

De literatuur veronderstelt voornamelijk directe effecten van de factoren en randvoorwaarden op de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. Aan de hand van enkelvoudige

regressieanalyses zijn deze directe effecten getoetst. Het resultaat is in onderstaande tabel te zien⁵:

Variabele	Waarde	Significant	Niveau
Percentage jeugdleden	0,221	Ja	0,000
Percentage 65-plussers	-0,205	Ja	0,000
Gehandicapten	-0,032	Nee	0,707
Etnische diversiteit	0,077	Nee	0,070
Betrokkenheid leden	-0,020	Nee	0,632
Opkomst trainingen	0,135	Ja	0,002
Maatschappelijke thema's	0,218	Ja	0,000
Grootte vereniging	0,253	Ja	0,000
Aard sport	0,021	Nee	0,629
Gezelligheidssporters	-0,235	Ja	0,000
Prestatiesporters	0,128	Ja	0,004
Binnen/buitensport	-0,082	Nee	0,056
Accommodatie	0,183	Ja	0,000
Financiële positie	-0,114	Ja	0,007
Betaalde medewerkers	0,260	Ja	0,000
Aandeel vrijwilligers	-0,035	Nee	0,420

De conclusie van de enkelvoudige regressieanalyse is dat de factoren 'gehandicapten', 'etnische diversiteit', 'betrokkenheid leden', 'aard sport', 'binnen/buitensport' en de randvoorwaarde 'aandeel vrijwilligers' niet significant zijn en er dus niet aan bijdragen dat verenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Aangezien de literatuur voornamelijk directe effecten veronderstelt, kunnen deze factoren en randvoorwaarde vanaf nu buiten beschouwing worden gelaten. De grootste directe bijdragen worden geleverd door de factoren 'betaalde medewerkers' (0,260), 'gezelligheidssporters' (-0,235), 'percentage jeugdleden' (0,221) en 'percentage 65-plussers' (-0,205).

⁵ Zie bijlage 4 voor de output van de enkelvoudige regressieanalyses.

4.2.3 Hiërarchische regressieanalyse⁶

In de eerste hiërarchische regressieanalyse zijn in het eerste model de drie randvoorwaarden gestopt en in het tweede model is eerst de factor 'percentage jeugdleden' toegevoegd en de tweede keer is de factor 'percentage 65-plussers' toegevoegd. Bij beide modellen waren de drie randvoorwaarden in het eerste model significant. Ook bleken de factoren 'percentage jeugdleden' en 'percentage 65-plussers' significant in het tweede model. De toevoeging van 'percentage jeugdleden' verhoogde de verklaarde variantie van 9,4% naar 11,3% en na toevoeging van 'percentage 65-plussers' was de verklaarde variantie 11,9%. Een opvallend punt was dat de randvoorwaarde 'financiële positie' veranderde in niet-significant na toevoeging van 'percentage jeugdleden'.

De conclusie die uit deze hiërarchische regressieanalyses kan worden getrokken is dat zowel 'percentage jeugdleden' als 'percentage 65-plussers' significant blijken te zijn. Dit betekent dat de samenstelling van het ledenbestand enige invloed heeft op de mate waarin sportvereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. De randvoorwaarden hielden zich staande, met uitzondering van 'financiële positie'. De verklaarde variantie na toevoeging van de factoren uit de demografische categorie is laag.

In de tweede hiërarchische regressieanalyse zijn wederom in het eerste model de drie randvoorwaarden gestopt en in het tweede model zijn de factoren uit de sociale structuur toegevoegd. Het ging hier om de factoren 'opkomst trainingen' en 'maatschappelijke thema's'. In het eerste model waren de drie randvoorwaarden significant en ook na toevoeging van de sociale factoren blijven de randvoorwaarden significant. De toegevoegde sociale factoren zijn beide significant. De verklaarde variantie was in het eerste model 9,4% en is verhoogd naar 13,4%. De verhoging is groter dan in de vorige analyse, maar nog steeds niet hoog. In het tweede model heeft 'betaalde medewerkers' (0,192) de grootste invloed, gevolgd door 'maatschappelijke thema's' (0,174) en 'accommodatie' (0,124).

De conclusie die uit deze hiërarchische regressieanalyse kan worden getrokken is dat alle sociale factoren significant zijn en dus bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. 'Betaalde medewerkers' heeft de grootste invloed op de afhankelijke variabele. De verklaarde variantie van het tweede model is groter dan bij de eerste hiërarchische analyse en daarom kan er geconcludeerd worden dat de sociale factoren meer invloed hebben dan de demografische factoren. De totale verklaarde variantie is nog steeds laag te noemen.

⁶ Zie bijlage 5 voor de output van de hiërarchische regressieanalyses.

In de derde hiërarchische regressieanalyse zijn wederom de drie randvoorwaarden in het eerste model gestopt en de interne factoren in het tweede model toegevoegd. De eerste keer is de factor 'gezelligheidssporters' toegevoegd en de tweede keer de factor 'prestatiesporters'. Bij beide modellen waren de drie randvoorwaarden zowel in het eerste als in het tweede model significant. Ook bleken de factoren 'gezelligheidssporters' en 'prestatiesporters' significant te zijn. De toevoeging van de factor 'gezelligheidssporters' verhoogde de verklaarde variantie van 9,4% naar 13,4% en na toevoeging van 'prestatiesporters' was de verklaarde variantie 10,3%.

De conclusie die uit deze derde analyse kan worden getrokken is dat de interne factoren 'gezelligheidssporters' en 'prestatiesporters' significant zijn. Dit betekent dat deze twee factoren bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. Ook hier blijven alle randvoorwaarden significant. De verklaarde variantie stijgt met 4,2% en is daardoor nog steeds niet hoog.

In de laatste hiërarchische regressieanalyse zijn in het eerste model de drie randvoorwaarden gestopt en zijn in de volgende drie modellen de categorieën toegevoegd op mate van belangrijkheid. Deze belangrijkheid is gebaseerd op verhoging van de verklaarde variantie uit de vorige drie analyses. Daarom zijn in het tweede model de sociale factoren toegevoegd, in het derde model de interne factoren en in het vierde model de demografische factoren.

Aangezien percentage jeugdleden/percentage 65-plussers en percentage gezelligheidssporters/percentage prestatiesporters uit dezelfde vraag komen, hangen deze met elkaar samen. Dit bleek uit de correlatieanalyse. Om de hiërarchische regressieanalyse zo zuiver mogelijk te houden, is er voor gekozen om deze variabelen niet tegelijkertijd in dezelfde analyse te stoppen. Er zijn dan ook verschillende analyses uitgetoetst en de analyse met de hoogst verklaarde variantie is ten slotte als uitgangspunt genomen. De resultaten van deze analyses zijn te vinden in bijlage 5.

De hiërarchische regressieanalyse met de factoren 'gezelligheidssporters' en 'percentage 65-plussers' bleek de hoogste verklaarde variantie te creëren. De sociale factoren verhoogde de verklaarde variantie van 9,4% naar 13,4%, de interne factoren verhoogde dit van 13,4% naar 16,2% en de demografische factor verhoogde dit van 16,2% naar 17,5%. De totaal verklaarde variantie van 17,5% is nog steeds laag te noemen. Alle toevoegingen bleken significant te zijn. De randvoorwaarden en factoren die in het laatste model significant bleken te zijn, zijn 'betaalde medewerkers' (0,168), 'gezelligheidssporters'

(-0,148), 'maatschappelijke thema's' (0,146), 'accommodatie' (0,118), 'percentage 65-plussers' (-0,118) en 'financiële positie' (-0,087).

De conclusie die uit deze hiërarchische regressieanalyse kan worden getrokken is dat de sociale factoren de grootste invloed hebben op de mate waarin verenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. De tweede grootste voorspellers waren de interne factoren, gevolgd door de demografische factoren.

De totaal verklaarde variantie na toevoeging van alle factoren is 17,5%. Dit is een lage verklaarde variantie en daarom moet er voorzichtig met de resultaten uit dit onderzoek worden omgegaan.

'Betaalde medewerkers' heeft de grootste invloed (0,168) wat betekent dat verenigingen met betaalde medewerkers in dienst meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen zonder betaalde medewerkers in dienst. De tweede grootste invloed heeft 'gezelligheidssporters' (-0,148) wat betekent dat verenigingen met relatief veel gezelligheidssporters minder maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met relatief weinig gezelligheidssporters. Naast deze analyse is er nog een analyse gedaan met daarin de variabele 'prestatiesporters' in plaats van 'gezelligheidssporters'. De variabele 'prestatiesporters' bleek niet significant te zijn en daarom kan er niet worden gezegd dat verenigingen met relatief veel prestatiesporters meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met relatief weinig prestatiesporters. De derde grootste invloed komt van de variabele 'maatschappelijke thema's' (0,146). Deze variabele staat voor het maatschappelijk bewustzijn van verenigingen. De redenering is als volgt, wanneer verenigingen een rol voor zichzelf zien weggelegd in één of meerdere maatschappelijke thema's, dan zijn deze verenigingen zich bewust van hun maatschappelijke functie. De kans dat zij dan ook daadwerkelijk meer dan normaal maatschappelijk actief worden, is groter dan bij verenigingen die geen rol voor zichzelf zien weggelegd en daarmee ook een minder maatschappelijk bewustzijn hebben. De factor 'accommodatie' (0,118) heeft de vierde grootste invloed. Dit betekent dat verenigingen met een eigen sportaccommodatie meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen zonder accommodatie. De factor 'percentage 65-plussers' (-0,118) is de volgende significante factor. Dit betekent dat verenigingen met relatief veel 65-plussers als leden minder maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met relatief minder 65-plussers. De financiële positie van een vereniging (-0,087) heeft de zesde grootste invloed. In hoofdstuk drie was beschreven dat deze factor twee kanten op zou kunnen gaan en uiteindelijk heeft deze factor een negatief effect. Dit betekent dat verenigingen met een gezonde financiële positie minder maatschappelijk actief zijn dan

verenigingen met een ongezonde financiële positie. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat verenigingen maatschappelijke activiteiten naast hun reguliere aanbod gebruiken om meer financiële middelen binnen te halen, bijvoorbeeld door middel van subsidies.

4.2.4 Variantieanalyse

De laatste analyse bestaat uit een variantieanalyse. Deze analyse is uitgevoerd om na te gaan of er gesteld kan worden dat grote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen. De grootte van een vereniging is in de vorige analyses niet meegenomen, omdat deze factor erg veel samenhangt met de andere factoren, zoals accommodatie, financiële positie, betaalde medewerkers en de verschillende soorten leden. Uit het onderzoek van De Groot (2008) is gebleken dat grote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen. Deze veronderstelling wordt door middel van een One-way Anova getoetst. Voorafgaand aan deze toetsing zal er eerst worden gekeken of er inderdaad gesteld mag worden dat grote verenigingen vaker over een eigen accommodatie beschikken en betaalde medewerkers in dienst hebben. Dit zal worden gedaan door middel van een Independent Samples T-test.

De eerste variantieanalyse is uitgevoerd met 'accommodatie' als onafhankelijke variabele en 'grootte vereniging' als afhankelijke. Dit is gebeurd door middel van een T-test. Het resultaat van deze T-test is dat er een significant verschil bestaat tussen het wel of niet hebben van een eigen sportaccommodatie (-9,139). De referentiecategorie was 'het hebben van een kantine of helemaal niets'. Deze negatieve waarde betekent daardoor dat een vereniging die enkel in het bezit is van een kantine of helemaal niets kleiner is dan een vereniging die in het bezit is van een sportaccommodatie al dan niet met kantine erbij.

De tweede variantieanalyse is uitgevoerd met 'betaalde medewerkers' als onafhankelijke variabele en 'grootte vereniging' als afhankelijke. Dit is wederom gedaan door een T-test. Het resultaat van deze T-test is dat er een significant verschil bestaat tussen het wel of niet hebben van betaalde medewerkers (-10,547). De referentiecategorie was het hebben van geen betaalde medewerkers. Dit betekent dat verenigingen zonder betaalde medewerkers kleiner zijn dan verenigingen met betaalde medewerkers.

De financiële positie van een vereniging is geanalyseerd op de grootte van de vereniging. Dit is gedaan door middel van een kruistabel, aangezien de andere analyses niet gedaan kon worden vanwege het schenden van bepaalde assumpties. Uit deze kruistabel is

gebleken dat grote verenigingen vaker over een ongezondere financiële positie beschikken dan kleine verenigingen.

De derde en laatste variantieanalyse is uitgevoerd op de 'grootte van een vereniging' en de mate waarin een vereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is. Dit is gedaan door middel van een One-Way Anova. Hieruit blijkt dat er een significant verschil is tussen de verschillende categorieën. Er bestaat een significant verschil tussen kleine en middelgrote sportverenigingen en tussen kleine en grote sportverenigingen. Kleine sportverenigingen zijn minder maatschappelijk actief dan grote sportverenigingen (-0,452) en dan middelgrote sportverenigingen (-0,342). De conclusie is dus dat hoe groter de vereniging is, hoe meer maatschappelijk actief deze is. De effect-size is echter heel smal (0,1) en daarom moet er voorzichtig worden omgegaan met dit resultaat.

5. Conclusie en discussie

In dit hoofdstuk wordt in de eerste paragraaf een antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag. In de tweede paragraaf worden aanbevelingen gegeven voor toekomstig sportbeleid en in de derde paragraaf wordt er ingegaan op de onderzoeksvraag betreffende het instrument Verenigingsmonitor. De beperkingen van het onderzoek en de aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden in de vierde paragraaf besproken. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met enkele opmerkingen ten aanzien van sportverenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn.

5.1 Centrale onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal stond was als volgt:

In hoeverre organiseren Nederlandse sportverenigingen maatschappelijke activiteiten die niet tot hun reguliere aanbod behoren en welke factoren en randvoorwaarden dragen er aan bij dat sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn?

Uit dit onderzoek is gebleken dat slechts 7% van de Nederlandse sportverenigingen niet meer dan normaal maatschappelijk actief is. De overige 93% is daarmee meer dan normaal maatschappelijk actief. Hiervan voldoet 10% aan alle elementen uit de variabele en de overige 83% bevindt zich op het continuüm tussen deze twee uitersten in en is in daarmee in meer of mindere mate meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het overgrote deel van de Nederlandse sportverenigingen (93%) zich bezighoudt met hun maatschappelijke functie, zoals de overheid deze ziet, hetzij de één in een wat grotere mate dan de ander. Daarbij is slechts een klein deel van de verenigingen (10%) in een grote mate meer dan normaal maatschappelijk actief.

Wanneer er afzonderlijk naar de elementen uit de afhankelijke variabele wordt gekeken, blijkt dat voornamelijk het organiseren van nevenactiviteiten voor eigen leden, het organiseren van activiteiten voor niet-leden en het houden van ledenwervingsacties gericht op bepaalde doelgroepen het meest worden gedaan door sportverenigingen. De doelgroepen die bij de ledenwervingsacties het meest worden benaderd zijn jeugd t/m12 jaar (51%), volwassenen van 18 t/m 44 jaar (44%), jeugd van 13 t/m 17 jaar (37%) en masters van 45 t/m 64 jaar (27%). De overige doelgroepen, zoals allochtonen, wijk- en

buurtbewoners en mensen met een handicap worden door weinig verenigingen benaderd. Samenwerken met andere organisaties en het participeren in sportstimuleringsprojecten wordt in mindere mate gedaan. Deze laatste twee elementen staan verder naar rechts op het continuüm van maatschappelijke betrokkenheid (Van Kalmthout en Van Lindert, 2009) en hieruit blijkt dat de maatschappelijke activiteiten naast het reguliere aanbod van sportverenigingen zich voornamelijk richten op leden, niet-leden en het werven van nieuwe leden.

Uit dit onderzoek is gebleken dat een aantal factoren en randvoorwaarden een bijdrage leveren aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. Deze significante factoren en randvoorwaarden worden in de volgende paragrafen besproken. Een opmerking die hierbij gemaakt moet worden, is dat er voorzichtig moet worden omgegaan met de uitspraken aangezien de totaal verklaarde variantie laag was, namelijk 17,5%.

5.1.1 Factoren

Uit de verschillende hiërarchische regressieanalyses en variantieanalyses zijn een aantal significante factoren gekomen die bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn.

De eerste significante factor betreft het type sporters in de vereniging. Uit de Verenigingsmonitor 2008 is gebleken dat verenigingen met relatief meer prestatiesporters meer oog hebben voor activiteiten naast het reguliere aanbod, waaruit opgemaakt kan worden dat ze maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod kunnen aanbieden. Uit dit onderzoek is gebleken dat wanneer een vereniging relatief veel gezelligheidssporters heeft, deze minder maatschappelijk actief is ($B = -0,172$ en $p < 0.05$) dan een vereniging met relatief weinig gezelligheidssporters. Gezelligheidssporters zijn mensen die sporten voor de gezelligheid, sociale contacten, sfeer en plezier en dit type vereniging is in mindere mate meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief. Dit resultaat wil niet gelijk zeggen dat verenigingen met relatief veel prestatiesporters meer maatschappelijk actief zijn. Prestatiesporters sporten voor de prestaties en competities. Uit een hiërarchische regressieanalyse met daarin de variabele 'prestatiesporters' is gebleken dat deze factor niet significant is en daardoor geen voorspeller is in de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn.

Een tweede significante factor betreft de factor 'maatschappelijke thema's' ($B = 0,147$ en $p < 0,05$). Deze factor staat voor het maatschappelijke bewustzijn van verenigingen. Deze factor betreft de vraag of de vereniging een rol voor zichzelf ziet weggelegd in één of meerdere maatschappelijke thema's, namelijk participatie, gezondheid, opvoeding, duurzaamheid en sportwaarden. Wanneer een vereniging een rol voor zichzelf ziet weggelegd in één of meerdere thema's, wordt verwacht dat deze vereniging zich bewust is van haar maatschappelijke functie zoals de overheid deze ziet. De kans dat een vereniging met maatschappelijk bewustzijn meer dan normaal maatschappelijk actief is, is groter dan bij een vereniging die geen rol voor zichzelf ziet weggelegd in één of meerdere maatschappelijke thema's en daarmee minder maatschappelijk bewustzijn heeft. Het maatschappelijke bewustzijn van verenigingen draagt daardoor bij aan de mate waarin een vereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief is.

Een derde significante factor betreft het 'percentage 65-plussers' ($B = -0,118$ en $p < 0,05$). Dit betekent dat verenigingen met relatief veel 65-plussers als leden minder maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met relatief weinig 65-plussers. Dit wil niet gelijk zeggen dat verenigingen met relatief veel jeugdleden meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met relatief weinig jeugdleden. Uit de hiërarchische regressieanalyse met daarin de factor 'percentage jeugdleden' bleek deze factor niet significant en daarom kan deze uitspraak niet worden gedaan. Deze uitkomst is een tegenstelling met de literatuur. In de literatuur werd verondersteld dat verenigingen met relatief veel 65-plussers als leden meer dan normaal maatschappelijk actief zouden zijn, aangezien 65-plussers meer tijd hebben voor andere dingen naast het sporten omdat zij vaak al met pensioen zijn. Uit dit onderzoek blijkt het tegenovergestelde. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat 65-plussers voornamelijk gezelligheidssporters zijn die sporten voor de gezelligheid, sociale contacten, sfeer en plezier en zich hierdoor niet bezighouden met de maatschappelijke functie van de vereniging zoals de overheid deze ziet.

Een vierde significante factor betreft de grootte van de vereniging. Deze factor is niet door middel van een hiërarchische regressieanalyse getoetst, omdat uit de literatuur bleek dat deze factor met veel andere factoren samenhangt. Grote verenigingen hebben namelijk vaker meer jeugdleden, allochtone leden, een eigen accommodatie, betaalde medewerkers in dienst en bieden vaker teamsporten en buitensporten aan (Verenigingsmonitor, 2008). Door middel van een variantieanalyse is getoetst of grote verenigingen daadwerkelijk vaker over een eigen accommodatie en betaalde medewerkers beschikken. Het resultaat van deze

analyse was dat grote verenigingen inderdaad vaker over een eigen accommodatie en betaalde medewerkers beschikken dan kleine verenigingen. Om de hiërarchische regressieanalyses vervolgens zo zuiver mogelijk te houden, is deze factor getoetst door middel van een One-Way Anova. Uit deze analyse bleek dat grote en middelgrote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen.

5.1.2 Randvoorwaarden

Van de vier randvoorwaarden (betaalde medewerkers, eigen sportaccommodatie, financiële positie en aandeel vrijwilligers) is alleen 'aandeel vrijwilligers' niet significant. Dit betekent dat het aandeel vrijwilligers in de vereniging niet bijdraagt aan de mate waarin een sportvereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is.

Betaalde medewerkers

Het hebben van betaalde medewerkers heeft de grootste invloed op de mate waarin een vereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is ($B= 0,182$ en $p < 0,05$). Dit betekent dat verenigingen met betaalde medewerkers in dienst meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen zonder betaalde medewerkers in dienst. Maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod vergen een goede organisatie en een goede coördinatie. Zoals uit de literatuur is gebleken zien veel instanties (overheid, sportbonden en NOC*NSF) de sportvereniging als een maatschappelijke onderneming. De nieuwe sportvereniging vraagt om een kader met betaalde krachten, professionals en mensen die goede contacten hebben met gemeenten (Boessenkool, Lucassen & Van Eekeren, 2008). Dit onderzoek bevestigt de veronderstelling dat het hebben van betaalde medewerkers bijdraagt aan de mate waarin een vereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief kan zijn.

Eigen sportaccommodatie

Het hebben van een eigen sportaccommodatie, al dan niet met een kantine, heeft invloed op de mate waarin een vereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is ($B= 0,118$ en $p < 0,05$). Een eigen sportaccommodatie is praktisch als het gaat om maatschappelijke activiteiten. Tevens vormt het een thuis voor de leden, waardoor het een sociale functie vervult. Het hebben van alleen een kantine draagt niet bij aan de mate waarin een vereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is. Het is dus noodzakelijk dat een vereniging ook een eigen sportaccommodatie heeft. Dit onderzoek bevestigt de veronderstelling dat het hebben van een eigen sportaccommodatie bijdraagt aan de mate

waarin een vereniging meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief kan zijn.

Financiële positie

Uit dit onderzoek is gebleken dat verenigingen met een ongezonde financiële positie meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met een gezonde financiële positie. Uit de literatuur bleek dat de financiële positie op twee manieren kan bijdragen aan de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Aan de ene kant kunnen gezonde verenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief worden, doordat er organisatieruimte, tijd en geld vrij komt om aan andere zaken te besteden, zoals maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod. Aan de andere kant kunnen ongezonde verenigingen deze maatschappelijke activiteiten gebruiken om bijvoorbeeld eigen inkomsten of subsidies te genereren, waardoor de financiële positie verbeterd kan worden. Uit dit onderzoek is gebleken dat verenigingen met een ongezonde financiële positie meer maatschappelijk actief zijn dan verenigingen met een gezonde financiële positie, waaruit veronderstelt kan worden dat maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod van verenigingen worden gebruikt om de financiële positie van de vereniging te versterken.

5.2 Aanbevelingen voor toekomstig sportbeleid

De eerste doelstelling van dit onderzoek was op basis van de resultaten van dit onderzoek na te gaan of het huidige nationale sportbeleid en haar doelstellingen haalbaar en reëel zijn en aanbevelingen te kunnen doen aan gemeenten en andere organisaties die zich bezig houden met de maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen.

Op basis van dit onderzoek kunnen beleidsmakers een eerste stap zetten in de bepaling welke sportverenigingen een sterke vereniging kunnen worden. Dit onderzoek heeft bevestigd dat grote sportverenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen en dat de randvoorwaarden 'accommodatie' en 'betaalde medewerkers' belangrijk zijn om meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief te kunnen zijn. Wanneer de overheid wil bereiken dat in 2012 10% van de sportverenigingen als 'sterk' aangeduid kunnen worden, dan moet de overheid zich gaan richten op grote sportverenigingen met een eigen sportaccommodatie en betaalde medewerkers in dienst. Het hebben van een eigen sportaccommodatie is een vereiste, zodat de maatschappelijke activiteiten in de vereniging zelf gehouden kunnen worden. Daarnaast zien vele instanties

de nieuwe sportvereniging als een maatschappelijke onderneming en in een onderneming zijn betaalde krachten nodig.

Overheid moet zich richten op grote sportverenigingen met een eigen sportaccommodatie en betaalde medewerkers in dienst.

Uit dit onderzoek is verder gebleken dat verenigingen maatschappelijke activiteiten naast het reguliere aanbod gebruiken om de financiële positie van de vereniging te versterken. Een vereniging wil door middel van maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod eigen inkomsten of subsidies genereren. De overheid kan hieraan tegemoet komen door een differentiatiebeleid op te zetten. Dit betekent dat de overheid een apart beleid moet opstellen voor verenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn en voor verenigingen die dit nog niet zijn. Uit het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009) blijkt dat subsidie een belangrijk middel is om maatschappelijke activiteiten aan te kunnen bieden. De overheid kan daarom een bepaalde maatschappelijke subsidie ontwikkelen die wordt toegewezen aan verenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Hieraan kan de overheid bepaalde eisen stellen, zoals minimaal twee maatschappelijke activiteiten voor leden per jaar, twee activiteiten voor niet leden per jaar en per jaar een minimale participatie in één sportstimuleringsproject. Zo verzekert de overheid zichzelf ervan dat de vereniging ook daadwerkelijk meer dan normaal maatschappelijk actief is in de praktijk. Uit het onderzoek van Hoekman en Gijsbers (2010) blijkt dat gemeenten dit in de toekomst zo willen gaan doen. Gemeenten willen een 'voor wat hoort wat' principe gaan toepassen. Er wordt van verenigingen verwacht dat zij hun maatschappelijke functie, zoals de overheid die ziet, vervullen en maatschappelijke activiteiten organiseren voor verschillende doelgroepen. In ruil daarvoor kunnen verenigingen in aanmerking komen voor subsidie. Hiermee worden subsidies verbonden aan de maatschappelijke bijdrage van verenigingen (Hoekman & Gijsbers, 2010).

Overheid moet een maatschappelijke subsidie creëren voor verenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn.

Wanneer de overheid ook kleine verenigingen erbij wil betrekken kan de overheid een subsidiestelsel opbouwen. Verenigingen kunnen dan beginnen met een geringe subsidie, waar vervolgens ook minder zware verplichtingen aan vast zitten. Denk bijvoorbeeld jaarlijks aan slechts één maatschappelijke activiteit voor leden en één voor niet leden. Ook

kleine verenigingen kunnen op deze manier meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Tevens kunnen ze door middel van maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod behoren eigen inkomsten en subsidies genereren die ze bijvoorbeeld kunnen gebruiken om bepaalde randvoorwaarden te creëren. Hierbij kan gedacht worden aan het inhuren van betaalde medewerkers of het huren van een accommodatie of zelf het aanstellen van een betaalde medewerker in de vereniging of het bouwen van een eigen accommodatie.

Overheid moet subsidiestelsel opbouwen, zodat ook kleine verenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief kunnen zijn.

Tot slot is het belangrijk dat de overheid sportverenigingen bewust maakt van hun maatschappelijke functie. Uit dit onderzoek is gebleken dat wanneer verenigingen zich bewust zijn van hun maatschappelijke functie, ze meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. De overheid kan dit doen door middel van campagnes, brochures of informatiedagen.

Overheid moet verenigingen bewust maken van hun maatschappelijke functie door middel van campagnes, brochures of informatiedagen.

5.3 Instrument Verenigingsmonitor

De tweede doelstelling van dit onderzoek bestond uit de vraag of de Verenigingsmonitor als instrument kan dienen om de factoren en randvoorwaarden te achterhalen die bijdragen aan de mate waarin verenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Aangezien de totaal verklaarde variantie in dit onderzoek laag is gebleven (17,5%), blijkt dat de Verenigingsmonitor niet geheel geschikt is voor het onderzoeken van de centrale onderzoeksvraag. Hieronder staan een aantal verbeterpunten, waardoor dit instrument mogelijk beter in staat zal zijn om de centrale onderzoeksvraag te onderzoeken.

Ten eerste is de afhankelijke variabele een somscore van verschillende activiteiten die ervoor zorgen dat een vereniging meer dan normaal maatschappelijk actief is. Aan de ene kant is dit een positief punt, aangezien maatschappelijk actief dieper geanalyseerd kan worden en het bij maatschappelijk actief ook daadwerkelijk om activiteiten gaat. Aan de andere kant zou het goed zijn als direct aan sportverenigingen wordt gevraagd in welke mate zij meer dan normaal maatschappelijk actief zijn door te vragen welke maatschappelijke activiteiten ze hebben georganiseerd in het afgelopen jaar. Op deze

manier komt men te weten om welke maatschappelijke activiteiten het gaat en hoeveel maatschappelijke activiteiten een vereniging organiseert. Vervolgens kan er een scherper onderscheid wordt gemaakt tussen verenigingen en de mate waarin ze meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Belangrijk hierbij is dat er een duidelijke definitie wordt gegeven van maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod, zodat verenigingen niet alle activiteiten die zij ondernemen hieronder rekenen.

Ten tweede zijn er een aantal factoren samengesteld uit verschillende variabelen, omdat er niet rechtstreeks naar werd gevraagd. Dit is het geval bij interne betrokkenheid. Deze variabele is geoperationaliseerd op basis van twee stellingen. Een betrouwbaarheidsanalyse gaf aan dat deze twee stellingen niet samengevoegd konden worden en daarom zijn deze twee stellingen apart in de analyses meegenomen. Dit geeft een vertekend beeld van de factor interne betrokkenheid en daarom kan er ook weinig over deze factor worden gezegd. Een aanbeveling zou zijn om direct te vragen naar de betrokkenheid van de leden.

Een andere factor waarbij dit aan de hand was, was de factor 'type sporters'. Deze factor is samengesteld uit 'percentage gezelligheidssporters' en 'percentage prestatiesporters'. Omdat niet rechtstreeks aan verenigingen is gevraagd of zij voornamelijk een prestatieve of recreatieve vereniging zijn, geeft deze factor mogelijk een vertekend beeld. Een vereniging kan namelijk beide sporters als leden hebben, maar toch voornamelijk recreatief van aard zijn. Het is vaak een keuze die de vereniging hierin maakt. Daarom is een tweede aanbeveling om direct te vragen of een vereniging voornamelijk recreatief of prestatief van aard is.

Een derde aanbeveling is de toevoeging van een aantal vragen. Uit het onderzoek van De Groot (2008) bleek bijvoorbeeld dat verenigingsondersteuning een randvoorwaarde is voor verenigingen om meer dan normaal maatschappelijk actief te kunnen zijn. In de Verenigingsmonitor 2008 was hierover geen vraag opgenomen waaruit een antwoord hierop bleek en daarom is deze randvoorwaarde buiten beschouwing gelaten. In de Verenigingsmonitor 2008 zijn wel vragen opgenomen met welke organisaties de vereniging heeft samengewerkt, maar hieruit is niet op te maken of ze van deze organisaties ook verenigingsondersteuning heeft gekregen. Om deze randvoorwaarde mee te kunnen nemen, zou er direct naar de verenigingsondersteuning gevraagd moeten worden.

Een andere factor die niet meegenomen kon worden in dit onderzoek, maar die wel uit de literatuur blijkt, is de factor 'geografische spreiding' leden. Ook deze factor zou bijdragen aan de maatschappelijke activiteiten van leden. Een sportvereniging kan namelijk

een bindende functie hebben in een wijk wat wil zeggen dat de sportvereniging voor samenkomst kan zorgen van mensen met verschillende leeftijden en achtergronden (NIM, 2008 in De Groot, 2008). Zeker wanneer de leden uit de directe omgeving komen, kan er sprake zijn van een bindende functie van een sportvereniging omdat de bindende functie invloed heeft op het sociaal kapitaal van mensen en daarmee het vertrouwen tussen elkaar vergroot, zo veronderstelt Putnam (2000). De sportleden uit de directe omgeving ervaren daarmee een direct effect van de sportvereniging en zullen zich daarom eerder inzetten voor de vereniging (De Groot, 2008). Om deze factor in een vervolgonderzoek mee te nemen, zal er direct gevraagd moeten worden naar de gemiddelde afstand van de woonplaats van de leden tot de vereniging.

Tot slot blijkt uit het onderzoek van Van Kalmthout en Van Lindert (2009) dat subsidies een belangrijk middel zijn voor sportverenigingen om meer dan normaal maatschappelijk actief te kunnen zijn. Ook deze factor kon niet worden meegenomen in dit onderzoek, aangezien hier geen vraag over is gesteld. In vervolgonderzoek zou het daarom goed zijn om te vragen of men subsidies ontvangt voor het organiseren van maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod behoren.

De conclusie betreffende deze onderzoeksvraag is dat de Verenigingsmonitor, zoals deze er nu uitziet, geen geschikt instrument is om de centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek te meten. Dit is gebaseerd op de lage verklaarde variantie die uit dit onderzoek is gebleken en het ontbreken van mogelijk relevante factoren en randvoorwaarden. De Verenigingsmonitor kan wel als eerste indicatie dienen om te identificeren in welke mate sportverenigingen maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod organiseren, maar wanneer men een diepgaand onderzoek hierover wil uitvoeren dan is de Verenigingsmonitor niet geschikt. Wanneer de vragenlijst met bovengenoemde punten wordt aangevuld, dan kunnen er meerdere factoren worden meegenomen en kan de verklaarde variantie stijgen, waardoor de resultaten betrouwbaarder kunnen worden.

5.4 Beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Beperkingen van het onderzoek

Een eerste beperking van dit onderzoek is dat er niet rechtstreeks is gevraagd naar de mate waarin verenigingen meer dan normaal voor een sportvereniging maatschappelijk actief zijn. De afhankelijke variabele bestaat uit een somscore, wat mogelijk een vertekend beeld kan geven. Het direct vragen naar de maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen buiten het reguliere aanbod zou een nauwkeuriger beeld kunnen geven, omdat men op deze

manier weet om welke soort maatschappelijke activiteiten het gaat en hoeveel maatschappelijke activiteiten er worden georganiseerd per jaar. Op deze manier kan er een scherper onderscheid worden gemaakt tussen verenigingen en de mate waarin ze meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Hierbij moet wel een duidelijke definitie van maatschappelijke activiteiten buiten het reguliere aanbod worden gegeven, zodat niet alles wat een vereniging doet hieronder valt.

Een tweede beperking is dat er gewerkt is met een bestaande dataset. Hierdoor zijn de onderzoeksvragen afhankelijk van de bestaande vragenlijst. Men kan wel iets vinden in de literatuur, maar als dit niet door middel van de bestaande dataset getoetst kan worden dan kan deze factor of randvoorwaarde niet worden meegenomen. Een voorbeeld hiervan is dat er geen vragen over 'verenigingsondersteuning', 'geografische spreiding leden' en 'subsidies' in de Verenigingsmonitor zijn opgenomen, waardoor deze factoren en randvoorwaarden niet meegenomen konden worden. Het feit dat enkele factoren uit samengestelde variabelen bestaan, kan een vertekend beeld geven. Voorbeelden hiervan zijn de betrokkenheid van de leden en de vraag of de vereniging voornamelijk recreatief of prestatief van aard is.

Een laatste beperking van dit onderzoek is dat de onderlinge samenhang tussen de variabelen voornamelijk zwak was, de verklaarde variantie laag was en de effect-size uit de variantieanalyse ook laag was. Een consequentie hiervan is dat er voorzichtig moet worden omgegaan met de resultaten. Er moet namelijk altijd in het achterhoofd worden gehouden dat de resultaten niet erg overtuigend zijn.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Een eerste aanbeveling voor vervolgonderzoek is de formulering van de vragen. Deze beperking van dit onderzoek kan aan de ene kant worden opgelost door zelf een vragenlijst op te stellen. Aan de andere kant zou men de Verenigingsmonitor kunnen aanvullen, aangezien deze monitor al veel goede vragen bevat die ook in dit onderzoek zijn meegenomen. Daarbij wordt de Verenigingsmonitor afgenomen bij het verenigingspanel wat representatief is voor de sportverenigingen in Nederland, waardoor het een goed landelijk beeld kan geven. Ook wordt deze vragenlijst jaarlijks afgenomen. Het eerste voordeel hiervan is dat men tegelijkertijd de mate waarin verenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn, kan meten. Het tweede voordeel is dat men de ontwikkelingen op dit gebied kan bijhouden, aangezien deze jaarlijks worden gemeten. Wanneer men een

aparte vragenlijst zou sturen, kan het zijn dat verenigingen deze niet meer willen invullen omdat ze al meerdere vragenlijsten per jaar invullen.

Een tweede aanbeveling is om door middel van diepte-interviews de mechanismen achter de mate waarin verenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn, te achterhalen. Waarom kiest een vereniging er voor om meer dan normaal maatschappelijk actief te zijn en waarom juist niet? Wat vindt een sportvereniging belangrijk en welke activiteiten wil deze aanbieden? Deze en tal andere vragen zouden hierdoor beantwoord kunnen worden.

Een derde aanbeveling voor vervolgonderzoek is onderzoek doen naar de consequenties van sportverenigingen die meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Draagt een maatschappelijk actieve sportvereniging ook daadwerkelijk bij aan de omgeving en de maatschappij? En wat betekent dit voor de leden? Er zou dan zowel naar de effecten voor de leden als naar de effecten voor de lokale gemeenschap moeten worden gekeken. Op basis van een dergelijk onderzoek kan de echte waarde van maatschappelijk actieve sportverenigingen worden achterhaald.

Een laatste aanbeveling betreft het theoretische kader. Aangezien de verklaarde variantie van de afhankelijke variabele laag was, kan dit betekenen dat er nog andere factoren van belang zijn voor de mate waarin sportverenigingen meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Een eerste stap hierin is het toevoegen van de factoren 'geografische spreiding leden', 'betrokkenheid leden' en de randvoorwaarden 'verenigingsondersteuning' en 'subsidie'. Op dit moment staat de theorie rondom dit onderwerp nog in de kinderschoenen, wat betekent dat het vinden van nieuwe factoren en randvoorwaarden een lastige opgave kan zijn.

5.5 Reflectie onderzoeksproces en afsluiting

Over het algemeen is het onderzoeksproces goed verlopen, met uitzondering van een drietal punten. Het eerste punt betreft het theoretisch kader. Aangezien onderzoek betreffende de maatschappelijke activiteiten die niet tot het reguliere aanbod van sportverenigingen behoren nog in een beginstadium zit, was het erg lastig om een theoretisch kader op te stellen. Gedurende het proces is hier veel tijd aan besteed en is het theoretisch kader meerdere malen herschreven.

Een tweede struikelblok was de factor 'grootte van de vereniging'. Deze factor staat niet geheel op zichzelf en hangt met veel andere factoren samen. Omdat deze factor uit andere onderzoeken significant bleek te zijn, wilde ik deze factor graag meenemen in dit onderzoek. De oplossing die hiervoor gevonden is, is om deze factor te analyseren door middel van een variantieanalyse. Zo kon er toch nagegaan worden of grote verenigingen meer maatschappelijk actief zijn dan kleine verenigingen en zo bleven de hiërarchische regressieanalyses zuiver.

Een laatste knelpunt dat hier wordt genoemd is het feit dat er gewerkt is met een bestaande dataset. Hierdoor konden niet alle factoren en randvoorwaarden worden meegenomen in het onderzoek en moest er met andere factoren creatief omgegaan worden. Dit kan mogelijk een vertekend beeld geven. Ondanks deze drie knelpunten ben ik tevreden over het verloop van het onderzoeksproces, aangezien beide doelstellingen behaald zijn en ook is voldaan aan de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van het onderzoek.

Tot slot wordt dit onderzoek afgesloten met de opmerking dat sportverenigingen goed op weg zijn betreffende de mate waarin ze meer dan normaal maatschappelijk actief zijn. Er is gebleken dat de sportvereniging kan bijdragen aan de samenleving en de maatschappij en dat de sportvereniging een grote maatschappelijke waarde heeft. We moeten hier zuinig op zijn en deze grote maatschappelijke waarde koesteren. Daarbij moeten we niet vergeten dat een sportvereniging van nature al maatschappelijk actief is. Uit dit onderzoek blijkt dat er een goed begin is gemaakt betreffende de maatschappelijke activiteiten die sportverenigingen organiseren buiten het reguliere aanbod en dat wanneer dit in goede banen wordt geleid de sportvereniging haar maatschappelijke waarde nog vele malen kan vergroten. De overheid moet zich hiervoor actief inzetten, omdat verenigingen dit niet alleen kunnen. Daarvoor zijn ze te afhankelijk van bepaalde randvoorwaarden. Met een actieve inzet vanuit de overheid, kan de overheid haar doelstelling betreffende de sterke sportverenigingen behalen.

6. Literatuurlijst

Achtergrond panel. Opgehaald 26 mei 2010 van <http://www.mulierinstituut.nl/monitoring/verenigingspanel/achtergrond/>

Baker, T.L. (1999). *Doing Social Research*. Singapore: McGraw-Hill.

Berkman, L.F. & Glass, T. (2000). Social integration, social networks, social support and health. In: L.F. Berkman & I. Kawachi (red.) *Social Epidemiology*. New York: Oxford Press.

Beugelsdijk, S. & Smulders, S. (2003). *Bridging and Bonding Social Capital: Which type is good for economic growth?* Opgehaald 19 februari 2010 van <http://www.eea-esem.com/papers/eea-esem/2003/119/EEA2003.PDF>

Boessenkool, J., Lucassen, J. & Van Eekeren, F. (2008). *Moderniseringsambities voor sportverenigingen gaan aan behoeften van driekwart van clubs voorbij. Moderniseren en professionaliseren met gevoel voor realiteit: diversiteit als uitgangspunt!* Opgehaald 7 februari 2010 van <http://www.sportknowhowxl.nl/files/ArtikelProfSportverenigingen.pdf>

Bottenburg, M. van & Schuyt, K. (1996). *De maatschappelijke betekenis van sport.* Opgehaald 10 januari 2010 van <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/fontys/show.cgi?fid=635>

Bourdieu, P. (1985). *The forms of capital. Handbook of theory and research for the sociology of education*. New York: Greenwood.

Breedveld, K. (2003). Sport en cohesie: de relatie tussen sportdeelname en sociaal kapitaal. In K. Breedveld (red), *Rapportage sport 2003* (pp 247 – 283). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Breedveld, K. (2006). *Sport en bewegen naar persoonskenmerken. Ouderen sporten en bewegen steeds meer.* Opgehaald op 24 mei 2010 van <http://www.tijdbesteding.nl/hoelangvaak/vrijetijd/bewegen/persoonskenmerken/20061018.html>

Breedveld, K. (2008). Epiloog. Nederland sportland, nu en in de toekomst?. In K. Breedveld, C. Kamphuis & A. Tiessen-Raaphorst (red), *Rapportage sport 2008* (pp 335 - 348). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau / W.J.H. Mulier Instituut.

Breedveld, K. & Meulen, R. van der (2002). Vertrouwen in de sport. *Vrijtijdsstudies*, 20 (2), p. 37 – 50.

CBS (2009). *Overheid; uitgaven cultuur, sport en recreatie.* Opgehaald 15 augustus 2010 van <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=70130NED&D1=0,42&D2=0-3&D3=5-9&HDR=T&STB=G1,G2&VW=T>

Centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek. Opgehaald 10 januari 2010 van <http://www.mulierinstituut.nl/organisatie/mulierinstituut/>

Coleman, J. (1988/9). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94 p. 95 - 120.

De verenigingsmonitor. Opgehaald 26 mei 2010 van <http://www.mulierinstituut.nl/monitoring/verenigingspanel/verenigingsmonitor/>

Duyvendak, J., Krouwel, A. & Boonstra, N. (1998). *Integratie door sport: Een onderzoek naar gemengde en ongemengde sportbeoefening van allochtonen en autochtonen*. Rotterdam: Bestuursdienst Rotterdam.

Eekeren, F. van, Verweel, P., Bottenburg, M. van, Cannegieter, N. & Harlaar, M. (2007). *Uitwerking van de bouwsteen 'maatschappelijke betekenis' in het kader van het Olympisch Plan 2028*. Opgehaald 3 februari 2010 van <http://www.nocnsf.nl/xu/document/cms/streambin.asp?requestid=6614D86A-C682-42B9-9C33-90A81CE04BD6>

Elling, A. (2002). *'Ze zijn er niet voor gebouwd': In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Nieuwegein: Arko Sports Media.

Goossens, R., Kamphuis, C. & Veldhoven, N. van (2008). Sportinfrastructuur: organisaties, accommodaties en vrijwilligers. In K. Breedveld, C. Kamphuis & A. Tiessen-Raaphorst (red.), *Rapportage sport 2008* (pp 126 – 161). Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau / W.J.H. Mulier Instituut.

Groot, M. de (2008). *Maatschappelijk actieve sportverenigingen in beeld: een onderzoek naar de maatschappelijk activiteiten van Amsterdamse sportverenigingen*. Afstudeerscriptie Sociologie. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Halman, L., R. Luijkx & Zundert, M. van (2005). *Atlas of European Values*. Leiden: Brill Academic Publishers.

Heuvel, M. van den, Sterkenburg, J. & Bottenburg M. van (2007). *Olympisch plan 2028: uitwerking van de bouwsteen sportwaarden*. Opgehaald 12 januari 2010 van <http://www.mulierinstituut.nl/objects/publications/Rapport%20Sportwaarden%20070307definitief.pdf>

Hoekman, R. & Gijsbers M. (2010). *Sport in collegeprogramma's: belangrijke bijzaak. Analyse van sport in collegeprogramma's gemeenten 2010-2014*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Hooghe, M. (1999). Participatie en de vorming van sociaal kapitaal. Een exploratie van het causaal verband tussen participatie en maatschappelijke houdingen. *Sociologische Gids*, 46 p. 494 - 520.

Hooghe, M. (2001). Waardencongruentie binnen vrijwillige verenigingen. Een sociaal - psychologisch verklaringsmodel voor de interactie van zelfselectie en socialisering. *Mens en Maatschappij*, 76 (2).

Hooghe, M. (2003). *Sociaal kapitaal in Vlaanderen. Verenigingen en democratische politieke cultuur*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Kalmthout, J. van (2009). *Even inzoomen op maatschappelijke rol*. Presentatie dondag 2009.

Kalmthout, J. van, Lucassen, J. & Janssens, J. (2005). *Sportverenigingen 2000-2005: stabiele sportverbanden in turbulente tijden*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Kalmthout, J. van & Lucassen, J. (2007). *Verenigingsmonitor 2006*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier instituut.

Kalmthout, J. van, Jong, M. de & Lucassen, J. (2008). *Verenigingsmonitor 2008: de stand van zaken bij sportverenigingen*. 's Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Kalmthout, J. van & Lindert, C. van (2009). *Maatschappelijke rol sportverenigingen. Verenigingsmonitor Tilburg 2009*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Kleinhans, R.J., Priemus, H. & Engbersen, G. (2007). Understanding social capital and recently resturctured urban neighbourhoods: two cases in Rotterdam. *Urban Studies*, 44 (5/6), p. 1069 - 1091.

Knop, P. de, Scheerder, J. & Vanreusel, B. (2006). *Sportsociologie: het spel en de spelers*. Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg.

Kolk, A. (2003). *Het eind van maatschappelijk verantwoord ondernemen, of het begin?* Amsterdam: Vossiuspers UvA.

Meijs, L.C.P.M. (2004). *The resilient society: On Volunteering, involvement in transition*. Rotterdam: Erasmus University.

NISB. (n.d.). *Galm*. Opgehaald 24 mei 2010 van <http://www.nisb.nl/projecten/volwassenen--senioren/galm.html>

NOC*NSF (1998). *Nederland sportland. Manifest*. Arnhem: NOC*NSF.

NOC*NSF (2001). *De vereniging wint! Meerjarenbeleidsplan Breedtesport 2002-2004*. Arnhem: NOC*NSF

Portes, A. (1998). *Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology*. Opgehaald 12 februari 2010 van <http://www.arjournals.annualreviewuws.org>

Putnam, R.D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.

Putnam. R.D. (2007). E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twentyfirst Century. The 2006 Johan Skytte Prize Lecture. *Scandinavian Political Studies*, 30 (2), p. 137-174.

Rubingh, B. & Westerbeek, H.M. (1992). *Besturen van de sportvereniging*. Groningen: Sport Management Instituut.

Ruijsbroek, J.M.H. & Verweij, A. (2009). *Wat is sociale cohesie?* Opgehaald 24 mei 2010 van <http://www.nationaalkompas.nl/gezondheidsdeterminanten/omgeving/leefomgeving/sociale-cohesie/wat-is-sociale-cohesie/>

Schnabel, P., Bijl, R. & Hart, J. de (2008). *Betrekkelijke betrokkenheid. Studies in sociale cohesie*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Stokvis, R. (1989). *De sportwereld: een sociologische inleiding*. Alphen aan den Rijn/Brussel: Samson Uitgeverij.

Stokvis, R. (2004). *Inleiding voor verenigingen voor ministerie van VWS*. Lezing 27 mei 2004, Den Haag.

Tiessen-Raaphorst, A. & Haan, J. de (2008). Maatschappelijke ontwikkelingen. In K. Breedveld, C. Kamphuis & A. Tiessen-Raaphorst (red), *Rapportage sport 2008* (pp 27 - 45). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau / W.J.H. Mulier Instituut.

Verweel, P, Janssens, J. & Roques C. (2005). Kleurrijke zuilen. Over de ontwikkeling van sociaal kapitaal door allochtonen in eigen en gemengde sportverenigingen. *Vrijtijdsstudies*, 23 (4), p. 7 - 22.

Verweel, P. & Janssens, J. (2008). Sociaal kapitaal, sociale cohesie en identiteit. *Vrijtijdsstudies*, 26 (1), p. 17 - 27.

VWS (1997). *Wat sport beweegt*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

VWS (2005). *Tijd voor Sport: Bewegen, Meedoen en Presteren*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

VWS (2008). *De kracht van sport*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Bijlage 1: Model van Breedveld (2003) en van De Groot (2008)

Breedveld (2003) heeft in de Rapportage Sport (2003) een hoofdstuk geschreven over de relatie tussen sportdeelname en sociaal kapitaal. De aanleiding hiervan was dat aan sport verschillende functies of betekenissen wordt toebedeeld. Één van die betekenissen is om middels sport de sociale cohesie te verbeteren. VWS (1997) noemde sport in haar nota een 'maatschappelijk bindmiddel' en ook NOC*NSF (1998) schrijft over de bindende kracht van sport. Door middel van de sociaal kapitaaltheorie van Putnam wordt verondersteld dat sport kan bijdragen aan het opbouwen van sociale cohesie en sociaal kapitaal. Deze theorie is vervolgens vertaald naar een analysemodel.

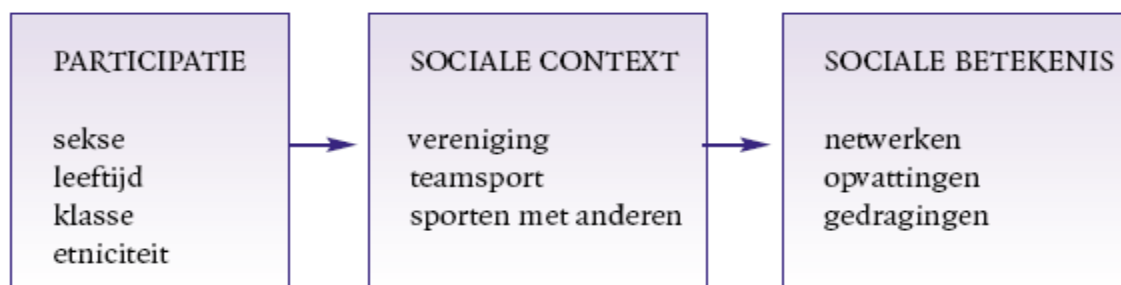
Het ontwikkelen van het analysemodel is gebaseerd op het proefschrift van Elling (2002) en de indeling van Duyvendak et. al. (1998). Elling (2002) maakt in haar proefschrift een onderscheidt tussen structurele, culturele en affectieve vormen van integratie en uitsluiting. De structurele integratie heeft betrekking op verschillen in sportparticipatie, de culturele integratie heeft betrekking op normen en waarden die daarmee gepaard gaan en de affectieve integratie op het ontstaan van netwerken en wederzijdse betrokkenheid (Breedveld, 2003). Deze indeling toont overeenkomsten met de indeling van Duyvendak et. al. (1998). Zij maakten een onderscheidt tussen participatie (sportdeelname), interactie (samen sporten) en onderlinge betrokkenheid (gevolg: intensivering van sociale contacten). De indeling bestaat hiermee uit twee aparte fasen, namelijk sportdeelname en samen sporten en deze twee fasen komen in de laatste fase samen, namelijk de gevolgen (Breedveld, 2003). Breedveld (2003) hanteert in zijn eigen onderzoek een variant op deze twee indelingen.

Het onderzoeksmodel van Breedveld (2003) zet de vragen over sport en sociale cohesie in een bepaalde volgorde, namelijk wie sport, op welke wijze, met wie en welke gevolgen heeft dit? Het is ten eerste belangrijk om te weten wie er participeren in de sport en welke verschillen zich hierbij voordoen tussen verschillende bevolkingsgroepen (Breedveld, 2003). Vervolgens is het de vraag op welke wijze er wordt gesport. Met andere woorden is het waarschijnlijk dat er samen wordt gesport? Wanneer dit beiden in beeld is, is het de vraag wat de sociale betekenis hiervan is. Deze sociale betekenis wordt uiteengelegd in drie componenten, namelijk netwerken, opvattingen en gedragingen (Breedveld, 2003). Netwerken staat voor de vraag of de ontmoetingen in sport daadwerkelijk leiden tot duurzame vriendschappen of tot opname in sociale netwerken en zo ja in welke mate deze netwerken een overbruggende functie vervullen. Bij houdingen wordt gekeken in welke

mate het sporten en de contacten die men daarbij opdoet van invloed zijn op de opvattingen van mensen. Hierbij valt te denken aan opvattingen over ouders, vrienden, zichzelf en vreemdelingen. Tot slot staat gedrag voor de vraag wat de betekenis is van de opnamen in een bepaald netwerk (Breedveld, 2003).

In het onderzoek van Breedveld (2003) wordt er dus op zoek gegaan naar de verschillen in de sportparticipatie en in de sociale context van het sporten. Door middel van deze informatie wordt er nagegaan welke gevolgen dit heeft voor het sociaal kapitaal dat in de sport wordt vergaard en dit tot uitdrukking komt in de netwerken waar men deel van uitmaakt, de opvattingen die men huldigt en de gedragingen die men bezigt (Breedveld, 2003). Het analysemodel ziet er als volgt uit:

Figuur 10.1 Geleding van vragen over sport en sociaal kapitaal naar drie deelaspecten

Bron: Rapportage sport 2003, hoofdstuk 10, Breedveld.

De Groot heeft in 2008 een onderzoek gedaan naar de maatschappelijke activiteiten van Amsterdamse sportverenigingen en de factoren en randvoorwaarden die invloed hebben op de mate waarin een sportvereniging maatschappelijk betrokken kan en/of wil zijn. Deze behandelde factoren en randvoorwaarden zijn gebaseerd op bestudering van eerdere onderzoeken in de sport (Verenigingsmonitor, 2005, 2006; Nationaal Sportonderzoek, 2007) en gedeeltelijk op het model van Breedveld (2003). Een verdere verklaring voor de keuze van de behandelde factoren en randvoorwaarden wordt niet gegeven. Het model ziet er als volgt uit:

Bron: Maatschappelijke actieve sportverenigingen in beeld, hoofdstuk 3, De Groot.

Bijlage 2: Frequentietabellen beschrijvende vraag

		Mate maatschappelijk actief			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Niet meer dan normaalmaatschappelijk actief	41	6,7	7,3	7,3
	Nauwelijks tot matig meer dan normaal maatschappelijk actief	224	36,4	39,5	46,8
	Enigzins tot redelijk meer dan normaal maatschappelijk actief	243	39,3	42,7	89,5
	Meer dan normaal maatschappelijk actief	60	9,6	10,5	100,0
	Total	568	92,0	100,0	
Missing	System	49	8,0		
Total		617	100,0		

Tabel 1: Frequentietabel variabele mate maatschappelijk actief.

		Andere activiteiten leden gehercodeerd			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nee	113	18,3	18,8	18,8
	Ja	488	79,1	81,2	100,0
	Total	601	97,5	100,0	
Missing	System	16	2,5		
Total		617	100,0		

Tabel 2: Frequentietabel andere activiteiten voor eigen leden.

Activiteiten voor niet-leden gehercodeerd

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nee	167	27,1	27,8	27,8
	Ja	433	70,2	72,2	100,0
	Total	600	97,3	100,0	
Missing	System	17	2,7		
Total		617	100,0		

Tabel 3: Frequentietabel activiteiten voor niet-leden.

Ledenwervingsacties gericht op specifieke doelgroepen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nee	315	51,1	52,6	52,6
	Ja	285	46,1	47,4	100,0
	Total	600	97,3	100,0	
Missing	System	17	2,7		
Total		617	100,0		

Tabel 4: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op specifieke doelgroepen.

Samenwerking met andere organisaties

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nee	377	61,1	66,0	66,0
	Ja	195	31,5	34,0	100,0
	Total	571	92,6	100,0	
Missing	System	46	7,4		
Total		617	100,0		

Tabel 5: Frequentietabel samenwerking met andere organisaties.

Deelname sportstimuleringsprojecten gehercodeerd

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nee	415	67,2	72,8	72,8
	Ja	155	25,1	27,2	100,0
	Total	569	92,3	100,0	
Missing	System	48	7,7		
Total		617	100,0		

Tabel 6: Frequentietabel deelname sportstimuleringsprojecten.

jeugd (<12 jaar)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	149	24,2	48,8	48,8
	Yes	157	25,4	51,2	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 7: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op jeugd <12 jaar.

jeugd (13-17 jaar)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	193	31,2	63,0	63,0
	Yes	113	18,4	37,0	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 8: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op jeugd 13 - 17 jaar.

mensen met een beperking

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	295	47,8	96,4	96,4
	Yes	11	1,8	3,6	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 9: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op mensen met een beperking.

volwassenen (18-44 jaar)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	171	27,7	55,9	55,9
	Yes	135	21,9	44,1	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 10: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op volwassenen van 18 - 44 jaar.

masters (45-64 jaar)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	222	36,0	72,6	72,6
	Yes	84	13,6	27,4	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 11: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op masters van 45 - 64 jaar.

senioren (65-plussers)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	269	43,7	88,0	88,0
	Yes	37	5,9	12,0	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 12: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op senioren (65-plus).

Alloctonen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	291	47,1	95,0	95,0
	Yes	15	2,5	5,0	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 13: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op alloctonen.

dames/meisjes

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	252	40,9	82,4	82,4
	Yes	54	8,7	17,6	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 14: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op dames/meisjes.

heren/jongens

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	262	42,5	85,8	85,8
	Yes	44	7,1	14,2	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 15: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op heren/jongens.

buurtbewoners/wijkbewoners

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	271	44,0	88,6	88,6
	Yes	35	5,6	11,4	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 16: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op buurtbewoners/wijkbewoners.

anders, namelijk

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	297	48,1	97,0	97,0
	Yes	9	1,5	3,0	100,0
	Total	306	49,6	100,0	
Missing	System	311	50,4		
Total		617	100,0		

Tabel 17: Frequentietabel ledenwervingsacties gericht op andere doelgroepen.

Bijlage 3: Correlatiematrix met redelijk sterke samenhangen

		Correlaties			
		Percentage jeugdleden	% prestatie- sporters	Binnen/buitensport	Betaalde medewerkers
Percentage 65- plussers	Pearson Correlation	-0,446**			
	Sig. (2-tailed)	0,000			
	N	491			
% gezelligheids- sporters	Pearson Correlation		-0,588**		
	Sig. (2-tailed)		0,000		
	N				
Accommodatie	Pearson Correlation			-0,532**	
	Sig. (2-tailed)			0,000	
	N			580	
Grootte vereniging	Pearson Correlation				0,411**
	Sig. (2-tailed)				0,000
	N				549

Bijlage 4: Output enkelvoudige regressieanalyse

Jeugdleden

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,222 ^a	,049	,047	,76170

a. Predictors: (Constant), Percentage jeugdleden

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,417	,049		29,182	,000
	Percentage jeugdleden	,006	,001	,222	4,962	,000

a. Dependent Variable: Mate van maatschappelijk actief

65-plussers

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,205 ^a	,042	,040	,760

a. Predictors: (Constant), Percentage 65-plussers

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,663	,041		40,609	,000
	Percentage 65-plussers	-,007	,002	-,205	-4,559	,000

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Gehandicapten

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,032 ^a	,001	-,006	,778

a. Predictors: (Constant), Percentage gehandicapten

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,577	,075		21,127	,000
	Percentage gehandicapten	,000	,003	-,032	-,377	,707

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Etnische diversiteit

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,077 ^a	,006	,004	,774

a. Predictors: (Constant), Percentage allochtonen in de vereniging

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,539	,036		43,191	,000
	Percentage allochtonen in de vereniging	,009	,005	,077	1,815	,070

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Betrokkenheid leden

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,020 ^a	,000	-,001	,777

a. Predictors: (Constant), De meeste leden voelen zich sterk betrokken bij de vereniging. weet niet = sysmiss

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,652	,186		8,891	,000
	De meeste leden voelen zich sterk betrokken bij de vereniging. weet niet = sysmiss	-,025	,051	-,020	-,478	,632

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Opkomst trainingen, instuiven, toernooien en dergelijke

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,135 ^a	,018	,017	,770

a. Predictors: (Constant), De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,012	,177		5,731	,000
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,155	,049	,135	3,181	,002

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Maatschappelijke thema's

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,218 ^a	,047	,046	,758

a. Predictors: (Constant), Maatschappelijke thema's

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,193	,077		15,545	,000
	Maatschappelijke thema's	,448	,084	,218	5,310	,000

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Grootte vereniging

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,253 ^a	,064	,062	,751

a. Predictors: (Constant), Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,126	,077		14,559	,000
	Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)	,228	,037	,253	6,208	,000

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Aard sport

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,021 ^a	,000	-,001	,777

a. Predictors: (Constant), De aard van de sport

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,540	,060		25,808	,000
	De aard van de sport	,035	,072	,021	,483	,629

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Type sporters

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,235 ^a	,055	,053	,755

a. Predictors: (Constant), % gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,923	,074		26,040	,000
	% gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging	-,006	,001	-,235	-5,450	,000

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,128 ^a	,016	,015	,770

a. Predictors: (Constant), % prestatiesporters dat lid is van de vereniging

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,473	,046		31,904	,000
	% prestatiesporters dat lid is van de vereniging	,004	,001	,128	2,917	,004

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Binnen- en buitensport

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,082 ^a	,007	,005	,774

a. Predictors: (Constant), binnenbuiten

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,618	,043		37,250	,000
	binnenbuiten	-,129	,068	-,082	-1,917	,056

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Accommodatie

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,183 ^a	,034	,032	,764

a. Predictors: (Constant), accomher

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,424	,045		31,513	,000
	accomher	,284	,064	,183	4,407	,000

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Financiële positie

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,114 ^a	,013	,011	,772

a. Predictors: (Constant), financieelher

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,954	,147		13,304	,000
	financieelher	-,150	,055	-,114	-2,721	,007

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Betaalde medewerkers

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,260 ^a	,068	,066	,750

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,429	,039		36,988	,000
	Betaalde medewerkers	,436	,069	,260	6,287	,000

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Aandeel vrijwilligers

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,035 ^a	,001	,000	,776

a. Predictors: (Constant), Aandeel vrijwilligers in de vereniging

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,572	,035		45,344	,000
	Aandeel vrijwilligers in de vereniging	,000	,000	-,035	-,808	,420

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Bijlage 5: Output hiërarchische regressieanalyses

Hiërarchische regressieanalyse demografische factoren met jeugdleden

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,088	,741	,094	15,977	3	460	,000
2	,336 ^b	,113	,105	,734	,019	9,710	1	459	,002

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Percentage jeugdleden

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,161		10,633	,000					
	accomher	,204	,071	,132	2,881	,004	,183	,133	1,28	,942	1,061
	financieelher	-,139	,058	-,105	-2,371	,018	-,114	-,110	-1,05	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,077	,224	4,891	,000	,260	,222	2,17	,940	1,063
2	(Constant)	1,524	,170		8,978	,000					
	accomher	,206	,070	,133	2,930	,004	,183	,135	1,29	,942	1,061
	financieelher	-,102	,059	-,078	-1,728	,085	-,114	-,080	-0,076	,958	1,044
	Betaalde medewerkers	,307	,079	,183	3,891	,000	,260	,179	1,71	,869	1,150
	Percentage jeugdleden	,004	,001	,146	3,116	,002	,221	,144	1,37	,883	1,133

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Hiërarchische regressieanalyse demografische factoren met 65-plussers

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,088	,741	,094	16,016	3	461	,000
2	,345 ^b	,119	,111	,731	,025	13,000	1	460	,000

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Percentage 65-plussers

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,160		10,646	,000					
	accomher	,204	,071	,132	2,885	,004	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,058	-,105	-2,374	,018	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,077	,224	4,897	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,748	,159		11,008	,000					
	accomher	,202	,070	,131	2,897	,004	,183	,134	,127	,942	1,061
	financieelher	-,119	,058	-,091	-2,062	,040	-,114	-,096	-,090	,988	1,012
	Betaalde medewerkers	,336	,076	,200	4,401	,000	,260	,201	,192	,922	1,085
	Percentage 65-plussers	-,006	,002	-,160	-3,606	,000	-,205	-,166	-,158	,969	1,032

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Hiërarchische regressieanalyse sociale factoren

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,089	,741	,094	18,186	3	524	,000
2	,366 ^b	,134	,126	,726	,040	11,960	2	522	,000

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,151		11,344	,000					
	accomher	,204	,066	,132	3,074	,002	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,055	-,105	-2,530	,012	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,072	,224	5,218	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,095	,220		4,979	,000					
	accomher	,192	,065	,124	2,942	,003	,183	,128	,120	,937	1,067
	financieelher	-,140	,054	-,107	-2,602	,010	-,114	-,113	-,106	,986	1,014
	Betaalde medewerkers	,321	,072	,192	4,465	,000	,260	,192	,182	,900	1,111
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,097	,048	,085	2,019	,044	,135	,088	,082	,942	1,061
	Maatschappelijke thema's	,357	,085	,174	4,203	,000	,218	,181	,171	,972	1,028

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Hiërarchische regressieanalyse interne factoren met gezelligheidssporters

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,089	,741	,094	17,117	3	493	,000
2	,367 ^b	,134	,127	,725	,040	22,877	1	492	,000

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, % gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,155		11,006	,000					
	accomher	,204	,068	,132	2,982	,003	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,056	-,105	-2,454	,014	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,074	,224	5,062	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,992	,163		12,217	,000					
	accomher	,192	,067	,124	2,859	,004	,183	,128	,120	,941	1,063
	financieelher	-,124	,055	-,094	-2,231	,026	-,114	-,100	-,094	,994	1,006
	Betaalde medewerkers	,346	,073	,206	4,758	,000	,260	,210	,199	,934	1,071
	% gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging	-,005	,001	-,202	-4,783	,000	-,235	-,211	-,201	,986	1,014

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Hiërarchische regressieanalyse interne factoren met prestatiesporters

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,089	,741	,094	17,117	3	493	,000
2	,321 ^b	,103	,096	,738	,009	4,772	1	492	,029

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, % prestatiesporters dat lid is van de vereniging

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,155		11,006	,000					
	accomher	,204	,068	,132	2,982	,003	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,056	-,105	-2,454	,014	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,074	,224	5,062	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,625	,159		10,206	,000					
	accomher	,187	,069	,120	2,719	,007	,183	,122	,116	,930	1,076
	financieelher	-,129	,056	-,098	-2,279	,023	-,114	-,102	-,097	,990	1,010
	Betaalde medewerkers	,372	,074	,222	5,038	,000	,260	,221	,215	,940	1,064
	% prestatiesporters dat lid is van de vereniging	,003	,001	,094	2,184	,029	,128	,098	,093	,978	1,023

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Totale hiërarchische regressieanalyse met jeugdleden en gezelligheidssporters

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,088	,741	,094	15,610	3	449	,000
2	,366 ^b	,134	,124	,726	,040	10,260	2	447	,000
3	,403 ^c	,162	,151	,715	,028	15,100	1	446	,000
4	,411 ^d	,169	,156	,713	,007	3,780	1	445	,053

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss

c. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging

d. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging, Percentage jeugdleden

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,163		10,510	,000					
	accomher	,204	,072	,132	2,848	,005	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,059	-,105	-2,344	,020	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,078	,224	4,834	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,095	,237		4,612	,000					
	accomher	,192	,070	,124	2,725	,007	,183	,128	,120	,937	1,067
	financieelher	-,140	,058	-,107	-2,410	,016	-,114	-,113	-,106	,986	1,014
	Betaalde medewerkers	,321	,078	,192	4,135	,000	,260	,192	,182	,900	1,111

	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,097	,052	,085	1,870	,062	,135	,088	,082	,942	1,061
	Maatschappelijke thema's	,357	,092	,174	3,892	,000	,218	,181	,171	,972	1,028
3	(Constant)	1,425	,249		5,729	,000					
	accomher	,183	,069	,118	2,642	,009	,183	,124	,114	,936	1,069
	financieelher	-,128	,057	-,097	-2,219	,027	-,114	-,104	-,096	,983	1,017
	Betaalde medewerkers	,304	,077	,182	3,971	,000	,260	,185	,172	,897	1,115
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,084	,051	,074	1,645	,101	,135	,078	,071	,938	1,066
	Maatschappelijke thema's	,301	,091	,147	3,298	,001	,218	,154	,143	,949	1,054
	% gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging	-,005	,001	-,172	-3,886	,000	-,235	-,181	-,168	,955	1,047
4	(Constant)	1,385	,249		5,565	,000					
	accomher	,185	,069	,119	2,667	,008	,183	,125	,115	,936	1,069
	financieelher	-,103	,059	-,078	-1,756	,080	-,114	-,083	-,076	,937	1,067
	Betaalde medewerkers	,270	,078	,161	3,443	,001	,260	,161	,149	,852	1,174
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,063	,052	,055	1,203	,230	,135	,057	,052	,897	1,115
	Maatschappelijke thema's	,281	,092	,137	3,069	,002	,218	,144	,132	,937	1,067
	% gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging	-,004	,001	-,166	-3,743	,000	-,235	-,175	-,162	,950	1,052
	Percentage jeugdleden	,003	,001	,093	1,944	,053	,221	,092	,084	,820	1,220

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Totale hiërarchische regressieanalyse met 65-plussers en gezelligheidssporters

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,088	,741	,094	15,649	3	451	,000
2	,366 ^b	,134	,124	,726	,040	10,286	2	449	,000
3	,403 ^c	,162	,151	,715	,028	15,138	1	448	,000
4	,418 ^d	,175	,162	,710	,013	6,926	1	447	,009

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss

c. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging

d. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging, Percentage 65-plussers

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,162		10,523	,000					
	accomher	,204	,072	,132	2,852	,005	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,059	-,105	-2,347	,019	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,077	,224	4,840	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,095	,237		4,617	,000					
	accomher	,192	,070	,124	2,728	,007	,183	,128	,120	,937	1,067
	financieelher	-,140	,058	-,107	-2,413	,016	-,114	-,113	-,106	,986	1,014
	Betaalde medewerkers	,321	,078	,192	4,140	,000	,260	,192	,182	,900	1,111

	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,097	,052	,085	1,872	,062	,135	,088	,082	,942	1,061
	Maatschappelijke thema's	,357	,092	,174	3,897	,000	,218	,181	,171	,972	1,028
3	(Constant)	1,425	,248		5,736	,000					
	accomher	,183	,069	,118	2,645	,008	,183	,124	,114	,936	1,069
	financieelher	-,128	,057	-,097	-2,221	,027	-,114	-,104	-,096	,983	1,017
	Betaalde medewerkers	,304	,076	,182	3,976	,000	,260	,185	,172	,897	1,115
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,084	,051	,074	1,647	,100	,135	,078	,071	,938	1,066
	Maatschappelijke thema's	,301	,091	,147	3,303	,001	,218	,154	,143	,949	1,054
	% gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging	-,005	,001	-,172	-3,891	,000	-,235	-,181	-,168	,955	1,047
4	(Constant)	1,438	,247		5,827	,000					
	accomher	,183	,069	,118	2,663	,008	,183	,125	,114	,936	1,069
	financieelher	-,115	,057	-,087	-2,004	,046	-,114	-,094	-,086	,976	1,025
	Betaalde medewerkers	,281	,076	,168	3,670	,000	,260	,171	,158	,885	1,130
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,079	,051	,069	1,554	,121	,135	,073	,067	,937	1,067
	Maatschappelijke thema's	,299	,091	,146	3,301	,001	,218	,154	,142	,949	1,054
	% gezelligheidssporters dat lid is van de vereniging	-,004	,001	-,148	-3,290	,001	-,235	-,154	-,141	,915	1,093
	Percentage 65-plussers	-,004	,002	-,118	-2,632	,009	-,205	-,124	-,113	,923	1,083

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Totale hiërarchische regressieanalyse met 65-plussers en prestatiesporters

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,088	,741	,094	15,649	3	451	,000
2	,366 ^b	,134	,124	,726	,040	10,286	2	449	,000
3	,372 ^c	,138	,127	,725	,004	2,229	1	448	,136
4	,396 ^d	,157	,144	,718	,019	9,990	1	447	,002

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss

c. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % prestatiesporters dat lid is van de vereniging

d. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % prestatiesporters dat lid is van de vereniging, Percentage 65-plussers

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,162		10,523	,000					
	accomher	,204	,072	,132	2,852	,005	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,059	-,105	-2,347	,019	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,077	,224	4,840	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,095	,237		4,617	,000					
	accomher	,192	,070	,124	2,728	,007	,183	,128	,120	,937	1,067
	financieelher	-,140	,058	-,107	-2,413	,016	-,114	-,113	-,106	,986	1,014
	Betaalde medewerkers	,321	,078	,192	4,140	,000	,260	,192	,182	,900	1,111

	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,097	,052	,085	1,872	,062	,135	,088	,082	,942	1,061
	Maatschappelijke thema's	,357	,092	,174	3,897	,000	,218	,181	,171	,972	1,028
3	(Constant)	1,084	,237		4,576	,000					
	accomher	,179	,071	,116	2,534	,012	,183	,119	,111	,923	1,083
	financieelher	-,132	,058	-,100	-2,264	,024	-,114	-,106	-,099	,977	1,023
	Betaalde medewerkers	,323	,077	,193	4,173	,000	,260	,193	,183	,900	1,111
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,084	,052	,074	1,610	,108	,135	,076	,071	,918	1,090
	Maatschappelijke thema's	,347	,092	,169	3,790	,000	,218	,176	,166	,968	1,033
	% prestatiesporters dat lid is van de vereniging	,002	,001	,067	1,493	,136	,128	,070	,065	,945	1,058
4	(Constant)	1,160	,236		4,918	,000					
	accomher	,182	,070	,117	2,594	,010	,183	,122	,113	,923	1,083
	financieelher	-,117	,058	-,089	-2,019	,044	-,114	-,095	-,088	,971	1,030
	Betaalde medewerkers	,292	,077	,174	3,771	,000	,260	,176	,164	,885	1,130
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,080	,052	,070	1,538	,125	,135	,073	,067	,917	1,090
	Maatschappelijke thema's	,338	,091	,165	3,727	,000	,218	,174	,162	,967	1,034
	% prestatiesporters dat lid is van de vereniging	,002	,001	,047	1,034	,302	,128	,049	,045	,926	1,080
	Percentage 65-plussers	-,005	,002	-,141	-3,161	,002	-,205	-,148	-,137	,944	1,059

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Totale hiërarchische regressieanalyse met jeugdleden en prestatiesporters

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,307 ^a	,094	,088	,741	,094	15,610	3	449	,000
2	,366 ^b	,134	,124	,726	,040	10,260	2	447	,000
3	,372 ^c	,138	,127	,725	,004	2,224	1	446	,137
4	,382 ^d	,146	,133	,723	,008	4,162	1	445	,042

a. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher

b. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss

c. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % prestatiesporters dat lid is van de vereniging

d. Predictors: (Constant), Betaalde medewerkers, financieelher, accomher, Maatschappelijke thema's , De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss, % prestatiesporters dat lid is van de vereniging, Percentage jeugdleden

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,708	,163		10,510	,000					
	accomher	,204	,072	,132	2,848	,005	,183	,133	,128	,942	1,061
	financieelher	-,139	,059	-,105	-2,344	,020	-,114	-,110	-,105	,997	1,003
	Betaalde medewerkers	,375	,078	,224	4,834	,000	,260	,222	,217	,940	1,063
2	(Constant)	1,095	,237		4,612	,000					
	accomher	,192	,070	,124	2,725	,007	,183	,128	,120	,937	1,067
	financieelher	-,140	,058	-,107	-2,410	,016	-,114	-,113	-,106	,986	1,014
	Betaalde medewerkers	,321	,078	,192	4,135	,000	,260	,192	,182	,900	1,111

	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,097	,052	,085	1,870	,062	,135	,088	,082	,942	1,061
	Maatschappelijke thema's	,357	,092	,174	3,892	,000	,218	,181	,171	,972	1,028
3	(Constant)	1,084	,237		4,570	,000					
	accomher	,179	,071	,116	2,531	,012	,183	,119	,111	,923	1,083
	financieelher	-,132	,058	-,100	-2,262	,024	-,114	-,106	-,099	,977	1,023
	Betaalde medewerkers	,323	,078	,193	4,168	,000	,260	,193	,183	,900	1,111
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,084	,052	,074	1,608	,109	,135	,076	,071	,918	1,090
	Maatschappelijke thema's	,347	,092	,169	3,786	,000	,218	,176	,166	,968	1,033
	% prestatiesporters dat lid is van de vereniging	,002	,001	,067	1,491	,137	,128	,070	,065	,945	1,058
4	(Constant)	1,056	,237		4,459	,000					
	accomher	,182	,071	,118	2,581	,010	,183	,121	,113	,923	1,083
	financieelher	-,107	,060	-,081	-1,793	,074	-,114	-,085	-,078	,935	1,070
	Betaalde medewerkers	,286	,079	,170	3,594	,000	,260	,168	,157	,851	1,175
	De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog. weet niet = sysmiss	,063	,053	,055	1,181	,238	,135	,056	,052	,882	1,133
	Maatschappelijke thema's	,325	,092	,158	3,533	,000	,218	,165	,155	,954	1,048
	% prestatiesporters dat lid is van de vereniging	,002	,001	,057	1,254	,210	,128	,059	,055	,933	1,072
	Percentage jeugdleden	,003	,001	,099	2,040	,042	,221	,096	,089	,813	1,230

a. Dependent Variable: Mate maatschappelijk actief

Bijlage 6: Output variantieanalyse

Samenhang grootte vereniging en bezig eigen sportaccommodatie

Group Statistics

accomher		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)	Alleen kantine of niets	306	1,6165	,76738	,04388
	Sportaccommodatie en/of kantine	295	2,2158	,83725	,04873

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
									95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)	Equal variances assumed	5,157	,024	-9,153	599	,000	-,59927	,06547	-,72785	-,47068
	Equal variances not assumed			-9,139	5,90327	,000	-,59927	,06557	-,72805	-,47048

Samenhang grootte vereniging en betaalde medewerkers in dienst

Group Statistics

		Betaalde medewerkers	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)	Nee		379	1,6604	,78203	,04015
	Ja		170	2,4196	,77415	,05941

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)	Equal variances assumed	,139	,710	-10,547	547	,000	-,75916	,07198	-,90055	-,61778
	Equal variances not assumed			-10,588	327,746	,000	-,75916	,07170	-,90021	-,61812

Samenhang grootte vereniging en financiële positie

financieelher * Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën) Crosstabulation

			Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)			Total
			Klein (= < 100 leden)	Middel (101-250 leden)	Groot (> 250 leden)	
financieelher	Minder gezond	Count	10	18	3	31
		% within financieelher	32,3%	58,1%	9,7%	100,0%
		% within Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal	4,1%	12,1%	1,7%	5,5%
		% of Total	1,8%	3,2%	,5%	5,5%
	Redelijk gezond	Count	77	37	49	163
		% within financieelher	47,2%	22,7%	30,1%	100,0%
		% within Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal (in categorieën)	31,8%	24,8%	27,7%	28,7%
		% of Total	13,6%	6,5%	8,6%	28,7%
	Gezond	Count	155	94	125	374
		% within financieelher	41,4%	25,1%	33,4%	100,0%
		% within Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal	64,0%	63,1%	70,6%	65,8%
		% of Total	27,3%	16,5%	22,0%	65,8%
Total	Count	242	149	177	568	
	% within financieelher	42,6%	26,2%	31,2%	100,0%	
	% within Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	42,6%	26,2%	31,2%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,910 ^a	4	,001
Likelihood Ratio	18,587	4	,001
Linear-by-Linear Association	1,839	1	,175
N of Valid Cases	568		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,13.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Phi	,187	,001
Cramer's V	,132	,001
N of Valid Cases	568	

Samenhang grootte vereniging en mate maatschappelijk actief

Test of Homogeneity of Variances

Mate maatschappelijk actief

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,688	2	564	,186

ANOVA

Mate maatschappelijk actief

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	23,262	2	11,631	20,616	,000
Within Groups	317,626	563	,564		
Total	340,888	565			

Robust Tests of Equality of Means

Mate maatschappelijk actief

	Statistic ^a	df1	df2	Sig.
Welch	20,456	2	349,390	,000
Brown-Forsythe	20,961	2	527,228	,000

a. Asymptotically F distributed.

Multiple Comparisons

Mate maatschappelijk actief

Tukey HSD

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
(I) Grootte vereniging	(J) Grootte vereniging					
Kleine vereniging	Middelgrote vereniging	-,342*	,078	,000	-,53	-,16
	Grote vereniging	-,452*	,074	,000	-,63	-,28
Middelgrote vereniging	Kleine vereniging	,342*	,078	,000	,16	,53
	Grote vereniging	-,110	,083	,389	-,31	,09
Grote vereniging	Kleine vereniging	,452*	,074	,000	,28	,63
	Middelgrote vereniging	,110	,083	,389	-,09	,31

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Verenigingsmonitor 2008

Verenigingspanel

Belangrijk

Voor u de lijst gaat invullen

- De verenigingsmonitor is een jaarlijkse meting, die is opgezet om ontwikkelingen in de georganiseerde breedtesport in Nederland in kaart te brengen. Het is dan ook een algemene vragenlijst voor **alle** sportverenigingen (grote, kleine, met of zonder eigen accommodatie, team- of individuele sporten etc.) in Nederland. Niet alle vragen of onderdelen van vragen zijn voor alle verenigingen van toepassing. Die onderdelen van de monitor die niet van toepassing zijn op uw vereniging hoeft u uiteraard niet in te vullen. Wilt u bij die vragen “niet van toepassing” (n.v.t.) aangeven?
- Een aantal vragen is voorzien van een korte toelichting. Wij vragen u met klem om deze toelichting aandachtig door te lezen voordat u de betreffende vraag beantwoordt. Alleen dan zullen de vragen door iedereen op dezelfde wijze worden opgevat en kan worden voorkomen dat door verschillen in interpretatie de uitkomsten van het onderzoek aan betekenis verliezen.
- Veel vragen zult u direct en gemakkelijk van een antwoord kunnen voorzien, maar op sommige onderdelen zal uw parate kennis wellicht toch tekortschieten en zal navraag bij anderen noodzakelijk zijn. Ook zullen bij sommige vragen schriftelijke stukken (ledenlijsten, jaarrekening e.d.) geraadpleegd dienen te worden. Wij hopen dat u daarvoor de tijd zult nemen en dat u geen vragen onbeantwoord zult laten. Om een goed beeld te krijgen van de stand van zaken in de georganiseerde breedtesport zijn accurate gegevens van alle verenigingen (grote én kleine) uit het panel onmisbaar! Indien u over één of meer aspecten onverhoopt toch geen exacte cijfers kunt achterhalen, dan verzoeken wij u een goed beredeneerde schatting te doen.
- In deze enquête wordt een aantal vragen gesteld over recente ontwikkelingen in de vereniging. Daarbij wordt gevraagd naar cijfers die betrekking hebben op het afgelopen jaar (c.q. seizoen). Het is uiteraard de bedoeling dat u bij deze vragen zoveel mogelijk dezelfde peildatum en tijdspanne hanteert. De peildatum is september 2008. Het afgelopen jaar is het kalenderjaar 2008.

Colofon

De verenigingsmonitor is samengesteld door het W.J.H. Mulier Instituut. De totstandkoming van de vragenlijst heeft plaatsgevonden in overleg met NOC*NSF en het ministerie van VWS.

Op de vragenlijst is het auteursrecht van toepassing. Gebruik van de vragenlijst zonder toestemming van het W.J.H. Mulier Instituut is niet toegestaan.

Leden en activiteiten

1. Hoeveel leden en donateurs heeft de vereniging in totaal?

Peildatum september 2008.

Sportende leden aantal

Niet-sportende leden aantal

Donateurs aantal

2a. Hoeveel leden hebben zich vorig jaar (seizoen) bij de vereniging afgemeld?

Aantal

2b. Hoeveel leden hebben zich vorig jaar (seizoen) bij de vereniging aangemeld?

Aantal

2c. Kent uw vereniging momenteel een ledenstop?

Ja

Nee

2d. Hanteert uw vereniging momenteel een wachtlijst?

Ja

Nee

3. Wat is uw verwachting ten aanzien van het ledental voor het komende jaar (seizoen)?

Zal sterk dalen Zal dalen Zal ongeveer gelijk blijven Zal stijgen Zal sterk stijgen

4a. Wordt systematisch nagegaan wat de belangrijkste redenen zijn dat mensen lid worden/zijn van uw vereniging?

Ja

Nee, ga naar vraag 5a

4b. Kunt u per leeftijdscategorie aangeven wat de belangrijkste reden is?

Per leeftijdscategorie slechts 1 reden aankruisen.

	Reden Jeugd (0 t/m 17 jaar)	Reden Volwassenen (18 t/m 44 jaar)	Reden Masters (45 t/m 64 jaar)	Reden 65+ers (65 jaar en ouder)
Gezelligheid/ sociale contacten/ sfeer/ plezier	☐	☐	☐	☐
Prestatie/ competitie	☐	☐	☐	☐
Gezondheid/ fitheid/ ontspanning/ afvallen	☐	☐	☐	☐
Netwerken/ bedrijfsmatige contacten	☐	☐	☐	☐
Uitdaging/ spanning/ kick	☐	☐	☐	☐
Natuurbeleving/ lekker buiten zijn	☐	☐	☐	☐
Gelegenheid/ om af en toe de zinnen te verzetten	☐	☐	☐	☐
Kwaliteit van vereniging (kader, accommodatie)	☐	☐	☐	☐
Overig	☐	☐	☐	☐

5a. Wordt systematisch nagegaan wat de belangrijkste redenen zijn dat leden bij uw vereniging hun lidmaatschap beëindigen?

- Ja
 Nee, ga naar vraag 6

5b. Kunt u per leeftijdscategorie aangeven wat de belangrijkste reden is?

Per leeftijdscategorie slechts 1 reden aankruisen.

	Reden Jeugd (0 t/m 17 jaar)	Reden Volwassenen (18 t/m 44 jaar)	Reden Masters (45 t/m 64 jaar)	Reden 65+ers (65 jaar en ouder)
Verhuizing	☐	☐	☐	☐
Vrienden/ familie zijn gestopt	☐	☐	☐	☐
Blessures	☐	☐	☐	☐
Gezondheidsklachten/ ziekte	☐	☐	☐	☐
Leeftijd	☐	☐	☐	☐
Tijdgebrek vanwege gezinsleven/ zorgtaken	☐	☐	☐	☐
Tijdgebrek vanwege school/ studie	☐	☐	☐	☐
Tijdgebrek vanwege werk/ bijbaantjes	☐	☐	☐	☐
Tijdgebrek vanwege andere hobby's	☐	☐	☐	☐
Afstand naar vereniging is te groot	☐	☐	☐	☐
De dag/ tijdstip waarop wordt gesport is ongunstig	☐	☐	☐	☐
Club-/ teamniveau is te hoog	☐	☐	☐	☐
Club-/ teamniveau is te laag	☐	☐	☐	☐
Ontevreden over kader	☐	☐	☐	☐
De kosten/ te duur	☐	☐	☐	☐
Geen interesse meer in de sport	☐	☐	☐	☐
Wilde een andere sport beoefenen	☐	☐	☐	☐
Sport is niet meer leuk	☐	☐	☐	☐
Sfeer binnen de vereniging	☐	☐	☐	☐
Overig	☐	☐	☐	☐

6. Hoe is het ledenbestand opgebouwd?

Deze vraag graag zo precies mogelijk beantwoorden. D.w.z. geen percentages geven, maar aantallen. Als de leeftijdscategorieën in de tabel niet overeenstemmen met de categorieën zoals die binnen de vereniging worden gehanteerd, zet u deze dan a.u.b. zo goed mogelijk om naar de categorieën in de onderstaande tabel.

Leeftijdscategorie	Aantal Meisjes/Vrouwen	Aantal Jongens/Mannen	Totaal
0 t/m 17 jaar			
18 t/m 44 jaar			
45 t/m 64 jaar			
65 jaar en ouder			
Totaal			

7. Zijn er allochtone leden?

Allochtonen zijn mensen waarvan tenminste één van beide ouders in het buitenland is geboren. Als u niet beschikt over het exacte aantal, geef dan een schatting.

- Ja, aantal leden:
- Nee

8. Zijn er leden met een handicap en/of een chronische aandoening?

Onder gehandicapten worden verstaan mensen met een lichamelijke handicap (al dan niet rolstoelgebonden), een verstandelijke handicap of een zintuiglijke handicap (blind, slechtziend, doof en slechthorend). Bij chronische aandoeningen moet u o.a. denken aan diabetes, epilepsie, astma, (ex-)hartpatiënten. Als u niet beschikt over het exacte aantal, geef dan een schatting.

- Ja, aantal leden met een handicap
- aantal leden met een chronische aandoening
- Nee

9. Welk percentage van de sportende leden neemt deel aan de formele of officiële competitie?

% leden deelname officiële competitie

- Weet niet

10. Kunt u in percentages (een indicatie) aangeven wat voor type sporters lid zijn van uw vereniging?

Deze vraag graag alleen invullen voor sportende leden. Het totaal van de categorieën moet optellen tot 100%.

Gezelligheidssporter (sport voor de gezelligheid, sociale contacten, sfeer en plezier)%
Prestatiesporter (sport voor de prestatie en competitie)%
Gezondheidssporter (sport voor de gezondheid, fitheid, ontspanning en om af te vallen)%
Netwerksporter (sport voor de bedrijfsmatige contacten, het netwerken)%
Uitdagingenzoeker (sport voor de spanning, de kick, de uitdaging)%
Buitenspeler (sport om lekker buiten te zijn en de natuurbeleving)%
Gelegenheidssporter (sport om af en toe de zinnen te verzetten, incidenteel)%
	100 %

11a. Heeft uw vereniging een groeiambitie voor 2013?

- Ja
- Nee, ga naar vraag 12

11b. Hoeveel leden verwacht u dat uw vereniging in 2013 zal hebben?

De vereniging wil groeien van leden (aantal) nu, naar leden (aantal) in 2013.

11c. Kies maximaal drie leeftijdscategorieën waar die groei vooral vandaan moet komen:

- 0 t/m 3 jaar
- 4 t/m 11 jaar
- 12 t/m 17 jaar
- 18 t/m 24 jaar
- 25 t/m 34 jaar
- 35 t/m 44 jaar
- 45 t/m 54 jaar
- 55 t/m 64 jaar
- 65 jaar en ouder

12. Heeft uw vereniging het afgelopen jaar/seizoen naast het reguliere sportaanbod (trainingen, wedstrijden, competitie, lessen e.d.) ook andere activiteiten/faciliteiten georganiseerd voor de leden?

Te denken valt aan kamp(en), bingoavonden, nieuwjaarsreceptie, ouder/ kind toernooi e.d.

- Ja
- Nee

13. Heeft uw vereniging het afgelopen jaar (seizoen) (sport)activiteiten georganiseerd waarbij deelname openstond voor niet-leden?

Bijvoorbeeld ledenwervingsacties, bedrijfswedstrijden, open dagen, schooltoernooien, instuiven, wandelmarsen, trimlopen.

- Ja
- Nee

14. Welke van de volgende faciliteiten en voorzieningen biedt uw vereniging?

Meer antwoorden mogelijk.

- Fitnessruimte
- Huiswerkbegeleiding
- Kantoorfaciliteiten (fax, internet)
- Fysiotherapie/ sportverzorger
- Kinderopvang
- Kinderspeelplaats
- Werk/ huiswerk/ vergaderruimtes
- Sportshop
- Anders, namelijk.....

- Geen enkele

15a. Zijn er het afgelopen jaar (seizoen) speciale activiteiten ontplooid om nieuwe leden te werven?

- Ja
- Nee, *ga naar vraag 16*

15b. Op welke specifieke doelgroepen heeft de vereniging zich bij de ledenwervingsacties gericht?

Meer antwoorden mogelijk.

- Jeugd (<12 jaar)
- Jeugd (13-17 jaar)
- Mensen met een beperking
- Volwassenen (18-44 jaar)
- Masters (45-64 jaar)
- Senioren (65-plussers)
- Alloctonen
- Dames/ meisjes
- Heren/ jongens
- Buurtbewoners/ wijkbewoners
- Anders, namelijk.....

- Geen enkele specifieke doelgroep

16. Kunt u aangeven welk sportaanbod u heeft voor de verschillende leden binnen uw vereniging?

Meer antwoorden mogelijk.

	Trainingen	Toernooien	Competities	Club-wedstrijden	Clinics/Cursussen	Diploma's/Vaardigheidsbewijzen	Kennis-makings-activiteiten
Recreatiesporters	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wedstrijdsporters	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Allochtonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugd (< 12 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugd (12 t/m 17 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Volwassenen (18 t/m 44 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Masters (45 t/m 64 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Senioren (65 jaar en ouder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lichamelijke gehandicapten (ook zintuiglijk gehandicapten en chronisch zieken)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verstandelijke gehandicapten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17a. Ervaart uw vereniging concurrentie in de eigen sport?

- Ja
 Nee, *ga naar vraag 18a*

17b. Van wie ervaart de vereniging concurrentie?

Meer antwoorden mogelijk.

- Andere vereniging(en) in de buurt in dezelfde sporttak
 Andere vereniging(en) in de buurt van een andere sporttak
 Commerciële sportaanbieders
 Ongeorganiseerde sportbeoefening
 Overig, namelijk

Voor het behoud van leden en het werven van nieuwe leden kan het voor een vereniging belangrijk zijn om de bestaande activiteiten uit te breiden en/of aan te passen.

18a. Hoe actief is de vereniging bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten?

- Niet actief Beperkt actief Zeer actief Weet niet N.v.t.

18b. Hoe actief is uw vereniging met het flexibiliseren van lidmaatschapsvormen en contributievormen?

- Niet actief Beperkt actief Zeer actief Weet niet N.v.t.

18c. Maakt u gebruik van de door de bond aangeboden activiteiten/ondersteuning voor vernieuwing van het aanbod.

- Ja
 Nee
 N.v.t. geen lid van de bond
 N.v.t. geen nieuw aanbod

19. Geef aan op een schaal van 1 t/m 5 in welke mate de onderstaande situaties van toepassing zijn op uw vereniging.

	Helemaal niet 1	Grotendeels niet 2	Enigszins 3	Grotendeels 4	Helemaal 5	Weet niet
De meeste leden voelen zich sterk betrokken bij de vereniging.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De vereniging weet ook specifieke groepen (allochtonen, minder validen enz.) goed te bereiken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Georganiseerde nevenactiviteiten worden over het algemeen goed bezocht.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leden worden goed geïnformeerd over het reilen en zeilen in de club.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Organisatie en beleid

20. Is de samenstelling van het bestuur het afgelopen jaar gewijzigd?

- Ja
 Nee

21. Wat is de samenstelling van het bestuur?

Aantal mannen:

Aantal vrouwen:

Aantal vacatures:

22. Wat is de leeftijd van de bestuursleden?

Leeftijd bestuurslid 1: jaar

Leeftijd bestuurslid 2: jaar

Leeftijd bestuurslid 3: jaar

Leeftijd bestuurslid 4: jaar

Leeftijd bestuurslid 5: jaar

Leeftijd bestuurslid 6: jaar

Leeftijd bestuurslid 7: jaar

Leeftijd bestuurslid 8: jaar

Leeftijd bestuurslid 9: jaar

Leeftijd bestuurslid 10: jaar

23a. Hoeveel trainers (oftewel instructeurs, docenten, leraren) waren er het afgelopen jaar (seizoen) actief in de vereniging?

Als u niet beschikt over het exacte aantal, geef dan een reële schatting.

- Geen
- Aantal ⇒ Hoeveel van deze trainers ontvangen een uurvergoeding voor hun werkzaamheden?

Aantal.....

⇒ Hoeveel van deze trainers zijn als vakleerkracht werkzaam op een school?

Aantal.....

23b. Beschikt de vereniging momenteel over voldoende trainers (oftewel instructeurs, docenten, leraren)?

- Ja
 Nee

24a. In hoeverre is uw vereniging op de hoogte van de ontwikkeling van combinatiefuncties voor sport en onderwijs (aanstelling van een persoon met een combinatiefunctie voor sport en onderwijs)?

- Niet op de hoogte van de mogelijkheden, *ga naar vraag 25a*
 Enigszins op de hoogte van de mogelijkheden
 Voldoende op hoogte van de mogelijkheden

24b. Worden er bij u in de gemeente één of meer combinatiefunctionarissen aangesteld? Of zijn er plannen voor?

- Ja, er is al iemand aangesteld
 Er is nog niemand aangesteld, maar er zijn wel plannen
 Nee, *ga naar vraag 25a*
 Weet niet, *ga naar vraag 25a*

24c. Is uw vereniging betrokken bij de activiteiten van c.q. de planvorming voor een combinatiefunctionaris?

- Ja, functionaris heeft/ krijgt vast aantal uren toegewezen bij vereniging
 Ja, functionaris is niet direct werkzaam in/ voor de vereniging maar heeft wel duidelijke meerwaarde voor de vereniging
 Ja, vereniging is/ wordt betrokken maar activiteiten van functionaris zijn niet of nauwelijks van meerwaarde voor vereniging
 Nee, vereniging is niet betrokken, *ga naar vraag 25a*

24d. Hoe zijn tot nu toe uw ervaringen met een combinatiefunctionaris?

- Zeer positief Positief Neutraal Negatief Zeer negatief

We willen graag weten met welke knelpunten / zorgen de vereniging te kampen heeft.

25a. Kunt u aangeven wat op dit moment voor uw vereniging het belangrijkste knelpunt(en)/ punt(en) van zorg is?

Kruis per kolom steeds 1 knelpunt aan. We willen graag de (max.3) belangrijkste knelpunten weten.

Belangrijkste knelpunt	Knelpunt 2	Knelpunt 3
☐ Leden (leden behoud, -werving.....)	☐ Leden (leden behoud, -werving.....)	☐ Leden (leden behoud, -werving.....)
☐ Kader (tekort, geschiktheid, behoud..)	☐ Kader (tekort, geschiktheid, behoud..)	☐ Kader (tekort, geschiktheid, behoud..)
☐ Financiën (subsidie, sponsors.....)	☐ Financiën (subsidie, sponsors.....)	☐ Financiën (subsidie, sponsors.....)
☐ Accommodatie (gebrek, onderhoud..)	☐ Accommodatie (gebrek, onderhoud..)	☐ Accommodatie (gebrek, onderhoud..)
☐ Overig (wetgeving, milieueisen..)	☐ Overig (wetgeving, milieueisen..)	☐ Overig (wetgeving, milieueisen..)
	☐ Geen tweede knelpunt	☐ Geen derde knelpunt

- Geen knelpunten / zorgen, *ga naar vraag 26a*

25b. Kunt u per knelpunt toelichten wat het knelpunt inhoudt?

Knelpunt 1.....

Knelpunt 2.....

Knelpunt 3.....

26a. Heeft de vereniging de afgelopen 2 jaar nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging/de organisatie van activiteiten in verenigingsverband?

- Ja
- Nee, ga naar vraag 27

26b. Op welke onderwerpen hebben deze voornemens, doelstellingen of plannen betrekking?

Meer antwoorden mogelijk.

☐ Vrijwilligers/ verenigingskader	☐ Deskundigheidsbevordering/ opleiding verenigingskader
☐ Sporttechnische zaken	☐ Samenwerking onderwijs
☐ Sportmedische zaken	☐ Jeugd
☐ Financiën	☐ Specifieke doelgroepen
☐ Ledenwerving en/of ledenbehoud	☐ Accommodatie
☐ Activiteitsaanbod	☐ Competitie
☐ Naschoolse opvang	☐ Anders, namelijk
☐ Communicatie/ p.r.	

27. Hoe ziet u de toekomst van de vereniging?

- Zeer zonnig
- Zonnig
- Niet zonnig maar ook niet somber
- Somber
- Zeer somber

28. Waar zet het bestuur zich het komende jaar met name voor in?

Maximaal drie speerpunten aankruisen.

- Ledenbehoud
- Ledenwerving
- Ontwikkelen van nieuw sportaanbod
- Opzetten van aanvullende diensten, zoals kinderopvang tijdens trainingen/ wedstrijden, naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding, etc.
- Sfeer en cultuur van de vereniging
- Behoud vrijwilligers
- Werving vrijwilligers
- Professioneel kader (werven, behouden)
- Financiën
- Beheer en onderhoud accommodatie
- Publiciteit en reclame
- Samenwerking met andere vereniging(en)
- Realiseren van (top)sportambities

- Anders, namelijk

Er zijn een aantal maatschappelijke thema's waar sport een bijdrage aan kan leveren.

32. Voor welke van de onderstaande maatschappelijke thema's ziet u een rol weggelegd voor uw vereniging?

- Participatie:** mogelijkheden bieden om mensen deel te laten nemen, mee te laten werken in de vereniging zodat mensen deel uitmaken van netwerken en hen in staat stelt om maatschappelijk te participeren.
- Gezondheid:** bijdragen aan het verminderen van specifieke gezondheidsaandoeningen zowel voorkomen ((blessure)preventie) als bijdragen aan herstel. Daarbij gaat het om fysieke gezondheid als mentale en sociale gezondheid.
- Opvoeding:** het aanbieden van een pedagogisch verantwoord sport- en bewegingsklimaat oftewel zorgen voor een goede didactische en methodische aanpak en aandacht voor waarden/ normen, respect, relatie en dialoog aangaan en communicatie met sporters .
- Duurzaamheid:** bijdragen aan een duurzame ontwikkeling op één of meer van de volgende gebieden: duurzaam bouwen, energieverbruik, waterverbruik, mobiliteit en transport, natuur & milieu en ruimtegebruik.
- Sportwaarden:** aandacht voor de individuele waarden van de leden die door de sport positief kunnen worden beïnvloed zoals zelfvertrouwen/ zelfwaardering, sociaal gedrag (tolerantie, respect), presteren/ prestatievermogen en welbevinden/ gezondheid.
- Anders, namelijk.....
- Geen enkele

Verenigingskader, vrijwilligers

In deze vragenlijst verstaan we onder vrijwilligers die mensen die in beginsel onbetaald en onverplicht een functie in de sport vervullen.

Personen die van de vereniging een onkostenvergoeding ontvangen op basis van declaraties of een belastingvrije vrijwilligersvergoeding (van maximaal €1.500 belastingvrij per jaar) krijgen, rekenen wij wel tot de vrijwilligers. Taken waarvan het min of meer vanzelfsprekend is dat deze door de leden van de club worden verricht (rijden naar uitwedstrijden door ouders van jeugdleden bijvoorbeeld) of taken waaraan de leden zich niet of nauwelijks kunnen onttrekken (verplichte roulerende kantinediensten bijvoorbeeld), beschouwen wij hier niet als vrijwilligerswerk. Betaalde medewerkers ontvangen een salaris, loon voor hun werkzaamheden.

33. Hoeveel vrijwilligers en betaalde medewerkers (medewerkers met een salaris) waren er het afgelopen jaar (seizoen) binnen uw vereniging actief?

Als u niet beschikt over het exacte aantal, geef dan een reële schatting.
Indien er geen betaalde medewerkers zijn vult u een 0 in.

	Aantal
Aantal vrijwilligers	
Aantal betaalde medewerkers	
Totaal aantal medewerkers	

34a. Beschikt de vereniging momenteel over voldoende vrijwilligers?

- Ja, we zijn niet op zoek naar vrijwilligers, ga naar vraag 35
- Ja, maar we zijn ook nog op zoek naar vrijwilligers
- Nee

34b. Voor welke functies, taken en werkzaamheden worden vrijwilligers gezocht?

Meer antwoorden mogelijk.

- Bestuur
- Training/ begeleiding/ lesgeven
- Arbitrage en jurering
- Organisatie wedstrijden en toernooien
- Beheer/ onderhoud materiaal
- Beheer/ onderhoud / schoonmaak accommodatie
- Organisatie evenementen en nevenactiviteiten
- Samenstelling clubblad
- Onderhoud/ beheer website
- Bar/ kantine diensten
- Sportmedische zorg/ -begeleiding

- Anders, namelijk

35. Geef aan op een schaal van 1 t/m 5 in welke mate de onderstaande situatie van toepassing is binnen uw vereniging.

	Helemaal niet 1	Grotendeels niet 2	Enigszins 3	Grotendeels 4	Helemaal 5	Weet niet
Het gros van de vrijwilligers doet het werk met veel plezier.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In commissies en besturen zijn leden met verschillende leeftijden en achtergronden (man/ vrouw, jong/ oud, autochtoon / allochtoon, enz.) vertegenwoordigd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er vindt voldoende afstemming plaats tussen bestuur, commissies, trainers en andere direct betrokkenen in de vereniging.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Advies en ondersteuning

36. Hoe tevreden bent u over de dienstverlening van de onderstaande organisaties/instanties waarvan u het afgelopen jaar (seizoen) mogelijk gebruik heeft gemaakt?

Indien u geen gebruik heeft gemaakt van een bepaalde organisatie het afgelopen jaar (seizoen) kruis dan de laatste kolom aan.

Organisatie of instantie	Beoordeling dienstverlening			Geen gebruik van gemaakt
	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	
Sportbond	☐	☐	☐	☐
Sportkoepels (NOC★NSF, NCSU, NCS, NKS)	☐	☐	☐	☐
NISB	☐	☐	☐	☐
Provinciale sportraad/ sportservice	☐	☐	☐	☐
Gemeente	☐	☐	☐	☐
Lokale sportraad/ sportservice	☐	☐	☐	☐
Sportmedische adviescentra	☐	☐	☐	☐
Adviesbureaus	☐	☐	☐	☐
Lokaal sportloket	☐	☐	☐	☐
Olympisch netwerk	☐	☐	☐	☐
Overige organisaties	☐	☐	☐	☐
Privé-persoon	☐	☐	☐	☐

Stel dat u over voldoende middelen beschikt om een professionele kracht in te schakelen ten behoeve van de vereniging. Dat kan een verenigingsmanager zijn, een betaalde kracht, die door de vereniging is aangesteld en structureel binnen de vereniging actief is, een verenigingsondersteuner die vanuit een andere organisatie tijdelijk diensten aan de vereniging verleent om specifieke vragen te helpen oplossen, maar er kan ook sprake zijn van het uitbesteden van bepaalde taken aan een organisatie buiten de vereniging bijv. een provinciale sportraad die de ledenadministratie overneemt.

37. Op welke van de onderstaande taakgebieden zou uw vereniging momenteel professionele ondersteuning goed kunnen gebruiken?

Meer antwoorden mogelijk .

☐ Opstellen beleidsplannen	☐ Juridische zaken
☐ Opstellen begrotingen/ jaarrekeningen	☐ Management
☐ Financieel beleid/ management	☐ Sporttechnische cursussen
☐ Financiële administratie	☐ Organiseren van wedstrijden/ toernooien
☐ Ledenadministratie	☐ Organiseren van financiële acties
☐ Ledenwerving	☐ Beheer en organisatie kantine
☐ Omgaan met Wet- en regelgeving	☐ Doelgroepen en bijbehorende plannen per doelgroep
☐ Werving sponsors/ adverteerders	☐ Topsport
☐ Contacten met gemeente	☐ Samenwerking
☐ Contacten met pers/ p.r.	☐ Communicatie
☐ Werving/ selectie vrijwilligers	☐ Strategie
☐ Begeleiding/ ondersteuning vrijwilligers	☐ Anders namelijk
☐ Beheer en onderhoud accommodatie	
- Geen behoefte aan ondersteuning

38. Met welke van de onderstaande organisaties/instanties heeft uw vereniging het afgelopen jaar (seizoen) samengewerkt?

We spreken van samenwerking als er sprake is van gezamenlijke acties/ activiteiten van twee of meer zelfstandig blijvende organisaties die elkaar aanvullen om gezamenlijke of wederzijds afhankelijke doelen te bereiken.

- Gemeente (als samenwerkingspartner in een project)
 - Andere sportvereniging(en)
 - School of brede scholen (basis- of voortgezet onderwijs)
 - Naschoolse opvang
 - Jeugdorganisaties (jeugd- en jongerenwerk, jeugdverenigingen, scouting, Jong-Nederland)
 - Buurt/ wijk/ welzijnsorganisatie (buurthuis, buurt(sport)werk, buurtverenigingen, wijk- of dorpsraad)
 - Lokale sportservice/ sportraad
 - Provinciale sportservice/ sportraad
 - Lokale jeugdsportfondsen
 - (Sport)fysiotherapeut/ huisartsen/ zorginstelling
 - Sportbond
 - Lokaal sportloket
 - Sportschool/ fitnesscentrum
 - GGD
 - Bedrijven, d.w.z. lidmaatschap voor bedrijven zodat werknemers bij u vereniging kunnen sporten (bedrijfssport)
 - Commerciële dienstverlener (accountant, verzekeraar)
 - Andere instantie(s) namelijk
- Geen enkele vereniging/ organisatie/ instantie, *ga naar vraag 41*

Als uw vereniging het afgelopen jaar heeft samengewerkt met een andere sportvereniging gaat u verder met vraag 39a. Heeft uw vereniging niet samengewerkt met een andere sportvereniging dan gaat u verder naar de toelichting boven vraag 40a.

39a. Op welke manier heeft uw vereniging het afgelopen jaar (seizoen) samengewerkt met andere sportverenigingen?

Meer antwoorden mogelijk.

- We hebben af en toe overleg en wisselen ervaringen uit (voorzitters en soms andere leden van het bestuur)
- We hebben echte samenwerkingsverbanden met andere verenigingen op het gebied van training geven en competitie
- We hebben echte samenwerkingsverbanden met andere verenigingen op het gebied van gezamenlijke inkoop, gezamenlijke administratie, samen opzetten van een scheidsrechtercursus, etc.
- We delen een multifunctionele accommodatie met andere verenigingen
- We hebben een gezamenlijk bestuur met een andere vereniging
- We zijn gefuseerd met een andere vereniging

- Overig, namelijk

39b. Wat voor soort sportverenigingen zijn dat?

- Eigen sport
- Andere sport
- Beide

Als uw vereniging het afgelopen jaar heeft samengewerkt met een school gaat u verder met vraag 40a. Heeft uw vereniging niet samengewerkt met een school dan gaat u verder met vraag 41.

40a. Met wat voor type scholen is er samenwerking?

Meer antwoorden mogelijk.

- Basisscholen (ook wel: lagere school)
- Scholen in het voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo etc)
- Scholen voor beroepsvoorbereidende educatie (ROC's, mbo-instellingen)
- LOOT-scholen

40b. Welke overwegingen spelen voor de vereniging mee om met scholen samen te werken?

De belangrijkste 2 overwegingen aankruisen.

- Levert nieuwe leden op
- Levert inkomsten op die de vereniging goed kan gebruiken
- Is onderdeel van subsidie afspraken met gemeente
- Is in het algemeen goede PR voor de vereniging
- Zien we als de maatschappelijke taak van de vereniging

- Andere overweging, namelijk

40c. Hieronder worden een aantal terreinen van samenwerking met scholen en naschoolse opvang genoemd. Kunt u aangeven hoe vaak dit voorkomt?

	Nooit	1 of 2 keer	Enkele keren per jaar	1 of 2 keer per maand	3 of meer keren per maand (wekelijks)
Vereniging maakt gebruik van schoolaccommodaties (gymzaal etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Instructeurs/ trainers van de vereniging zijn in dienst van school	☐	☐	☐	☐	☐
School maakt gebruik van accommodaties voor gymlessen	☐	☐	☐	☐	☐
School (of BSO instelling) maakt gebruik van accommodaties voor naschoolse opvang	☐	☐	☐	☐	☐
School maakt gebruik van accommodaties voor sportdagen/ schooltoernooien	☐	☐	☐	☐	☐
School maakt gebruik van accommodaties voor andere doeleinden	☐	☐	☐	☐	☐
Verenigingsvrijwilligers helpen bij sportdagen/ schooltoernooien	☐	☐	☐	☐	☐
Verenigingsvrijwilligers organiseren kennismakingscursussen/ instuiven	☐	☐	☐	☐	☐
Betaalde krachten binnen de vereniging helpen bij sportdagen/ schooltoernooien	☐	☐	☐	☐	☐
Vereniging biedt zelf naschoolse opvang aan	☐	☐	☐	☐	☐
Vereniging heeft stagiaires of bpv-plaats (beroepspraktijkvormingsplaats) voor opleidingen op sportgebied	☐	☐	☐	☐	☐

41. Geef aan op een schaal van 1 t/m 5 in welke mate de onderstaande stellingen gesteund worden binnen uw vereniging.

	Helemaal oneens 1	Mee oneens 2	Niet mee eens/ niet mee oneens 3	Mee eens 4	Helemaal eens 5
Het initiatief om met verenigingen samen te werken moet maar van de school komen	☐	☐	☐	☐	☐
Sportverenigingen zijn er om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat	☐	☐	☐	☐	☐
Sportverenigingen moeten meer maatregelen treffen voor blessurepreventie	☐	☐	☐	☐	☐
Sportverenigingen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid	☐	☐	☐	☐	☐
Overgewicht tegengaan is niet een taak van sportverenigingen	☐	☐	☐	☐	☐
Sportverenigingen zouden mensen moeten stimuleren om meer te gaan bewegen	☐	☐	☐	☐	☐
Sportiviteit en respect moeten expliciete aandacht hebben in de vereniging	☐	☐	☐	☐	☐
Dit is een vereniging van vrijwilligers en dat moet zo blijven	☐	☐	☐	☐	☐
Meer betaalde krachten zou de vereniging ten goede komen	☐	☐	☐	☐	☐
We willen het komende seizoen meer betaalde krachten aanstellen	☐	☐	☐	☐	☐

42. Is de vereniging dit jaar betrokken bij sportstimuleringsprojecten van de gemeente of andere organisaties?

- Nee
- Ja, de gemeente, namelijk (noem project(en))
-
- Ja, andere organisatie, namelijk (noem organisatie(s) en project(en))
-

Financiën

43. Hoeveel contributie betalen de leden per jaar?

Indien er binnen de aangegeven leeftijdscategorieën sprake is van verdere onderverdelingen (bijv. naar afdeling) wilt u dan het gemiddelde contributiebedrag noteren. Indien uw vereniging leeftijdsgrenzen hanteert die enigszins afwijken van de aangegeven categorieën, kunt u die aanhouden mits u de onderstaande indeling (kind-puber-volwassene-oudere) in grote lijnen handhaaft.

Jeugdleden (11 jaar en jonger) ⇒ €

Jeugdleden (12 t/m 17 jaar) ⇒ €

Seniorleden (18 t/m 65 jaar) ⇒ €

Seniorleden (65 jaar en ouder) ⇒ €

44. Is de contributie het afgelopen jaar (seizoen) verhoogd?

- Ja
- Nee

45. Wat voor soorten lidmaatschappen/contributies kent uw vereniging?

Meer antwoorden mogelijk.

- Lidmaatschap voor trainen en wedstrijden
- Lidmaatschap voor alleen trainen
- Lidmaatschap voor kaderlid (trainer, scheidsrechter, commissielid, bestuurslid)
- Lidmaatschap voor studenten
- Tijdelijk lidmaatschap
- Lidmaatschap in strippenkaartvorm
- Donateur
- Jeugdlid
- Senioren
- Licentiehouder
- Gezinslidmaatschap
- Anders namelijk.....

46. Hoe beschrijft u de financiële positie van de vereniging?

- Zorgwekkend
- Minder gezond
- Redelijk
- Gezond
- Zeer gezond

47. Kunt u hieronder op basis van de laatste resultatenrekening de inkomsten en de uitgaven van uw vereniging invullen?

De indeling in het onderstaande schema zal niet (helemaal) overeenkomen met uw eigen financiële overzicht. Toch willen wij graag dat u de onderstaande posten zo specifiek mogelijk invult. Het kan dus zijn dat u posten uit uw eigen overzicht zult moeten samenvoegen of uitsplitsen. Bijvoorbeeld het saldo voor het clubblad uitsplitsen in advertenties (inkomsten: sponsoring en reclame) en drukkosten/kopieerkosten (uitgaven: clubblad)

Inkomsten

Bijdragen leden en donateurs (contributies + eventuele opslagen i.v.m. bijv. bondslidmaatschap of competitiedeelname)	€
Kantine (netto baten)	€
Sponsoring en reclame (reclameborden, vlaggen, advertenties e.d.)	€
Subsidie	€
Financiële acties (loterijen, sponsorlopen, inzameling oud papier e.d.)	€
Entreegelden toeschouwers (incl. event. verkoop programmaboekjes)	€
Rente	€
Diversen	€
.....	€
.....	€ <u>.....</u>
Totaal	€.....

Uitgaven

Huur accommodatie	€
Schoonmaak en onderhoud accommodatie	€
Gas, elektra en water (inclusief heffingen)	€
Lokale belastingen en heffingen (OZB, reiniging e.d.)	€
Salarissen en vergoeding kader (trainers en verzorgers)	€
Opleidingen/ cursussen kader	€
Bondsafdrachten	€
Sport- en spelmaterialen	€
Commissies (jeugdcommissie, technische commissie e.d.)	€
Clubblad	€
Organisatiekosten (porti, telefoon, kopieën, computer software e.d)	€
Voorziening (groot onderhoud, jubileum e.d.)	€
Rente	€
Afschrijvingen	€
Diversen	€
.....	€
.....	€ <u>.....</u>
Totaal	€.....
Saldo Inkomsten – Uitgaven	€

Alleen invullen wanneer uw vereniging een kantine in eigen beheer heeft:

48a. Wat was de omzet van de kantine in het afgelopen jaar/seizoen?

€.....

48b. Wat is naar uw inschatting het aandeel van alcoholische dranken in de omzet van de kantine? Geef een percentage.

.... procent van de omzet van de kantine komt voort uit de verkoop van alcoholische dranken

49. Kunt u aangeven aan hoeveel personen het afgelopen jaar (seizoen) een bepaalde financiële vergoeding is betaald voor hun activiteiten?

De eventuele gesubsidieerde arbeidskrachten tellen bij deze vraag niet mee. Als een bepaalde vergoeding niet is betaald vul dan een 0 in alstublieft.

Soort financiële vergoeding	Aantal personen
Belastingvrije vrijwilligersvergoeding <i>Dat is een vergoeding van maximaal €1.500 per jaar of €150 per maand waarover geen sociale premies en belasting hoeven te worden betaald en waarvoor ook geen bonnen hoeven te worden ingeleverd.</i>	
Vergoeding van werkelijk gemaakte onkosten <i>D.w.z. dat de onkosten aantoonbaar zijn <u>en</u> dat de vergoeding (eventueel via het zogenaamde IB-47 formulier) wordt doorgegeven aan de belastingdienst. De vergoeding van postzegels, kopieën e.d. valt hier niet onder.</i>	
Salaris <i>Een vergoeding waarover ook loonbelasting en sociale premies worden afgedragen.</i>	

Geen enkele persoon binnen de vereniging ontvangt één van de genoemde vergoedingen

BEDANKT VOOR HET INVULLEN VAN DE VRAGENLIJST!